

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Анотований
інформаційно-бібліографічний
показчик статей
з періодичних видань
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
МАРКЕТИНГ**

Національний університет «Чернігівська політехніка»

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Анотований
інформаційно-бібліографічний
показчик статей
з періодичних видань.
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
МАРКЕТИНГ**

(II – III КВАРТАЛ)

Чернігів, 2020

УДК 016:33(05)
А69

Рецензент:

Мороз Н. В.

Директор Наукової бібліотеки Національного
університету «Чернігівська політехніка»

Анотований інформаційно-бібліографічний покажчик статей з періодичних видань. Економічні науки. Маркетинг (II–III квартал) / уклад. Т. А. Сіденко, О. О. Чечукова. – Чернігів : Наукова бібліотека Національного університету «Чернігівська політехніка», 2020. – 151 с.

Інформаційно-бібліографічний покажчик містить частково анотований огляд статей з періодичних видань, які бібліотека отримала за квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень 2020 року.

Добір матеріалу завершено 01.10. 2020 р. Опис здійснено мовою оригіналу відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова і словосполучення скорочені відповідно до ДСТУ 3582-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила» и ГОСТ 7.11-2004 (ИСО 832:1994) «Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках».

Покажчик призначений для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, хто цікавиться періодичною пресою.

Покажчик випускається електронному вигляді. З покажчиком можна ознайомитись в Електронному архіві IRChNUT Національного університету «Чернігівська політехніка» та на сайті бібліотеки.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЕКОНОМІКА. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	
Аспекти публічного управління № 2.	5-18
Аспекти публічного управління № 3.	18-28
Банківська справа № 1.	29
Банківський менеджмент № 2.	30-33
Економіка України № 4.	33-38
Економіка України № 5.	38-43
Економіка України № 6.	43-48
Економіка України № 7.	48-56
Економіка України № 8.	56-61
Економіка України № 9.	61-66
Економіка. Фінанси. Право. № 4.	67-69
Економіка. Фінанси. Право. № 5.	70-72
Економіка. Фінанси. Право. № 6.	72-75
Економіка. Фінанси. Право. № 7.	75-79
Економіка. Фінанси. Право. № 8.	79-80
Економіка. Фінанси. Право. № 9.	81-83
Регіональна економіка № 1.	83-95
Україна: аспекти праці № 2.	95-97
Фінанси України № 4.	97-101
Фінанси України № 5.	101-105
Фінанси України № 6.	105-109
Формування ринкових відносин в Україні № 3.	109-117
Формування ринкових відносин в Україні № 4.	117-122
Формування ринкових відносин в Україні № 5.	122-128
Формування ринкових відносин в Україні № 6.	128-133
МАРКЕТИНГ	
Маркетинг в Україні № 2.	134-135
Маркетинг в Україні № 3.	135-138
Маркетинг и реклама № 4.	138-141
Маркетинг и реклама № 5.	141-142
Маркетинг и реклама № 6.	142-144
Наука продаж: от технологии к искусству № 4-5.	144-145
Наука продаж: от технологии к искусству № 6.	145-146
Наука продаж: от технологии к искусству № 7.	147-148
Наука продаж: от технологии к искусству № 8.	148-149
Наука продаж: от технологии к искусству № 9.	149-150

ПЕРЕДМОВА

Періодичні видання відіграють значну роль у житті кожного науковця, студента, оскільки в них оперативно відображається найактуальніша інформація.

Залежно від тематики, періодичні видання розподіляються по відділах наукової бібліотеки.

Інформація про надходження чергових номерів видань, а також про місцезнаходження друкованих примірників і електронних копій публікується на сайті бібліотеки у розділі «Фонд періодичних видань» http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/fond_periodichnih_vidanj_chntu/

Користувачі можуть отримати через службу Електронної доставки документів (ЕДД) електронною поштою статті з періодичних видань які знаходяться у фондах бібліотеки.

Одержані з бібліотеки електронні копії періодичних видань дозволяється використовувати лише з науковою, навчальною або освітянською метою. Забороняється тиражувати одержані копії, відтворювати їх у будь-якій іншій формі, крім одноразового друкування електронного файлу, передавати іншим особам чи організаціям. Замовник несе відповідальність за використання електронної копії відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права».

ЕКОНОМІКА. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Аспекти публічного управління = Public administration aspects / Дніпропетров. регіонал. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Центр соц.-політ. дослід. – Дніпро: [б. в.], 2013.

Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2.

Токар, М. Актуальні виклики інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин України / М. Токар // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 6-15.

Етнонаціональні спільноти України є вразливим феноменом у соціально-економічно та політично нестабільній державі. Національні меншини сьогодні зіштовхнулися з двома проблемами виживання: 1) збереження своєї консолідації; 2) поглиблення інтеграції в українське суспільство. У цій ситуації важливу інструментальну роль виконують такі інституції громадянського суспільства, як громадські організації, що представляють на інституційному рівні публічні інтереси національних меншин. Вони володіють реальним ресурсним потенціалом, який в умовах здійснення децентралізації та покращення ефективності публічно-управлінських відносин спроможний мінімізувати ризики соціально-консолідуючої складової українського суспільства. Виникає необхідність готовності громадських організацій національних меншин до виконання соціально-управлінської місії. Одним із таких перспективних кроків може стати процес інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин. Метою статті є аналіз процедури інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин в Україні. Дослідження скеровує до мотиваційної дії об'єднання громадян, які готові до публічної взаємодії з іншими суб'єктами публічно-управлінських відносин та зацікавлені в іміджевій презентації національної меншини в державі. Інституційний ребрендинг спрямований на зміну усталеного в суспільстві та свідомості громадян іміджу громадських організацій як вузько-корпоративних, а не суспільно-корисних інституцій, що здійснюють публічну діяльність. Актуалізується на соціальному призначенні громадської організації. Адже, головними завданнями сучасного інституційного ребрендингу громадських організацій вважаємо підвищення соціальної унікальності публічної інституції, посилення ролі та значення організації в громадянському

суспільстві, а також залучення ширшого кола громадян до варіативності її діяльності, що в разі збільшує міру їхньої соціальної відповідальності як в мононаціональному, так і загальнодержавному середовищі. Пропонуємо прослідкувати процес наслідкового впливу інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин крізь призму декількох важливих принципів: 1) сприйняття політичного режиму; 2) нормативно-правового регулювання діяльності; 3) характеру міжнаціонального співіснування; 4) підвищення соціально-консолідуючої ролі. Усвідомлюємо той факт, що в Україні рівень дієвого авторитету «третього сектору» досить посередній, а в контексті публічної взаємодії між державними й недержавними інституціями ще не виробилася пріоритетна модель співпраці. До всього ще й соціально-економічні обставини ускладнюють зміну усталених раніше уявлень про громадські організації. Тому інституційний ребрендинг є новим, але надзвичайно актуальним, особливо для громадських організацій національних меншин, методом публічного позиціонування в сучасних умовах розвитку держави й громадянського суспільства.

Сагуйченко, В. Нова українська школа: актуальні питання культури управління і освітнього менеджменту / В. Сагуйченко, Н. Волокітін // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 16-26.

У статті розглянуто необхідність удосконалення управлінських компетенцій для становлення Нової української школи, що, у свою чергу, потребує вирішення актуальних питань з державного управління системою освіти у суспільстві, коли змінилися цільові орієнтири освітньої галузі та загальні цінності. Пропонується комплексне дослідження з питань культури управління і освітнього менеджменту, що є складовою частиною для формування державної політики з реформування освіти. Показано, що вирішення акцентованих проблем можливо у контексті міждисциплінарного підходу із залученням фахівців з державного управління, педагогіки, філософії, культурології, соціології, політології. Обґрунтовано, що першочерговим завданням освіти з питань управління є формування культури педагогічного працівника і керівника школи, а головною задачею сучасного освітнього менеджменту є створення структури, здатної постійно навчатися за філософією неперервної освіти, де цінністю є експерименти, готовність до викликів сучасності та здатності до певних педагогічних ризиків, застосування новітніх технологій, нестандартне і креативне

мислення, розвиток соціальної і емоційної компетентності за міждисциплінарним підходом. Визначено необхідність подальших наукових розвідок з означеної проблематики для практичного впровадження державного управління із залученням громадського компоненту та переходу до громадського-державного управління освітою і встановлення партнерських стосунків у Новій українській школі, підтримки практичних освітянських реформ місцевою громадою. Акцентовано, що відставання культури управління у перехідних економіках гальмує розвиток усіх напрямів життєдіяльності, актуальним це і для соціокультурної сфери.

Височанський, М. Р. Вдосконалення досудового розслідування як фактору впливу на забезпечення економічної безпеки України / М. Р. Височанський // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 27-33.

У статті розглянуто досудове розслідування в контексті складової частини фундаменту економічної безпеки України. Основними проблемами досудового розслідування у кримінальному процесі України визначено: неякісне нормативно-правове забезпечення; недостатнє матеріально-технічне забезпечення органів досудового розслідування; надмірність у використанні інституту недоторканості суддями та народними депутатами України; перенавантаження слідчих. Під економічною безпекою у статті розуміється стан захищеності національної економіки від різноманітних загроз, при якому вона здатна забезпечувати розвиток суспільства, його економічну і соціально-політичну стабільність. Досудове розслідування визначено як етап кримінального провадження, що здійснюється з дотриманням прав та свобод людини, починається з моменту внесення відомостей до електронної системи Єдиного реєстру досудових розслідувань та закінчується або закриттям кримінального провадження, або направленням до суду одного із наступних кримінально-процесуальних документів, а саме: обвинувального акту; клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру; клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності. Наголошено на важливості досудового розслідування, оскільки саме під час цього етапу збирається основна частина доказів. Визначено раціональним використовувати електронні системи документообігу із застосуванням електронного підпису з метою спрощення взаємодії між правоохоронними органами, прокуратурою та судом під час ведення досудового розслідування. З метою вдосконалення та

часткового вирішення проблем досудового розслідування запропоновано створити таку електронну систему документообігу, яка б забезпечила офіційне електронне листування, погодження клопотань слідчого, отримання на виконання ухвал суду та інше.

Морохов, О. О. Концептуальні засади стратегічного планування у сфері безпеки державного кордону України / О. О. Морохов, Г. А. Магась // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 2. – С. 34-43.

Сформульовано концептуальні засади стратегічного планування у сфері безпеки державного кордону України, які містять поняття стратегічного планування у сфері безпеки державного кордону, його мету, принципи та модель. Наразі виникнення нових загроз національній безпеці, пов'язаних з «гібридною» агресією РФ проти України, тимчасовою окупацією нею АР Крим, розпалюванням збройного конфлікту в східних регіонах України, здійсненням заходів, спрямованих на дестабілізацію політичної та економічної ситуації в Україні, розвитком тероризму та загрозою його поширення територією України, трансформаціями, які відбуваються в секторі безпеки та оборони, зумовили нагальну потребу у перегляді та визначенні нових цілей, пріоритетів та завдань розвитку прикордонної інституції України та перегляду наявних стратегічних документів. Крім того, постала необхідність створення нової системи захисту кордону з РФ та іншими суміжними державами як гарантування державного суверенітету і забезпечення національної безпеки, впровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами. Авторами запропоновано визначення поняття, принципів, мети та моделі стратегічного планування у сфері безпеки державного кордону України. У контексті даного дослідження під забезпеченням безпеки державного кордону України розуміється процес захисту національних інтересів на державному кордоні, а також складова системи забезпечення національної безпеки. На сьогодні стратегічне планування у сфері безпеки державного кордону України як механізм державного управління, спрямований на забезпечення протидії наявним і потенційним загрозам національній безпеці, здійснюється в інтересах прикордонного відомства, інших правоохоронних органів і військових формувань, а також органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, діяльність яких пов'язана із національною безпекою.

Панченко, О. А. Тривожне очікування людини в епоху турбулентності / О. А. Панченко, А. В. Кабанцева, І. А. Сердюк // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 44-52.

Сучасне інформаційне середовище є по суті основним джерелом інформації для людини, що безпосередньо впливає на її психічну діяльність і формування соціальної поведінки. Поряд з цим людина змушена жити в цьому середовищі, адекватно сприймати його реалії з урахуванням інформаційних загроз, серед яких – тривожні відчуття щодо сприйняття реальності навколишнього світу. Усвідомлення цих загроз спричинило пильну увагу до інформаційної і психологічної безпеки особистості та розробки шляхів її забезпечення. Особливо проблема психологічної безпеки набуває своєї актуальності в час суспільних змін, стрімкого розвитку інформаційних технологій, можливостей використання різних засобів впливу на людську свідомість. У статті розглянуто питання психологічної безпеки особистості в епоху турбулентності, що характеризується наявністю тривожних відчуттів. При дослідженні шляхів подолання турбулентності через призму властивостей особистості, сформульовано визначення «інформаційно-психологічна турбулентність» – як нестабільний стан психіки людини, викликаний інформаційним впливом, що виявляється у раптових приливах гніву, печалі або відчаю, відчутті тривоги, роздратування, страху чи смутку. Психологічна безпека особистості проявляється, з одного боку, в її здатності зберігати стійкість в інформаційному середовищі з певними параметрами, а також із різними психотравмуючими факторами, в опорі деструктивним внутрішнім і зовнішнім впливам, з іншого боку, в емоційній експресивності, інтелектуальній, поведінковій варіативності, оптимальній позиції суб'єкта в умовах інформаційного середовища. Доведено, що актуальність і необхідність забезпечення інформаційно-психологічної безпеки особистості вимагає осмислення ролі поняття «турбулентність» в нормальному функціонуванні психіки людини, а також у прогресуванні патологічних процесів, оскільки інформаційно-психологічна безпека особистості в причинно-наслідковому зв'язку з турбулентністю корелює з явищами тривоги.

Деміхов, О. Міжсекторальна складова структурно-функціональної моделі управління: методологія розробки регіональних програм профілактики та оцінки її ефективності (на прикладі дитячого населення окремих адміністративних

областей України) / О. Деміхов // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 53-62.

Сучасні уявлення про комплексні оцінки рівня здоров'я базуються на синтетичних (комплексних, інтегральних, багатовимірних) показниках, вимогою до яких є потреба врахування різноманітних (за походженням та методами одержання) показників здоров'я як на індивідуальному, так і на популяційному, регіональному рівнях. За останні роки опрацьовано багато методичних способів одержання комплексної якісно-кількісної оцінки стану індивідуального здоров'я. Одержання узагальненої якісно-кількісної оцінки залишається найважливішим методичним завданням сучасної теорії та практики державного управління і громадського здоров'я. Мета дослідження полягала у розробці методології обґрунтування міжсекторальних регіональних програм профілактики та алгоритму оцінки їх ефективності на прикладі диспластикозалежної патології бронхолегеневої системи у дитячому віці. При розробці та обґрунтуванні популяційних моделей управління ранньої діагностики та первинної профілактики ми використали методи системного популяційного моделювання. Визначені очікувані показники патогенного та саногенного впливу найбільш значимих регіонально-екологічних факторів диспластикозалежної патології бронхолегеневої системи серед дитячого населення. Обґрунтовані моделі кінцевих результатів щодо модифікації факторів ризику та очікувана ефективність N-факторної регіонально-екологічної програми первинної профілактики диспластикозалежної патології бронхолегеневої системи у дітей. Визначені пріоритетні напрямки реалізації регіонально-популяційних програм профілактики диспластикозалежної патології бронхолегеневої системи у дитячого населення за рахунок впливу на керовані екологічні фактори довкілля. Наведено приклад розрахунку очікуваної ефективності управління здоров'ям дитячого населення за рахунок міжсекторальної взаємодії на регіональному рівні. Перспективи подальших досліджень з цієї проблематики пов'язані з проспективною оцінкою ефективності міжсекторальних програм зменшення впливу регіонально-екологічних факторів на стан здоров'я дитячого населення, зокрема з диспластикозалежною патологією бронхолегеневої системи.

Карковська, В. Я. Етапи оцінювання ризику безпеки державних службовців / В. Я. Карковська // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 63-70.

У статті досліджено актуальну тему оцінювання ризику безпеки державних службовців. Одним з головних обов'язків органів державної влади є захист національної безпеки, тобто захист країни та громади від загроз, пов'язаних із порушенням порядку та добробуту. Актуальність. Актуальність проблеми оцінювання ризиків державних службовців полягає в дослідженні та обґрунтуванні відповідної методології щодо ефективності оцінювання. Рекомендована методологія оцінювання ризику унікальна тим, що основним фокусом є ризики, які спричинені особами, які мають правомірний характер доступу до активів органів державної влади. Вона проста, надійна, гнучка і прозора. Її можна використовувати самостійно або як додаток до наявної програми оцінювання ризику. Хоча вказівки пояснюють, як перевірити ризики, які особи становлять щодо цінних активів, вона не намагається вказати, який із цих активів є найважливішим або яка група службовців може бути найбільш загрозливою. Результати. Рекомендована методологія оцінювання ризиків забезпечує основу для роботи, але для того, щоб ця робота була успішною у відповідності до методології, необхідно виокремити в органі державної влади відповідні посади для фахівців з подальшим їхнім доступом до необхідної інформації. Виокремлено етапи процесу оцінювання ризиків охоплює ідентифікацію загрози та оцінку вразливості. Встановлено, що процес оцінювання ризику полягає у важливості відстеження за процедурою оцінювання ризиків поетапно і відсутності припущень щодо кінцевих результатів. Тому в статті розглянуто процес оцінювання ризику, що здійснюється на відповідних рівнях. Висновки. З'ясовано, що оцінювання ризиків найбільш ефективно, коли вони є невід'ємною частиною процесу управління ризиками. Це допомагає забезпечити трансформацію оцінювання ризику на дію. Найкращі результати досягаються, коли група з оцінювання ризику складається із: службовців та груп забезпечення безпеки, відповідальних за управління ризиками, осіб з глибоким знанням конкретних сфер діяльності співробітників, зовнішніх фахівців у сфері оцінювання ризиків. Щоб отримати максимальну користь від оцінювання ризику безпеки службовців, оцінка ризику вимагає обговорення та вигоди від обміну думками з різних сфер діяльності органів державної влади.

Сокольська, Т. В. Формування механізмів публічного управління інноваційним розвитком сільського господарства

України / Т. В. Сокольська, С. П. Поліщук, О. В. Білик // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 2. – С. 71-78.

Досліджено фактори, що стримують формування та функціонування інноваційно-інвестиційної системи в Україні, серед яких: відсутність джерел фінансування нововведень; нерозвиненість інфраструктури для створення і впровадження нововведень; відсутність необхідної інформації про ринкові перспективи запропонованих ідей і знань, і консультативного супроводу проходження проекту від ідеї до етапу комерціалізації; відсутність налагоджених комунікацій між науковцями та представниками бізнесу. Крім усього, галузь інституційно не підготовлена для цих процесів, зокрема, відсутня система, яка б забезпечувала інноваційну зацікавленість виробників. Обґрунтована ефективність публічного управління інноваційними процесами, що полягає в модернізації системи управління на всіх рівнях, розробці комплексної системи ухвалення ефективних рішень з метою отримання нових конкурентних переваг як на рівні створюваної продукції, так і галузі загалом. Доведено, що основними напрямками формування ефективного механізму публічного управління інноваційним розвитком сільського господарства повинні бути: розвиток інституційного середовища інноваційної системи; державна підтримка інноваційної діяльності, удосконалення системи розвитку і підтримки малого та середнього бізнесу; сприяння впровадженню механізму державно-приватного партнерства; створення аграрних кластерів; активна просвітницька діяльність, спрямована на залучення жителів громад до участі в процесі ухвалення рішень з розвитку своїх територій та усвідомлення необхідності вирішення проблем власними силами. Запропонована доцільність створення на базі регіональних аграрних університетів спільно з сільськими громадами та іншими громадськими організаціями технологічних платформ (за підтримки держави), де аграрний бізнес і держава, ОТГ зможуть стати потенційними замовниками інновацій. З одного боку, бізнес, ОТГ і держава роблять заявку на вирішення їхніх проблем, а з іншого – вчені, студенти, винахідники пропонують інноваційні рішення, які в подальшому масштабуються і стають основою для власного інноваційного бізнесу.

Шкурат, І. В. Історичні засади становлення та розвитку держави / І. В. Шкурат // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 2. – С. 79-86.

Питання розкриття історичних засад становлення та розвитку держави постійно потребує уваги з боку вітчизняних дослідників, що і зумовило мету цієї статті. Стаття присвячена з'ясуванню історичних засад становлення та розвитку держави. Наведено основні теорії походження держави, зокрема патріархальну, теологічну, договірну, органічну, теорію насильства та матеріалістичну (класову) теорію. На основі проведеного аналізу всіх теорій походження держави стає зрозуміло, що в основі виникнення і розвитку держави лежать людські потреби, а її головна мета як суспільно-політичного інституту і державного управління як діяльності полягає саме у задоволенні потреб людей. З'ясовано, що спільним для всіх теорій походження держави є те, що всі вони визнають наявність владної, організуючої сили, тільки різної за походженням: батьківської, божественної, договірної, органічної, насильницької, влади приватної власності. Наведено головну мету держави як суспільно-політичного інституту і державного управління як діяльності, що полягає саме у задоволенні потреб людей. Розкрито класову та загальносоціальну природу держави. У межах статті охарактеризовано теорію «стадій економічного зростання» У. Ростоу, згідно з якою можна стверджувати, що на сучасному етапі розвитку Україна перебуває на третій стадії суспільства, яке переживає процес зрушень і в майбутньому стане дозріваючим суспільством. Наведено основні ознаки держави як центрального інституту політичної системи, до яких віднесено такі: публічно-політична (державна влада), суверенітет, всеосяжність, територія, населення, апарат управління, апарат примусу, видання нормативно-правових актів, податкування. Встановлено, що під поняттям «держава» варто розуміти суверенну політичну організацію, що офіційно представляє і охоплює все населення в межах певної території, має власну податкову і грошову систему, національне законодавство, офіційну символіку і має у своєму розпорядженні спеціальний апарат управління і примусу.

Молоканова, В. М. Трансформаційні технології у процесах розвитку спроможних територіальних громад / В. М. Молоканова, Ю. М. Ольховікова // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 87-97.

У статті розглядаються питання, пов'язані із впровадженням сучасних трансформаційних технологій розвитку у сферу реформування місцевого самоврядування шляхом формування спроможних об'єднаних територіальних громад. У статті

стверджується, що сьогодні в Україні вже пройдено перший еволюційний етап добровільного об'єднання громад і тепер Україна переходить до наступного етапу – об'єднання громад за принципом спроможності. Цей другий етап децентралізації передбачає радикальне скорочення кількості районів за рахунок об'єднання і створення нових спроможних адміністративно-територіальних одиниць на субрегіональному рівні. Це викликає необхідність зміни функцій органів місцевого самоврядування від виконання сформованої зовні стратегії до структур, які самостійно розробляють стратегію і тактику розвитку, а також несуть відповідальність за свої рішення перед мешканцями громад. Охарактеризовано роль та специфічні особливості спроможних об'єднаних територіальних громад як публічно-правових одиниць, що мають всі потрібні ресурси для вирішення питань місцевого значення, передбачених законодавством. Обґрунтовано, що стратегічні цілі вимагають систематичної, покрокової технології розробки і реалізації як на стратегічному, так і тактичному рівнях. Підкреслено, що серед фахівців з місцевого економічного розвитку виявлено певні прогалини розуміння, як перетворити стратегії на тактичні плани розвитку через проекти та програми. І хоча в управлінні проектами є всі необхідні інструменти для створення механізмів реалізації розробленої стратегії. Саме відсутність знань щодо практичного застосування відомих інструментів управління проектами викликає провали у реалізації стратегій. У статті наголошується, що невдача в реалізації розробленої стратегії може бути обумовлена як недоліками розробки самої стратегії, так і помилками при розробці тактичних заходів для її реалізації. Виділені недоліки навчання проектних компетентностей осіб, що мають відношення до розробки програмно-цільових документів у новостворених об'єднаних територіальних громадах. Запропоновано розвиток трансформаційного інструментарію для ОТГ шляхом інтеграції стратегічного планування і тактичного управління проектами.

Рачинська, О. А. Вплив громадської думки на оптимізацію комунікативної взаємодії у сфері публічного управління / О. А. Рачинська // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 2. – С. 98-108.

У статті розглянуто вплив громадської думки на процес прийняття державно-управлінських рішень як одну з найбільш актуальних проблем та умову ефективної взаємодії учасників

політико-управлінського процесу. Наведено теоретичний аналіз дослідного поля з проблематики знань і практики здійснення впливу громадської думки на оптимізацію комунікативної взаємодії у сфері публічного управління. Проаналізовано сутність даного явища та відзначено основні характеристики громадської думки: визначається передусім подіями, які на неї впливають; відповідно, реакцією громадської думки на події виступає вимога дії; вплив на людей здійснюється насамперед через вплив на їхні інтереси; рівень довіри до керівництва визначає обсяг наданих йому повноважень; освіта та інформація сприяють здоровому глузду та поміркованій поведінці людей. Ідентифіковано шляхи підвищення ефективності комунікативної складової в системі публічного управління, основними з яких є: оптимізація системи постійного зв'язку між центрами ухвалення державно-управлінських рішень та інститутами громадянського суспільства; забезпечення ефективної публічної інформаційної політики; посилення практики публічної звітності органів публічної влади; підвищення дієвості структур громадянського суспільства. Розглянуто процес формування громадської думки шляхом реалізації механізмів комунікативної взаємодії у сфері публічного управління; встановлено, що громадська думка має свої структурно-операційні особливості. Проаналізовано специфіку комунікативної взаємодії у сфері публічного управління. Особливістю комунікативної взаємодії є визначення її як системи послідовних методологічних, методичних і організаційно-технічних процедур у межах окремих складових механізмів, пов'язаних між собою єдиною метою: отримання достовірних даних про досліджуване явище чи процес для їх подальшого використання задля підвищення ефективності комунікативного діалогу влади та інститутів громадянського суспільства.

Бондаренко, В. Б. Соціологічні та етнологічні аспекти аналізу державної етнічної політики / В. Б. Бондаренко // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 109-120.

У представленій статті з'ясовано соціологічні та етнологічні особливості (аспекти) при аналізі державної етнічної політики. Визначені можливості синтезу між соціологічними й етнологічними методами в процесі аналізу державної етнічної політики. Проаналізована актуальність впливу соціологічних і етнологічних аспектів на процес проведення розумної та виваженої етнічної політики в державі у наш час. Наведено визначення соціології і

етнології та сфери їх пізнання й наукової результативності. З'ясовано конструктивні похідні під час синтезу соціологічних та етнологічних методів пізнання суспільства. Розглянуті роботи закордонних та українських науковців та дослідників щодо державної етнічної політики. Проаналізовано історичний процес кінця XIX–XX ст., який привів людство до появи сучасних державо-управлінських питань і проблем. Визначені у вигляді схеми види соціальної структуризації суспільств та соціальна структура сучасного українського суспільства, яка вважається найбільш прийнятною й загально визнаною. Висвітлена етнічна структура людського суспільства за теорією етногенезу, запропонована Л. М. Гумільовим наприкінці XX ст., та запропоноване авторське бачення соціоетнічного структурування суспільств у схематичному вигляді. Представлено автором на розгляд схематичне бачення одного з можливих варіантів наукового бачення етносоціального структурування суспільств світу, зокрема і українського суспільства. Подано логічне визначення важливого наукового терміну «нація» (nation) та з'ясована важливість універсалізації термінологічно-понятійної бази щодо аналізу державної етнічної політики. Зроблено відповідні висновки щодо перспектив подальшого розвитку державно-управлінської науки.

Туча, В. В. Структурні трансформації регіональної політичної та державно-управлінської еліти у процесах забезпечення стратегічного розвитку держави / В. В. Туча // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 121-130.

У межах даної статті здійснено аналіз структурної трансформації регіональної політичної й державно-управлінської еліт, на підставі цього ідентифіковано її як сукупність, незалежних, професійно підготовлених лідерських груп, діяльність яких зорієнтована на реалізацію національно регламентованих регіональних інтересів, що чітко корелюється з відповідним рівнем інституційного розвитку системи публічного управління держави; конкретизовано вертикальні й горизонтальні рівні взаємодії регіональної й загальнонаціональної еліти, розкрито їх статусну диференціацію. Для налагодження зв'язків між регіональною та загальнонаціональною елітами Д. Пінто запропонована ідея про доцільність налагодження каналів вертикальних зв'язків, які характеризують їх структурну трансформацію й результативно-функціональний вплив на процеси стратегічного розвитку держави, до яких вченим віднесено: економічні, політичні, персональні. У

межах статті розглянуто концепцію Е. Елейсена про необхідність обґрунтування трьох рівнів регіональної еліти (wop регіональної владної еліти, регіональної політичної еліти, регіональної еліти) та класифікацію підходів до структурного аналізу регіональної еліти Д. Бредлея (соціогенетичний, географічний, етнічний підходи). Метою статті є здійснення аналізу структурної трансформації регіональної політичної й державно-управлінської еліт. Також у статті конкретизовано вертикальні й горизонтальні рівні взаємодії регіональної й загальнонаціональної еліти, розкрито їх статусну диференціацію, розроблено стратегічний набір тактичних прийомів налагодження взаємодії між ними, наведено основні умови, які впливають на систему взаємовідносин між регіональною та загальнонаціональною елітою у процесах стратегічного розвитку держави, охарактеризовано поліваріантність стратегічних політичних функцій регіональної еліти, які забезпечують налагодження технологічної вертикальної взаємодії регіону із центром, систематизовано моделі взаємодії регіональної еліти на центру, що передбачає налагодження внутрішньої структурної співпраці між регіональними елітами. У статті враховано відповідні умови, які впливають на систему вертикальних зв'язків між регіональною та загальнонаціональною елітами у процесах стратегічного розвитку держави, запропоновані С. Еделсвелом та Д. Епстейном.

Удод, Є. Г. Програмування розвитку місцевого самоврядування: регіональний досвід і сучасні виклики / Є. Г. Удод // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 2. – С. 131-140.

У статті висвітлено передумови розроблення, фази життєвого циклу та змістове наповнення складових «Програми розвитку місцевого самоврядування у Дніпропетровській області на 2012–2021 роки». Здійснено періодизацію із визначенням трьох програмних етапів, ключових подій, досягнень і викликів реалізації регіональної Програми. Встановлено, що протягом перших двох операційних етапів (2008–2011 рр.) були отримані суттєві результати, які забезпечили подальший «проривний» рух місцевого самоврядування області у процесах децентралізації. Показано, що Дніпропетровська область є лідером процесів децентралізації: станом на початок 2020 р. утворено 71 ОТГ. Проаналізовано обсяги фінансування Обласного конкурсу проектів і програм розвитку місцевого самоврядування і визначено, що необхідно продовження практики проведення щорічного Обласного конкурсу. Акцентовано

на тому, що процес децентралізації зумовив нові виклики, на які мають відповідати органи місцевого самоврядування в умовах здійснення принципово нових завдань під час реалізації наступного етапу Програми у 2016–2021 рр. Визначено, що у 2020–2021 рр. актуалізуються такі додаткові виклики: завершення процесів добровільного об'єднання територіальних громад, активізація приєднання до спроможних громад; критична необхідність підсилення програм диверсифікації економіки моногалузевих населених пунктів; організація життєдіяльності регіону в умовах пандемії COVID-19. З урахуванням результатів сучасних наукових досліджень запропоновано сім скоригованих пріоритетних цілей поточного етапу Програми. Представлено оновлену систему ключових принципів і цінностей регіональної Програми розвитку місцевого самоврядування, яка формалізує ключові принципи (відкритість; активний внутрішній діалог; спадкоємність досвіду; проектування процесів місцевого розвитку на стратегічному та операційному рівнях; системна підтримка проектів місцевого розвитку; проектно-цільове фінансування місцевих громад; обґрунтований розподіл залучених та бюджетних ресурсів) та цінності (проактивність; продуктивність; перспективність), що забезпечать успішність програмування розвитку місцевого самоврядування на регіональному рівні в умовах сучасних викликів.

Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3.

Серьогіна, Т. Публічні послуги: сучасні підходи до класифікації / Т. Серьогіна // *Аспекти публічного управління.* – 2020. – № 3. – С. 5-15.

Метою дослідження виступає аналіз наявних підходів до класифікації системи публічних послуг і вироблення підходу, що відповідав би сучасним вітчизняним вимогам. Актуальність зумовлена недостатнім рівнем теоретичного упорядкування загального масиву публічних послуг, відтак практичною необхідністю ефективного функціонування всіх сфер системи. До результатів дослідження належить розкриття взаємозв'язку між відсутністю належного підходу до класифікації системи публічних послуг і неоднорідністю змін, які відбуваються в різних сферах цієї системи. Розглянуто наявні підходи до поняття «класифікація» й запропоновано авторське визначення, встановлено, що класифікація виступає важливим інструментом теорії державного управління. Окреслено рівень складності категорії «послуга» в

якості об'єкта наукового дослідження й категорії «публічна послуга». Наведено сучасні підходи до класифікацій публічних послуг, серед яких слід виокремити (за суб'єктами надання послуг, суб'єктами отримання, за групами послуг, за видами послуг тощо), проте встановлено, що наявні підходи не дозволяють належним чином упорядкувати весь масив публічних послуг. Відтак, запропоновано авторський підхід, що відповідає вимогам даного дослідження. Висновки полягають у обґрунтуванні неможливості становлення сучасної системи надання публічних послуг поза розробкою адекватних підходів до класифікації. В ході дослідження уточнено поняття класифікація, розкрито, що наявні підходи до класифікації публічних послуг не дозволяють належним чином їх систематизувати й упорядкувати, в результаті чого запропоновано авторський підхід до класифікації публічних послуг за сферами надання, проте на особливу увагу заслуговує підхід за критерієм можливості делегування публічної послуги.

Маланчій, М. Стратегічні напрями розвитку професійної компетентності особового складу державної прикордонної служби України / М. Маланчій // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 15-24.

У статті обґрунтовано напрями розвитку професійної компетентності особового складу Державної прикордонної служби України, розкрито структуру професійної та психологічної (особистісної) компетентності прикордонника: базової, особливої та спеціальної компетентностей. На думку автора, базова компетентність є сукупністю знань у сфері: індивідуально-типологічних особливостей (темперамент, характер, емоційно-вольова регуляція, особистісний стиль діяльності, когнітивний стиль, особливості пам'яті, професійного мислення та ін.); захисно-блокувальних систем, що перешкоджають ефективному саморозвитку. Особлива психологічна компетентність є характеристикою особистості та містить розуміння: своїх сильних і слабких сторін у сфері особистісно-професійного розвитку; необхідних професійно-важливих якостей; зон професійного самовизначення; засобів професійної самореалізації. Спеціальна соціально-психологічна компетентність включена в процес подальшої професіоналізації особистості та оволодіння професійною майстерністю на вищих рівнях. Презентовано профілі професійної компетентності посад ДПСУ, розроблені за безпосередньою участю автора. Обґрунтовано, що службово-бойова

діяльність прикордонника є прикладом професійної діяльності, яка здійснюється в особливих і екстремальних умовах, часто пов'язаних з небезпекою для життя та складається з вирішення різних службово-бойових завдань. Кожне службово-бойове завдання має свої психологічні особливості, обумовлені його змістом, умовами виконання, складом учасників, передбачуваних наслідків тощо. У вивченні службово-бойової діяльності необхідним є визначення психологічних передумов її успішного виконання. Вони, у свою чергу, і формують шкалу вимог до професійної компетентності прикордонника.

Костюк, Н. Гендерна рівність / Н. Костюк, О. Антонюк, // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 3. – С. 25-37.

Стаття присвячена дослідженню гендерної рівності в економічній, політичній та соціальній сферах України та визначенню основних причин, проявів сучасного гендерного дисбалансу щодо дотримання та реалізації прав, можливостей жінок. Актуальність цієї статті полягає в необхідності системного вирішення проблеми гендерного рівноправ'я в Україні між жінками та чоловіками, що закріплено на конституційному рівні, як найголовніший принцип забезпечення законодавчих прав і свобод людини в демократичній державі. У дослідженні проведено аналіз чинної нормативно-правової бази України, а також низки ратифікованих міжнародних договорів у сфері забезпечення гендерної рівності. На основі даних Всесвітнього економічного форуму, зокрема, аналізу індексу гендерного розриву за окремими сферами діяльності та гендерного моніторингу представництва кандидатів на позачергових виборах народних депутатів України у 2014 та 2019 рр., виявлено сучасний стан реалізації основних напрямів соціальної політики України в сфері гендерної рівності. Особливо звернуто увагу на вплив гендерної дискримінації жінок на соціально-економічний розвиток країн світу та рівень їх національного багатства. За результатами дослідження відзначено позитивну тенденцію реалізації права участі та представництва жінок в економічному, та політичному напрямках діяльності України, а також запропоновані подальші необхідні заходи держави в соціальній політиці щодо усунення гендерної асиметрії в українському суспільстві. Наголошено на тому, що в умовах загострення економічних, політичних та соціальних потрясінь в Україні, проблема гендерної сегрегації, множинної дискримінації жінок, потребує переорієнтації гендерної політики держави на більш ефективні заходи подолання гендерної

нерівності. У підсумку зроблено висновок про те, що розвиток політичної та правової концепції викорінення ґендерної дискримінації жінок в Україні є головною запорукою сталого розвитку українського суспільства, що, у свою чергу, є необхідною умовою для формування конкурентоспроможного людського капіталу країни з євроінтеграційним зовнішньополітичним курсом.

Омельченко, М. Управління інноваційними підходами у дошкільній освіті в Україні / М. Омельченко // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 38-44.

У статті описується вирішення проблеми управління дошкільним навчальним закладом в контексті інноваційного підходу. Адже проблема реформування дошкільної освіти у сучасних умовах передбачає радикальну перебудову управлінської ланки, її демократизацію, децентралізацію та гуманізацію. Стаття має на меті науково-практичне обґрунтування механізмів державного управління інноваційним розвитком дошкільної освіти в Україні та визначення стратегічних напрямів їх удосконалення та розкриває сутність інноваційних підходів до управління дошкільним навчальним закладом, а також дослідження пріоритетності інновацій в управлінні дошкільними закладами освіти. Акцентується увага на тому, що перехід на нові освітні стандарти, інтеграція у європейський та світовий освітній простір актуалізували проблему інноваційного управління в дошкільних навчальних закладах. Аналізуються функціональні зміни в діяльності керівника дошкільного закладу. Методологічними засадами дослідження є необхідність модернізації дошкільної освіти в Україні, що пов'язана з європейськими та світовими тенденціями і викликами, зростаючою увагою міжнародної спільноти до цього освітнього рівня. Зауважено на впровадженні інновацій в управлінську діяльність організації, що пов'язано із невідповідністю процесу управління потребам, зумовлено середовищем її функціонування. Впровадження інновацій в управлінську діяльність організації допомагає уникнути таких негативних ефектів і чинників, як зниження продуктивності, активний і пасивний супротив змінам, виключення працівників з трудового процесу, конфлікти в колективі, професійне виснаження, звільнення працівників за власним бажанням, повільне засвоєння змін, ухилення від роботи тощо. Актуальними для дошкільної освіти на найближчу перспективу залишаються такі завдання, як вирішення проблеми управління дошкільним навчальним закладом в контексті інноваційного підходу. Отже, використання інноваційних

підходів забезпечуватиме високу ефективність управління дошкільним навчальним закладом.

Жорняк, А. Вплив інститутів влади на процес інтеграції інвалідів у суспільно-політичне життя / А. Жорняк // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 45-57.

У статті досліджено питання впливу політичних процесів, викликаних політичними рішеннями різних ланок органів влади, та їх наслідки на участь осіб з інвалідністю у суспільно-політичному житті держави. Проаналізовано законодавство України щодо регулювання суспільних відносин у сфері інтеграції осіб з інвалідністю у суспільство шляхом працевлаштування. Наголошено на динаміці зростання кількості інвалідів, що пов'язано із загальним старінням населення та збільшенням ризику інвалідності, зменшенням економічної активності цієї категорії, що переводить у деяких країнах її в категорію дотаційної на рівні держав. Розглянуто нормативне регулювання інтеграційних процесів та стимулювання трудової діяльності осіб з інвалідністю у розвинених країнах світу. Виявлено, що політика, спрямована на соціальну інтеграцію людей з особливими потребами, потребує модернізації та удосконалення на всіх рівнях, включаючи діяльність органів місцевого самоврядування, національний та міжнародний рівень. Автор зазначає, що тільки в синергії та спільній праці, застосувавши спільні соціально-політичні інструменти, можливо досягти інклюзії інвалідів у життя спільнот та досягти високих результатів у розвитку держави. Спираючись на задекларовані та визначені в Конституції України зміст, діяльність, напрямки та спрямування розвитку держави стосовно громадянина України, доведено, що взаємовідносини кожного громадянина не виключаючи й людей з особливими потребами, треба розглядати як союз відносин «влада – людина». І якщо людина з інвалідністю має право, то це означає, що держава зобов'язана забезпечити їй можливість скористатись цим правом. Наголошено, що соціальне забезпечення, яке гарантує право громадянина на гідний рівень життя, не повинно обмежуватися лише виплатами пільг, субсидій, а має бути спрямовано на створення умов для «розкриття людини» в різних сферах суспільного життя, зокрема й офіційних трудових відносинах. Доведено, що в Україні передбачені заходи щодо створення умов, спрямованих на соціалізацію та участь осіб з інвалідністю у житті держави. Але з урахуванням того, що на конституційному рівні, особи з інвалідністю наділяються рівними

правами поряд з іншими категоріями громадян, постає необхідність внесення змін до Конституції, з метою удосконалення правової бази щодо осіб з інвалідністю, адже терміни «рівність» і «недискримінація» щодо інвалідів не є ідентичними й суттєво відрізняються за змістом. На думку автора, це дасть змогу реалізувати стратегічну мету сучасної цивілізованої держави – забезпечити високі стандарти життя її громадянам, з урахуванням категорії людей з особливими потребами.

Соколов, В. Класифікація організаційних моделей аналітичної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки / В. Соколов // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – № 3. – С. 58-70.

Мета статті полягає в розробці класифікації організаційних моделей аналітичної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки. Актуальність дослідження зумовлена тим, що інтеграція України до євроатлантичної та європейської систем безпеки в умовах динамічного безпекового середовища ставить перед вітчизняною системою державного управління національною безпекою завдання щодо розробки і невідкладного впровадження в державно-управлінську практику принципово нової організаційної моделі аналітичної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки. Для вирішення завдань дослідження використовувалися метод історико-компаративного аналізу і метод синтезу. Результати історико-компаративного аналізу концептуальних засад аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки США, ФРН, РФ та КНР, а також результати компаративного дослідження інституціональних матриць аналітичної діяльності у вказаних системах дозволили класифікувати організаційні моделі аналітичної діяльності за критерієм форми організації діяльності аналітичних структур як бюрократично-номенклатурна і коопераційна. У статті охарактеризовано бюрократично-номенклатурна і коопераційна організаційні моделі аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки за такими складовими, як: місія, цілі, завдання аналітичної структури, спосіб структурної організації, елементи структурної організації, специфіка взаємодії аналітичної структури з урядом, характерні умови діяльності аналітичної структури. Висновки. Автором запропоновано під поняттям «організаційна модель аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки» розуміти формалізоване відображення процесу створення організаційних структур аналітичної діяльності в системі

забезпечення національної безпеки, налагодження раціональних організаційних відносин між суб'єктами вказаної діяльності. Встановлено, що для США і ФРН властива коопераційна організаційна модель аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки, для РФ, КРН, України – бюрократично-номенклатурна організаційна модель. З метою удосконалення системи державного управління національною безпекою України в контексті завдань євроатлантичної та європейської інтеграції запропоновано перспективною організаційною моделлю аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки визначити коопераційну модель.

Осипов, Д. Теоретико-практичні основи діяльності керівника у формуванні та оцінюванні професійних інтересів публічних службовців в Україні / Д. Осипов // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 71-80.

У статті автором запропоновано структуру рефлексивно-акмеологічного підходу до розвитку професійних інтересів з позиції акмеології, у практичній діяльності керівників органів публічної влади та керівників публічної служби включатиме декілька аспектів: освітньо-виховного, професійно-креативного. Уточнено і розширено значення професійного виховання та оцінювання у контексті теми статті, запропоновано двофакторну модель (цикл) формування професійних інтересів публічних службовців (акмеологічний підхід), а також уточнено завдання управління персоналом у галузі публічного управління як циклічного використання стимулюючого та активізуючого резервів професійних інтересів у вигляді напрямів діяльності. Специфічними акмеологічними підходами в діагностиці (оцінюванні) професійних інтересів публічних службовців, які рекомендовано використовувати керівникам органів публічної влади та керівникам публічної служби в цих органах влади, є: предметний; проблемний; ситуаційний та системно-генетичний. Професійне виховання як практична діяльність керівників, що передбачає розвиток у них таких якостей, як: власне суб'єктність – сформованість життєвої позиції «діяча», «керівника»; професійна наукованість, освіченість, а відтак – професійна компетентність; терпимість як розуміння цінностей іншої людини, як визнання інакомислення; функціональну грамотність. Компонентами професійної діяльності керівника органу публічної влади або керівника публічної служби вказується: мобільність професійних вмінь та навичок; суспільна детермінація діяльності; цілісність і

завершеність роботи; суб'єктна автономія; зворотний зв'язок. Запропоновано конкретні компоненти професійної діяльності керівника органу публічної влади або керівника публічної служби, що мають компетентнісний характер, а також відповідні засоби.

Печенкін, І. Цифровізація публічного управління та вдосконалення правових норм оскарження сервісної діяльності органів публічної влади в Україні / І. Печенкін // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 81-91.

Мета статті. Характеризувати етапи розвитку нормативно-правового врегулювання оскарження сервісної діяльності органів публічної влади. Дослідити теоретичні наукові розвідки у даному напрямі. Провести класифікацію нормативно-правових актів та запропонувати перспективи вдосконалення чинного законодавства у цій сфері. Обґрунтувати необхідність прогресу в сфері надання управлінської послуги та дати визначення терміну цифровізації публічного управління. Проведено комплексне теоретичне дослідження необхідності зміни на сервісно орієнтовану державної політики у сфері надання управлінських послуг. Потребує вдосконалення наявних та розробки нових нормативно-правових актів із вдосконалення механізмів оскарження сервісної діяльності, змін бюрократичних підходів у наданні сервісної діяльності органами публічної влади. Дано пропозицію наукового обґрунтування терміну «цифровізація публічного управління», необхідності зміни внутрішньої політики держави щодо надання управлінських послуг як ефективному діалогу в побудові громадянського суспільства, а також підвищення якості нормативного регулювання механізмів оскарження сервісної діяльності органів публічної влади. Проведеним дослідженням національного розвитку нормативно-правового регулювання оскарження результатів сервісної діяльності органів публічної влади встановлено, що він потребує оновлення ретроградних підходів та посилення контролю за якістю розробки й виконання. Потрібен стрибкоподібний варіант змін, оскільки невиконання обов'язкових для України ратифікованих міжнародних норм та ефективних європейських практик та брак часу для еволюції спричиняє економічну деградацію країни та посилює соціальну кризу.

Серьогін, С. Трансформація публічної служби України в інститут суспільної взаємодії в умовах глобальної світової

кризи / С. Серьогін, І. Письменний, Н. Липовська // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 92-109.

У статті обґрунтовані концептуальні основи трансформації публічної служби України в інститут суспільної взаємодії як однієї з найважливіших умов подолання соціально-економічної кризи та ефективного впровадження суспільних реформ. У роботі аналізується сучасний кризовий стан, в якому знаходиться суспільство та інститут публічної служби, як основний суб'єкт формування та реалізації стратегії державного розвитку. Наголошується, що системна криза цілком може стати тим фактором, який змінює соціальну систему у напрямі зменшення ентропії та сприяє перебудові формату взаємовідносин між публічною службою та суспільством. Визначені сприятливі фактори, що прискорюють досягнення нового якісного стану організації та функціонування публічної служби саме в процесі подолання кризового стану. Обґрунтована необхідність кардинальних інституціональних змін на найвищих щаблях державної влади, а саме в трикутнику «Верховна Рада – Президент – Кабінет Міністрів». На основі досліджень проведених соціологічною службою Центру Разумкова з 13 по 17 лютого 2020 року, а також з 24 по 29 квітня 2020 року (методом телефонного інтерв'ю) відзначається суттєве зниження професіоналізму та якості роботи владних інститутів, що призводить до падіння рівня суспільної довіри до публічної служби. Наголошується на необхідності внесення змін до відповідних законів України, що стане першим кроком до підготовки єдиного цілісного законопроекту «Про публічну службу в Україні», в який доцільно внести фундаментальні засади щодо функціонування публічної служби як інституту суспільної взаємодії. Доведено, що процес трансформації публічної служби України в інститут суспільної взаємодії має відбуватися на всіх рівнях публічної влади шляхом конструктивної суспільної самоорганізації та широким залученням громадян до процесу управління. Висвітлюється роль лідерів територіальних громад, які на основі постійного соціального діалогу та партнерства з громадою мають забезпечити конструктивну суспільну самоорганізацію та максимально нівелювати наслідки кризи.

Брус, Т. Гендерні аспекти формування соціальної політики в Україні / Т. Брус, В. Ковальов // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 110-118.

У статті розглянуті гендерні аспекти формування соціальної політики в Україні. Визначено, що обраний Україною євроінтеграційний вектор розвитку вимагає дотримання принципів сталого розвитку та досягнення рівності жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства. З'ясовано, що уявлення про гендер у суспільстві не є сталою категорією, а залежить від культурно-соціальних традицій, та може змінюватись зі зміною середовища. Проаналізовано кроки України за останні 5 років щодо реалізації принципу гендерної рівності та встановлено, що Україна має достатньо розвинену нормативну базу, однак, її практична реалізація залишається ще й досі недосконалою. Досліджено створення гендерних профілів регіонів та з'ясовано, що вони є корисним інструментом розробки стратегій розвитку регіону, у визначенні пріоритетних завдань соціальної політики, проведенні моніторингу та оцінці діяльності тощо. З'ясовано, що врахування гендерних аспектів у формуванні соціальної політики дозволить підкреслити особливі потреби жінок та чоловіків, які потребують допомоги держави, що забезпечить більш точне формулювання проблем політики, ефективний розподіл ресурсів, цільове використання бюджетних коштів та прийняття гендерно-чутливих рішень. Проаналізовано інноваційні підходи врахування гендерних аспектів у формуванні соціальної політики як на національному, так і на регіональному рівнях. Встановлено, що гендерний аудит дозволить забезпечити гендерний паритет учасників процесу прийняття рішень, а гендерний аналіз прийнятих рішень або політики в цілому спрямований на визначення проблем та диференціацію потреб і інтересів з врахуванням гендерного розподілу. Їх використання в процесі формування та реалізації соціальної політики дадуть можливість запобігти гендерній нерівності та забезпечити формування гендерно-чутливої соціальної політики.

Кошова, С. Підготовка фахівців управління сферою охорони здоров'я в умовах реформи державного управління / С. Кошова // Аспекти публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 119-128.

Сучасна парадигма публічного менеджменту являє собою багатовекторну концепцію реформування традиційних управлінських моделей, які функціонують в різних секторах життєдіяльності населення, зокрема в галузі охорони здоров'я. Важливість трансформації обумовленої сфери пов'язана із необхідністю підвищення якості медичних послуг та рівня

обслуговування громадян. Оновлення стандартів роботи працівників сектору охорони здоров'я має на меті забезпечити професійну компетентність медичного персоналу на національному та міждержавному рівнях. Першочергово, це стосується менеджерів, управлінські рішення яких визначають стратегічні орієнтири роботи закладу охорони здоров'я на майбутні періоди. В умовах активізації реформаційних процесів змінюються методи навчання управлінців медичних установ та стандарти їх професійної діяльності, оновлюються концептуальні основи регуляторних механізмів, що вимагає поглибленої детермінації сучасних тенденцій та результатів впливу реформи державного управління на рівень підготовки і кваліфікації менеджерів закладів охорони здоров'я. Конкурентоздатність та професіоналізм фахівців є базисом соціально-економічної стабілізації. Проте, сьогодні управління галуззю охорони здоров'я залишається неефективним, це зумовлює необхідність глибинних досліджень окресленої проблематики. Відповідно, наукова стаття являє собою оригінальне дослідження сучасного механізму підготовки керівних кадрів сфери охорони здоров'я в умовах активізації заходів реформування системи державного управління. Методами дослідження, що використовувались під час написання наукової статті є: статистично-аналітичний, методи порівняння, аналізу та узагальнення, графічне моделювання. Аналіз окресленої проблематики відобразив, що система підготовки фахівців управління сферою охорони здоров'я знаходиться на етапі трансформації традиційних підходів. Передумовами таких тенденцій стали реформаційні заходи у структурі публічного управління, зокрема проведення політичної децентралізації. Перерозподіл функціональних обов'язків між керівними кадрами вимагає новітніх механізмів навчання та перепідготовки управлінців, значного фінансування освітніх процесів, а також структурування управлінських повноважень між різними рівнями публічного менеджменту. Оскільки сьогодні проблеми фінансового, організаційно-методичного та освітнього характерів залишаються не вирішеними, то ефективність управлінських моделей не досягає бажаного рівня, що відображається у відсутності динамічного соціально-економічного розвитку держави.

Банківська справа : наук.-практ. журн. / видавець : Знання. – Київ : Знання, 1995. – Виходить 2 рази на рік

Банківська справа. – 2020. – № 1.

Дзюблюк, О. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 3-25.

Прокопчук, О. Особливості страхового захисту в аграрному секторі економіки України / О. Прокопчук, С. Колотуха // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 26-41.

Сук, Л. Оцінювання та облік сільськогосподарської продукції / Л. Сук, П. Сук // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 42-54.

Коваленко, В. Ризики проектного фінансування: теоретичний та методичний аспект / В. Коваленко // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 55-69.

Ковальчук, Т. Монетарна політика як вагомий інструмент стимулювання економічного розвитку / Т. Ковальчук // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 70-75.

Смолій, Л. Дослідження кредитних ризиків у системі банківського кредитування аграрних підприємств / Л. Смолій // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 76-89.

Загурський, О. Моделі управління та оцінювання репутаційних ризиків банку / О. Загурський, П. Юхименко // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 90-104.

Партин, Г. Джерела та інструменти залучення коштів для фінансування малих і середніх підприємств / Г. Партин, А. Загородній // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 105-118.

Вітренко, А. Вплив ефективної інноваційної інфраструктури країни на процеси софтизації і сервісизації національної економіки / А. Вітренко, В. Селезньова // Банківська справа. – 2020. – № 1. – С. 119-126.

Банковский менеджмент. – 2020. – № 2.

Как “новая реальность” после Covid-19 изменит банки и финтех-сервисы // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 2-3.

Изменяются ли финтех-услуги и банковские сервисы после выхода мира из тотального карантина? Мы уверены, что да! Рассказываем, как финтех и банковская индустрия смогут выиграть от локдауна и какие изменения могут нас ждать в ближайшем будущем.

Кисляк, Р. Карантин ударил по потребительскому кредитованию / Р. Кисляк // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 4-6.

Карантинные ограничения привели к росту уровня неплатежей по потребительским кредитам. Для таких клиентов парламент даже ввел кредитные льготные условия, а банки начали разрабатывать программы реструктуризации и предлагать кредитные каникулы. И если в марте и апреле банкиры боялись худших сценариев, потому увеличивали долю отказов в выдаче кредитов или вообще полностью замораживали кредитование, то в мае ситуация начала быстро улучшаться.

Скиннер, К. Слухи о смерти моего банка сильно преувеличены / К. Скиннер // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 7-13.

В послании к акционерам за 2015 год Джейми Даймон высказался о появлении финансовых технологий так: «Грядет новая Кремниевая долина». Интересно, что ради того, чтобы конкурировать с новыми надстройщиками, заменителями и реформаторами, банк J. P. Morgan действительно нанимает много талантливых специалистов из Кремниевой долины.

Плетнев, А. 10 типичных ошибок, которые превращают стратегию в развлечение / А. Плетнев // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 14-16.

Станный все-таки предмет – стратегия развития бизнеса. Все знают, что такое стратегия, многие даже могут объяснить, что это, но только пока дело не доходит до стратегии именно его предприятия. Мало кто оспаривает утверждение, что наличие стратегии существенно повышает эффективность развития

бизнеса, но еще меньше тех, кто действительно использует ее как инструмент управления своим бизнесом.

Петров, Д. Финтех и блокчейн в эпоху пандемии коронавируса: время нераскрытых возможностей? / Д. Петров // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 18-19.

Волна коронавируса идет по миру, ставя целые отрасли на грань выживания. Улицы опустели, офлайн-взаимодействие пользователей с сервисами стало как никогда минимальным. Казалось бы, весь мир остановился и разбежался по домам, на возобновление деловой активности уже нет надежды. Недавнее исследование Швейцарской федерации блокчейна показало, что 80% из 200 опрошенных блокчейн-компаний страны ожидают банкротства в ближайшие полгода. Но так ли все мрачно для индустрии в целом?

Эрлангер, А. Как запустить собственный онлайн-банк за две недели? / А. Эрлангер // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 20-21.

Согласно данным PWC, порядка 20% бизнесов в сфере Финансовых решений находятся в зоне риска из-за наступления так называемого fintech. Это происходит благодаря тому, что молодые, амбициозные, а также технически подкованные компании используют слабые стороны классических финансовых организаций и предлагают сервис, который нужен людям.

Кувшинов, Д. Сколько стоит запустить финтех-проект в Европе / Д. Кувшинов // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 23-25.

Запустить финтех-стартап в ЕС — означает потратить много времени на изучение деталей и тонкостей, много нервов — на принятие решений, много сил — на поиски партнеров и немало денег.

Понятно, что одной статьей не объять всех подводных камней, но я постарался рассказать об основных этапах и о том, чем мы руководствовались, принимая решения на каждом из них.

Open banking 2020: что вы могли пропустить из-за коронавируса // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 26-28.

Пока мир следит за развитием пандемии, финтех — и open banking в частности — не стоят на месте. Собрали самое

интересное, что появилось по этой теме за первый квартал 2020 года.

Жестков, Н. Agile-компания: опыт управленца / Н. Жестков // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 29-32.

Цепков, М. Agile-трансформация банков : кейсы / М. Цепков // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 33-36.

Балынский, С. Внедрение элементов гибких методологий в Банке / С. Балынский // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 37-40.

Савкин, К. Как внедрить Agile в банке / К. Савкин // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 41-43.

Медведев, В. Облачные банки / В. Медведев // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 44-45.

Конкуренция на российском рынке банковских услуг предъявляет к кредитным организациям все более высокие требования. И скорость действия становится одним из самых сильных преимуществ. Как облака помогают гибко реагировать на быстро меняющиеся условия и как правильно организовать «переезд» банковских IT-систем в облако?

Санников, А. Киберугрозы при работе на «удаленке»: как не попасться на удочку хакеров / А. Санников // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 46-47.

Кибермошенники не дремлют: на волне COVID-19 количество атак заметно выросло. Как обеспечить безопасность данных и компании на «удаленке»? Предлагаем простую инструкцию для сотрудников.

Филатовская А. Все цвета пиара: от белого до черного / А. Филатовская // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 48-49.

Как грамотно использовать палитру PR-технологий? Каким оттенкам отдавать предпочтение при формировании имиджа компании, а каких избегать?

Киракасянц А. Как COVID-19 изменил привычки потребителей: два взгляда / А. Киракасянц // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 50-52.

COVID-19 меняет потребителей. Люди сокращают расходы, более вдумчиво принимают решения, а также чаще выбирают те банки, которые обслуживают потребителей в цифровых каналах.

Кестер, К. После коронавируса: 7 положительных эффектов для руководителей будущего / К. Кестер, Х. Паттарт–Дрекслер // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 53-54.

Какие возможности предоставит пандемия Covid-19 смелым руководителям?

Эксперт по трансформации и преподаватель WU Executive Academy, профессор Катрин Кёстер, и глава департамента дополнительного образования для руководителей этого учебного заведения Хельга Паттарт-Дрекслер считают, что кризис Covid-19 обеспечит беспрецедентный импульс для мегатрендов, распространенных в современном деловом мире, и создаст множество возможностей для компаний и менеджеров. Они выявили 7 полезных эффектов коронакризиса для руководителей.

Макарушкина, М. Пора на выход: 6 страхов после снятия коронавирусной блокады / М. Макарушкина // Банковский менеджмент. – 2020. – № 2. – С. 55-56.

Итак, мы покидаем свои дома, возвращаемся к прежней жизни. И неожиданно это начинает вызывать у нас беспокойство. Психолог, партнер «ЭКОПСИ Консалтинг» Мария Макарушкина описывает страхи, с которыми к ней приходят люди, и дает рекомендации по их преодолению.

Економіка України = Ecomoty of Ukraine : науковий журнал / М-во екон. розвитку і торгівлі України [та ін.] ; голов. ред. В. М. Гесць. – Київ : [б. в.], 1958. – Виходить щомісяця.

Економіка України. – 2020. – № 4.

Залознова, Ю. С. Обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення організації збутової діяльності вугільних підприємств України / Ю. С. Залознова, Н. В. Трушкіна // Економіка України. – 2020. – № 4. – С. 6-38.

Досліджено особливості функціонування підприємств вугільної промисловості з точки зору організації процесів збутової діяльності, що дозволило уточнити суть і зміст термінів «збутова діяльність вугільного підприємства», «маркетинг взаємовідносин», «клієнтоорієнтованість», «обслуговування споживачів вугільної продукції», «збутова мережа». На основі аналітичної оцінки основних показників збутової діяльності визначено тенденції її розвитку в ряді вугільних країн світу. Виявлено чинники, які впливають на організацію збутової діяльності вугільних підприємств в Україні, які умовно систематизовано у дві групи: екзогенні (політичні, інституційні, фінансові, ринкові, економічні, інформаційні, екологічні) та ендогенні (маркетингові, технологічні, фінансово-економічні, транспортні, інформаційні).

Удосконалено клієнтоорієнтований підхід до обслуговування споживачів вугільної продукції на основі їх диференціації (виокремлення трьох категорій споживачів), який базується на врахуванні обсягів щорічного попиту різних груп споживачів та їх специфічних особливостей. Сформовано науково-методичні засади поєднання в межах реалізації концепції маркетингу взаємовідносин системного, процесного і функціонального підходів з метою вдосконалення обслуговування споживачів вугільної продукції.

Обґрунтовано доцільність застосування мережевого підходу до організації збутової діяльності вугледобувних підприємств, суть якого полягає в розробленні трьох моделей збутових мереж як дієвих форм партнерства учасників ринку вугілля. Удосконалено механізм реалізації державно-приватного партнерства при управлінні збутовою діяльністю вугледобувних підприємств на основі організаційно-правової форми синдикату.

Запропоновано методичний підхід до вибору оптимального каналу збуту вугільної продукції, який дозволяє з використанням методу аналізу ієрархій визначити найвагоміші критерії та систематизувати їх у групи (економічні, організаційні, ринкові та інформаційні), розрахувати обсяг партії поставки вугілля великооптовим споживачам з урахуванням багатьох чинників.

Сформовано систему контрактних взаємовідносин вугледобувного підприємства та споживачів вугільної продукції з метою організації безперервного процесу укладання та виконання умов контрактів на поставку вугілля.

Сторонянська, І. З. Передумови і стратегічні пріоритети смарт-спеціалізації регіону / І. З. Сторонянська, М. І. Мельник, І. В. Лещух // Економіка України. – 2020. – № 4. – С. 39-55.

Сьогодні смарт-спеціалізація є ключовим компонентом співпраці в рамках Європейської політики добросусідства щодо можливості використання в Україні європейських структурних та інвестиційних фондів.

Отже, метою статті є дослідження на прикладі Запорізької області передумов і стратегічних пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів України. Для цього проаналізовано такі показники, в тому числі й по Запорізькій області:

- іноземний досвід та вітчизняні реалії впровадження концепції смарт-спеціалізації;
- структуру економіки області за обсягами випуску продукції та послуг;
- структуру зайнятості найманих працівників;
- концентрацію основних видів економічної діяльності;
- економічний потенціал видів економічної діяльності (ВЕД) області за інтегральним показником концентрації та часткою їх експорту в загальному обсязі експорту регіону.

На основі вивчення статистичної та аналітичної інформації щодо науково-дослідної та інноваційної діяльності в регіоні у розрізі видів та підвидів економічної діяльності, а також урахування розвинутості необхідної інфраструктури, потенціалу суміжних галузей, інвестиційної привабливості тощо визначено перелік видів діяльності, які можуть сформувати основу для смарт-спеціалізації Запорізької області.

Встановлено, що детермінантою стратегічного планування регіонального розвитку має стати адекватність системного законодавчого врегулювання зазначеного механізму на засадах інноваційної спрямованості. Відтак, актуальними вбачаються: конкретизація пріоритетів державної регіональної політики загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів; встановлення чіткого переліку пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2021—2030 рр. на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях; стимулювання впровадження та поширення практики стратегічного планування розвитку міст, селищ і сіл на засадах смарт-спеціалізації.

Зазначене сприятиме системності стратегічного планування розвитку регіонів України, а також зростанню інноваційної активності та інвестиційної привабливості територій та країни в цілому.

Мельникова, М. В. Економіко-правові аспекти реформування сфери житлово-комунальних послуг українських міст / М. В. Мельникова, О. В. Тарасевич, Є. С. Градобоева // Економіка України. – 2020. – № 4. – С. 56-72.

Досліджено проблеми розвитку сфери житлово-комунальних послуг (ЖКП) українських міст і розроблено пропозиції щодо її реформування на основі використання економічних і правових підходів. Економічні підходи пов'язані з розвитком економіки сфери ЖКП міста з урахуванням ринкових умов господарювання. Правові підходи включають юридичне забезпечення регулювання відносин у процесі економічного розвитку сфери ЖКП міста. Охарактеризовано техніко-технологічні, соціально-економічні, інституційно-правові, організаційно-просторові ознаки сфери ЖКП, оцінено її стан в українських містах, виявлено проблеми, які перешкоджають її розвитку і вирішення яких вимагає проведення реформ. Визначено, що реформування сфери ЖКП українських міст спрямоване на підвищення фінансової забезпеченості, посилення інституційної узгодженості, прозорості тарифоутворення, соціальної відповідальності та інноваційності діяльності. Це передбачає продовження децентралізації влади і розширення повноважень органів місцевого самоврядування, демонополізацію і поглиблення конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг, інноваційний розвиток підприємств міського господарства, модернізацію комунальної інфраструктури, забезпечення інформаційної прозорості та залучення громадськості до прийняття рішень. Проаналізовано зарубіжний досвід реформування сфери ЖКП і можливості його адаптації для українських міст. Зокрема, ідеться про моделі організації ринку житлових і комунальних послуг, формування ринкових інститутів (включаючи взаємодію ОСББ і керуючих компаній), механізми тарифоутворення і тарифорегулювання, використання партиципаторного бюджетування і просторового міжмуніципального співробітництва. Для вирішення окремих завдань реформування сфери ЖКП міста розроблено пропозиції щодо використання економіко-правових інструментів, які включають: інституційно-інвестиційний підхід до об'єднання зусиль учасників ринку ЖКП; формування умов дотримання принципу «кількість – якість – вартість послуг» відповідно до реалізації Закону України «Про житлово-комунальні послуги»; шляхи підвищення публічності та прозорості сфери ЖКП на основі використання місцевих ініціатив, державно-приватного партнерства, організації публічного консультування з громадськістю.

Дульська, І. В. Інвестування ІКТ-інновацій в національній економіці за рахунок коштів загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи / І. В. Дульська // Економіка України. – 2020. – № 4. – С. 73-92.

У статті досліджуються можливості інвестування компаній, що впроваджують ІКТ-інновації в національну економіку, за рахунок коштів загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи, запуск якої давно планується в Україні. Однак даний законопроект, поданий на розгляд Верховної Ради України наприкінці 2019 р., містить підходи, які регулюють неефективне добровільне накопичувальне пенсійне забезпечення. Отже, наслідками його впровадження стануть мала дохідність вкладених пенсійних накопичень, незначне охоплення ними населення, слабке інвестування реального сектору та технологічних пріоритетів національної економіки за рахунок добровільних пенсійних накопичень. Проблему успішному формуванню ефективного фондового ринку як передумови впровадження загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи створює дефіцит надійних прибуткових фондових інструментів, зумовлений переважанням в Україні інсайдерської корпоративної моделі (диктат внутрішнього інвестора), тоді як розвиткові фондового ринку сприяє аутсайдерська модель (багато зовнішніх інвесторів).

Досліджено досвід інвестування пенсійних накопичень США, Естонії, Казахстану, Польщі та Румунії і на цій підставі розроблено пропозиції з удосконалення законопроекту щодо включення до переліку можливих інвестиційних декларацій ризикованіших і дохідніших агресивних інвестиційних декларацій та щодо більшої свободи вибору членів системи. Запропоновано на базі Міністерства цифрової трансформації України створити Координаційну раду, яка співробітничатиме з Пенсійним казначейством у плані інвестування коштів загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи у впровадження ІКТ-інновацій у всі сектори національної економіки. Ця рада зможе здійснювати експертизу, готувати проспекти емісії акцій (IPO, SPO) таких підприємств, здійснювати андеррайтинг їх розміщення серед авторизованих структур. Також необхідно якомога швидше створити при великих біржах фондові структури, які спеціалізуватимуться на лістингу, рейтингуванні цінних паперів та оцінці вартості цих та інших високотехнологічних компаній (як Nasdaq), сформувати в Україні спеціалізовані фонди прямих інвестицій, які

орієнтуватимуться на купівлю перспективних малих і середніх компаній ІКТ-сектору.

Манцуrow, І. Г. Фундаментальний погляд на проблеми національного фондового ринку / І. Г. Манцуrow // Економіка України. – 2020. – № 4. – С. 93-96.

Економіка України. – 2020. – № 5.

Колодко, Г. В. Після пандемії. Економіка і політика у постпандемічному світі / Г. В. Колодко // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 3-24.

Пандемія коронавірусу, яка потрясла світ, ляже довгою тінню на багато років. Вона ставить перед людством неймовірні виклики, які збігаються з іншими негативними мегатенденціями і невирішеними економічними, соціальними та політичними проблемами. Величезні наслідки пандемії та втрати від неї – людські, соціальні, економічні, фінансові – повністю будуть оцінені тільки через певний час, тобто постфактум. Хтось не втратить нічого, інші втратять усе, іноді навіть життя.

Неоднорідне постпандемічне майбутнє, в якому в умовах незворотної глобалізації взаємодіятимуть різні політичні та економічні системи, розвиватиметься багатьма шляхами, причому становище високорозвинутих країн послаблюватиметься. Напруження за лінією «США – Китай» зростатиме, геополітика і геоэкономика змінюватимуться. Протистояння між демократією і авторитаризмом посилюватиметься, трансформуватиметься синергія ринку та держави. Особливо небезпечною буде альтернатива між двома боками однієї «фальшивої медалі»: між неоліберальним капіталізмом і капіталізмом популістським.

Шанси на краще майбутнє можуть бути створені шляхом поступового переходу до Нового прагматизму. Це стратегія модератії економічної діяльності та потрійно – економічно, соціально та екологічно – сталого розвитку, що базується на основах інноваційної, неортодоксальної та цілісної економічної теорії. Пандемія є величезним викликом також і для суспільних наук, не тільки для економіки, тому що старий спосіб мислення часто виявляється безпорадним для аналізу та пояснення нових ситуацій.

Єщенко, П. С. Неоліберальна модель ринку та її вплив на розвиток України / П. С. Єщенко // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 25-40.

Розкрито, що ліберальний мейнстрим, який репрезентує визначальний напрям у фундаментальній економічній теорії, в нинішніх умовах переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки та розвитку цифрових технологій не хоче залишати своє панівне місце. На основі фактичних даних показано негативний вплив цієї теорії, яка через здійснювану владними структурами України економічну політику, як буревій, руйнує не тільки економіку, а й культурні та соціальні цінності нашого народу. Нинішній соціально-економічний формат України не дозволяє їй боротися за «місце під сонцем» у розвитку цифрових технологій та перерозподілі технологічної ренти. Доведено, що використання неоліберальної економічної теорії сприяло тому, що світова економіка стала мати яскраво виражений рентний характер. Доказом цьому є те, що країни з низькоефективною економікою внаслідок відкриття національних економік мають світову ренту, що зменшується. Щодо країн з високорозвинутою економікою, то вони отримують світову ренту, що зростає.

Обґрунтовується необхідність нової парадигми розвитку України. Радикальні зміни в нашій країні можуть відбутися за відмови від неоліберальної теорії та запровадження нової економічної політики, що базуватиметься на вимогах інформаційно-технологічної революції та адекватної їй економічній політиці, метою якої є розвиток та реалізація здібностей людини, а не гроші й прибуток. Дані питання мають велике теоретичне і практичне значення. Від них залежить майбутнє нашої країни, що вимагає пильної уваги вчених, зокрема представників суспільних наук.

Мортіков, В. В. Надлишкова робоча сила в організації / В. В. Мортіков // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 41-52.

Проведено аналіз утримування надлишкової робочої сили організацією з макроекономічної та управлінської точок зору. Показано, чому організація часто вирішує зберегти працівників за відсутності для них продуктивної зайнятості.

Серед індикаторів надлишкової зайнятості використано: частину персоналу, яка вимушено перейшла на скорочений час роботи; частину персоналу, відправлену в адміністративні відпустки; різну динаміку зайнятості й ВВП. Порівняння змін ВВП і зайнятості у

2006–2018 рр. в Україні дозволяє нам зафіксувати надлишкову робочу силу. Зайнятість повільно пристосовується до спадів: організації скорочують більше працівників у довгостроковій, ніж у короткостроковій перспективі.

Існує декілька причин появи надлишкових працівників в організації: передбачуване зростання попиту; прогресивні організаційні, технологічні зміни. Збереження надлишкових робочих місць і працівників може бути також пояснено неекономічними причинами.

Роботодавці часто утримуються від звільнення надлишкових співробітників через високі транзакційні витрати. Практика утримування надлишкових працівників під час негативних шоків дозволяє організаціям уникнути витрат наймання і навчання у випадку наступного поліпшення економічної ситуації. Уточнено відмінність витрат адаптування і витрат нерівноваги.

На утворення надлишкової робочої сили значний вплив справляє внутріорганізаційна мобільність фахівців.

Особливого значення набуває управління надлишковою робочою силою. Існують різні реакції на цей феномен: звільнення, переведення персоналу на скорочений робочий час, адміністративні відпустки, перенавчання, аутстафінг, ранній вихід на пенсію. Менеджмент надлишкового персоналу включає кількісну і структурну оптимізацію цього персоналу протягом коротких і довгострокових періодів.

Кушніренко, О. М. Промисловість України перед викликами індустрії 4.0: оцінка обмежень і завдання політики / О. М. Кушніренко // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 53-71.

На основі дослідження основних індикаторів, що характеризують внутрішні можливості промисловості України (динаміки науково-дослідної та інноваційної діяльності, високотехнологічного експорту, складових Глобального індексу конкурентоспроможності та Глобального інноваційного індексу), було визначено можливості й загрози для її інноваційних трансформацій у рамках Індустрії 4.0. Це дозволило обґрунтувати комплекс стимулюючих заходів для інноваційного оновлення промисловості України на рівні держави, бізнесу й суспільства.

Виявлено ступінь готовності української промисловості до технологічних викликів Індустрії 4.0 та розроблено дієві заходи стимулювання інноваційних трансформацій в існуючих умовах. Досягненню цьому сприятимуть такі заходи: оцінка внутрішніх

можливостей промисловості України для розвитку технологій в Індустрії 4.0; розробка пропозицій щодо вдосконалення механізмів інноваційного оновлення промисловості України з урахуванням глобальних зовнішніх і внутрішніх викликів.

Використано загальнонаукові методи (абстрактно-логічний, індукції та дедукції, системного підходу; аналізу і синтезу), а також спеціальні методи дослідження: статистичних порівнянь, групування, вибірки (для ідентифікації ключових важелів ефективної трансформації виробничих систем під впливом цифрових технологій).

Дослідження показали, що в умовах глобальних викликів, зокрема боротьби з пандемією коронавірусу, для України, як і для всього світу, важливим є максимальне забезпечення здоров'я громадян при недопущенні економічної катастрофи. Вагому роль при цьому може відіграти українська промисловість, яка хоч і перебуває у складних умовах, має достатній підприємницький потенціал. Для його реалізації важливими є: створення ефективної системи державної підтримки, яка б передбачала збільшення обсягів витрат на науку і освіту; популяризація наукової діяльності; підвищення соціальної відповідальності виробників; посилення спроможності інституцій кібербезпеки; створення умов для підготовки кадрів з цифровими навичками; формування інноваційних екосистем у різних галузях економіки.

Бублик, Є. О. Зміна монетарних політик центробанків провідних країн та їх наслідки для країн з ринками, що розвиваються / Є. О. Бублик // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 72-84.

Досліджено особливості трансмісії чинників фінансової нестабільності для економік, що розвиваються, під впливом проявів згортання нетрадиційної монетарної політики в країнах економічного ядра. Відзначено, що такий вплив проявляється на ринках, що формуються, навіть на етапі очікувань через офіційні повідомлення. Основними факторами трансмісії негативного впливу є підвищення волатильності ПІІ та падіння цін на сировинних ринках.

На етапі розгортання кількісного пом'якшення малі відкриті економіки накопичили значні обсяги ліквідності у вигляді портфельних і прямих іноземних інвестицій. Під впливом очікуваного підвищення процентних ставок у країнах економічного ядра зростають загрози відпливу капіталу з ринків економік, що розвиваються. На цьому етапі рух потоків капіталу прогнозувати

набагато складніше, оскільки великою мірою його визначають короткострокові інструменти, поведінкові фактори та ринкові очікування. У цих умовах особливої актуальності набуває питання зміцнення інституційної спроможності монетарних регуляторів малих відкритих економік адекватно реагувати на швидкі зміни процесів.

Не допускаючи надмірного обмеження фінансової і торговельної відкритості, регулятори повинні зосередити увагу на розвитку політик макропруденційного та валютного регулювання, а також комунікаційної політики. Сучасний інструментарій макропруденційного регулювання відкриває перспективи зміцнення пруденційної функції регуляторів з фокусуванням на ідентифікації чинників системного ризику та узгодженні політик щодо запобігання їм. На особливу увагу заслуговує розвиток валютного регулювання як необхідного механізму обмеження проциклічного руху міжнародного капіталу. Для України питання необхідності модернізації підходів до фінансової відкритості так само зумовлене високими ризиками проциклічного впливу міжнародних потоків капіталу з огляду на невизначеність перспектив процентних ставок. За таких умов політика фінансової лібералізації суперечить сучасним тенденціям монетарного регулювання і сприяє трансмісії волатильних МПК і монетарних шоків.

Васильєв, О. М. Роль механізмів прийняття рішень у встановленні ринкової рівноваги / О. М. Васильєв // Економіка України. – 2020. – № 5. – С. 85-94.

Проаналізовано вплив механізмів прийняття рішень економічними агентами на встановлення рівноваги на ринку. Зокрема, розглядається проблема визначення рівноважної ціни за неповної інформації про товар і коли поведінка споживачів не є раціональною. Крім іншого, використовуються підходи, характерні для інституціональної економічної теорії.

Запропоновано дві моделі встановлення рівноважної ціни на ринку товарів, на основі яких з'ясовано вплив механізмів прийняття рішень на параметри рівноваги. У першій моделі розглядаються два режими прийняття рішення ринковими агентами. В одному випадку агенти мають повну інформацію про товар, а в іншому для оцінки його якості використовують математичне сподівання для корисності товару, яка розглядається як випадкова величина з відомою функцією розподілу. Показано, що режим прийняття рішень якісно впливає на рівноважну ціну товару на ринку. Зокрема, у цьому

випадку рівноважна ціна по-різному залежить від сукупного доходу економічних агентів.

Друга модель описує цінову конкуренцію двох фірм, які пропонують на ринку ідентичні товари. У ній поведінка економічних агентів при прийнятті рішень моделюється як така, що є раціональною з певною ймовірністю. Показано, що за наявності агентів з таким типом обмежено-раціональної поведінки на ринку може існувати дві ціни на один і той самий товар. За таких обставин фірма, яка програє у ціновій конкуренції, не покидає ринок, а лише втрачає частину покупців.

Економіка України. – 2020. – № 6.

Данилишин, Б. М. Модернізація монетарної політики України в контексті стабілізації економіки та посткризового зростання / Б. М. Данилишин, І. В. Богдан, Т. П. Богдан // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 3-19.

Розглянуто проблеми модернізації монетарної політики в контексті формування її середньострокових пріоритетів та реагування на кризові явища. Особливу увагу приділено питанням мандата центрального банку та цільових орієнтирів його політики. Запропоновано інструментарій та оцінено ступінь жорсткості монетарних умов (RMCI) в Україні. На основі міжкраїнових порівнянь RMCI зроблено висновок про те, що Україна є лідером серед країн Центральної та Східної Європи за ступенем жорсткості монетарних умов (як за процентною ставкою, так і за обмінним курсом). Виявлено вади в дизайні поточної монетарної політики в Україні, внаслідок яких у період гострої потреби економіки в позичкових коштах у банківській системі акумулюється «надлишкова» ліквідність, що різко контрастує з ситуацією в інших країнах, де центральні банки направляють гігантські ресурси на підтримку ліквідності фінансового та кредитування реального сектору. Проаналізовано модельний інструментарій НБУ і встановлено, що пріоритетність інфляційної цілі для нього є в п'ять разів вищою порівняно з метою економічного зростання. Обґрунтовано висновок про доцільність переходу в Україні від режиму інфляційного таргетування до таргетування приросту номінального ВВП, що поєднуватиме цільові значення реального ВВП з показниками інфляції. Доведено необхідність переорієнтації монетарної політики НБУ на підтримку реальної економіки та розширення інструментарію монетарної політики в період економічної кризи: 1) довгострокового рефінансування банків за пільговими ставками з цільовою спрямованістю на кредитування реального сектору; 2)

проведення операцій відкритого ринку з державними цінними паперами з орієнтацією на підтримку бюджету та недопущення колапсу фінансового ринку; 3) пом'якшення регулятивних вимог до оцінки кредитних ризиків за активними операціями банків для стимулювання їх кредитної активності.

Суходоля, О. М. Методологічні засади ідентифікації та стратегування рівня енергетичної безпеки України / О. М. Суходоля, Ю. М. Харазішвілі, Д. Г. Бобро // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 20-42.

Досліджено проблеми опису енергетичної безпеки як об'єкта управління та вибору набору індикаторів оцінки стану енергетичної безпеки, запропоновано нову модель такого опису на основі застосування системного підходу. Розроблено структурно-функціональну схему національної безпеки України, що визначає місце та роль енергетичної безпеки в забезпеченні фундаментальних національних інтересів — сталого розвитку національної економіки, громадянського суспільства і держави з метою зростання рівня та якості життя населення, а також державного суверенітету, незалежності та інтеграції України в європейський енергетичний простір тощо.

Сформовано методологічні рекомендації щодо формування набору індикаторів оцінки рівня енергетичної безпеки, зокрема, виділення цілісності, структури, функцій, зв'язків, процесів, матеріалу системи. Розроблено метод визначення індикаторів щодо оцінки стану (як набору індикаторів, що відображають сприйняття цілісної системи ззовні) та спроможності системи до розвитку і реагування на загрози (як набір індикаторів, що відображають функції та процеси життєдіяльності системи). З урахуванням зазначених підходів запропоновано систему індикаторів оцінки рівня енергетичної безпеки за відповідними складовими: ресурсна достатність, економічна доступність, економічна прийнятність, екологічна прийнятність, ресурсно-технічне забезпечення, інституційно-організаційне забезпечення, відповідність політиці, відповідність цілям. Виходячи з компромісу між складністю та спрощеністю, запропоновано 42 індикатори (з урахуванням “тіньових”, без яких оцінка рівня безпеки буде неадекватною реальної дійсності). Для кожного індикатора науково обґрунтовано межі безпечного існування: вектор порогових значень.

Методологічною базою ідентифікації та стратегування є концепція сталого розвитку з позицій безпеки, на основі якої розроблено інтегровану багатofакторну модель енергетичної безпеки, проведено моделювання для визначення поточного рівня енергетичної безпеки

України й визначено перелік найважливіших загроз. Для вирішення завдання стратегічного планування застосовано новий підхід, що базується на принципі “майбутнє визначається траєкторією в майбутнє” замість принципу класичного прогнозування “минуле визначає майбутнє”.

Диба, М. І. Виклики Індустрії 4.0 у контексті її становлення на глобальному і національному рівнях / М. І. Диба, Ю. О. Гернего // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 43-59.

Якісна трансформація соціально-економічних процесів у сучасному суспільстві є об'єктивним явищем. Зокрема, одним з важливих критеріїв конкурентоспроможності бізнесу слугує рівень його техніко-технологічного розвитку. У свою чергу, зростання частки високотехнологічного бізнесу закладає основу для конкурентоспроможності економіки країни на міжнародних ринках. На глобальному рівні формується Індустрія 4.0, яка характеризує наступний етап у розвитку промисловості. Ключовими характеристиками Індустрії 4.0 є прискорене впровадження технологій, у тому числі застосування промислового Інтернету речей, аналітики великих даних, штучного інтелекту, активізація нового покоління роботів, доповненої реальності тощо.

У вказаному контексті важливо звернути увагу на потенціал впровадження інформативно-комунікативних технологій (ІКТ) у різних країнах світу. Згідно з дослідженнями сучасних аналітиків, країни поділяються на чотири групи залежно від рівня діджиталізації їх економік: з найнижчим рівнем ВВП на душу населення (рівень діджиталізації економіки становить 0—30%); ІКТ перебуває на стадії зародження (30—40%); країни на етапі трансформації, до яких, зокрема, належить і Україна (40—50%); просунутий рівень діджиталізації (понад 50%).

Компанії розглянуто з огляду на потенціал їх функціонування крізь призму чотирьох рівнів екосистеми (рішення для клієнтів, операції, технології та кадри). У свою чергу, визначено, що успішне функціонування екосистеми розвитку Індустрії 4.0 можливе за умови формування інноваційної системи фінансової підтримки Індустрії 4.0, а саме Фінанси 4.0.

Враховуючи поточні умови для розвитку Індустрії 4.0 в Україні та досліджений досвід підтримки ІКТ у розвинутих країнах світу, зроблено висновок щодо потенціалу національної економіки на регіональному діджитал-ринку за умови належної фінансової підтримки Індустрії 4.0.

Сердюк, О. С. Феномен подвійних організацій як негативний наслідок інституціонального переходу України / О. С. Сердюк // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 60-72.

Проаналізовано інституціональне середовище України. Встановлено, що для нього є характерним симбіоз різновекторних моральних, етичних і поведінкових норм. Обґрунтовано, що на формування індивідуалістичного і колективістського світогляду серед населення України впливало не лише формальне інституціональне середовище держави, з якої воно походило, а й характер діяльності та місце проживання. Проаналізовано фундаментальні відмінності світогляду населення України.

Виявлено інституціональні передумови виникнення та існування подвійних організацій в умовах переходу від соціалістичної системи до ринкового господарства. Визначено, що в Україні відсутня інституціональна рівновага, внаслідок чого звичні норми і правила діяльності організацій не відповідають формальним вимогам. Охарактеризовано неформальну модель відносин «принципал — агент». Висунуто гіпотезу, що різкий перехід до абсолютних індивідуалістичних інститутів призведе до збільшення кількості подвійних організацій. Зважаючи на таку імовірність унаслідок кардинальної трансформації інституціонального середовища, слід очікувати низької віддачі від трансакційного капіталу, принаймні, в короткостроковій перспективі. Із зміною поколінь, які формуватимуть власний світогляд у новому (індивідуалістичному) формальному інституціональному середовищі, слід очікувати як зниження трансакційних витрат, так і підвищення їх рентабельності. Виявлено, що в умовах інституційного переходу виняткового значення набуває трансакційний капітал.

Надано рекомендації щодо врегулювання проблеми подвійних організацій в межах інституціонального переходу України. Запропоновано застосовувати комплекс заходів з посилення державного контролю за організаціями, де вже фактично існує або є загроза виникнення моделі відносин «принципал — агент». Державний контроль за організаціями повинен мати партнерський характер. Паралельно рекомендовано поступово децентралізовувати формально колективістські організації, зберігаючи при цьому контроль за дотриманням вимог децентралізації.

Обґрунтовано, що стратегія інституціонального переходу має включати заходи щодо стимулювання індивідуалістичних відносин усередині організації, що сприятиме ефективному застосуванню зрілих індивідуалістичних інститутів у майбутньому.

Миргасан, С. М. Государственное регулирование цен / С. М. Миргасан // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 73-82.

Державне регулювання ринкових цін полягає у встановленні контролю за ними, який зазвичай здійснюється у вигляді верхньої та нижньої межі цін. Найвищі рівні цін використовуються державою для контролю за собівартістю продукції. У принципі, найвищий рівень цін обмежує виробництво певного товару. Ці примусові ціни встановлюються нижче балансової ринкової ціни. Як і нижні межі цін, найвищі ціни запроваджуються для контролю ринку і захисту споживачів. Цінова стратегія полягає у визначенні відносного рівня цін з урахуванням факторів впливу і реалізації відповідних робочих цілей у конкретних специфічних умовах. Цінова стратегія забезпечує системне відображення управлінських елементів для отримання прибуткового результату. До цих елементів включено основні цілі: ціни (зростання прибутку), рівень відносної цільової вартості (собівартість, пов'язана з конкуренцією або клієнтом), у тому числі внутрішні та зовнішні фактори, що мають місце в бізнесі. З урахуванням цього розглянуто формування цінової політики в умовах ринкової економіки на основі світової практики.

Попова, О. Л. Новації спільної аграрної політики ЄС у програмному періоді 2021 – 2027 рр. / О. Л. Попова // Економіка України. – 2020. – № 6. – С. 83-95.

Розкрито загальний дискурс щодо європейських пріоритетів аграрного та сільського розвитку на новий програмний період і уроки для національної аграрної політики і практики в Україні. Узагальнено обговорювані пріоритети і механізми реформи Спільної аграрної політики (САП) ЄС на 2021—2027 рр., а саме: посилення еколого-кліматичного фокусу на основі Нового Зеленого Курсу для Європи; удосконалення стратегічного планування в рамках Нової моделі надання з певною децентралізацією повноважень на користь країн-членів з метою забезпечення їм більшої гнучкості при плануванні та фінансуванні заходів для кращої адаптації САП до місцевих реалій у країнах; просування європейських стандартів високої якості продуктів з реалізацією фермерами стратегії «Від ферми до виделки». Нові засади Нового Зеленого Курсу для Європи розглянуто із застосуванням методу порівняльного аналізу як відповідь на виклики нинішньої САП ЄС і подолання їх негативних наслідків. Конкретизовано три загальні теми і дев'ять основних цілей, які лежать в основі реформи САП на 2021—2027 рр. Систематизовані уроки для України стосуються переведення сільського господарства на модель сталого розвитку — від аграрного продуктивізму до соціоекономіки; відходу від державної «підтримки

виробництва продукції» до «підтримки виробника з екообумовленим господарюванням» і далі — до «підтримки методів господарювання»; позиціонування сільського розвитку як важливої другої компоненти національної політики; перерозподілу коштів підтримки на користь малих і середніх господарств тощо. Актуалізовано уроки щодо забезпечення продовольчого суверенітету в державі, що означає максимально покладатися на місцеве виробництво аграрної продукції, агроекологію і культурні традиції; переходу до солідарності при веденні сільського господарства, оскільки пандемія COVID-19 виявила нестійкість нинішньої продовольчої системи, особливо в сегменті малих і частково середніх сільгоспвиробників.

Економіка України. – 2020. – № 7.

Єфименко, Т. І. Трансформації фінансового управління і сталий розвиток національної економіки / Т. І. Єфименко // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 5-13.

В умовах глобальних викликів дестабілізації вкрай актуальним постає спрямування управлінських дій усіх гілок влади на реалізацію антикризових програм з урахуванням особливостей рівнів регулювання та конкретних секторів економіки. Своєчасна підтримка конструктивних ініціатив щодо комплексного вирішення проблем їх розроблення та впровадження має забезпечуватися не тільки в інституціональному, а й у ресурсному і фінансовому вимірах. У контексті євроінтеграційних процесів, на тлі непередбачуваних перспектив глобального розвитку, вдосконалення управління державними і міжнародними фінансами вимагає створення інноваційних знань, розроблення адекватних пропозицій щодо внесення відповідних змін до наявних регулятивних, поведінкових норм і правил.

Метою статті є обґрунтування напрямів скоординованих трансформацій у сфері державного фінансового управління, його фіскальної та монетарної складових з урахуванням тенденцій глобальної фінансіалізації, а також загроз рецесії національної економіки. Застосовано інституціональний підхід і методи наукового аналізу: емпіричний, статистичний, порівняльний, ретроспективний, а також логічні та інші методи, зокрема, з використанням експертних оцінок.

Шаров, О. М. "Корона-тест" фінансової системи України: зовнішні загрози / О. М. Шаров // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 14-26.

Після світової фінансової кризи 2008—2009 рр. експерти практично кожного року чекали на нову кризу, причому особливе занепокоєння викликав саме 2020 р. Карантинні заходи, вжиті заради протистояння пандемії коронавірусу, помітно погіршили умови функціонування фінансових інститутів і створили додаткове навантаження. Таким чином, вони відіграли роль своєрідного «корона-тесту», який дозволив перевірити стійкість фінансової системи. Це стосується як світової фінансової системи, так і фінансової системи кожної окремої країни, в тому числі й України.

Щодо зовнішніх загроз для стійкості фінансової системи України, то вони, головним чином, стосуються двох аспектів — рівня зовнішньої державної заборгованості та курсової волатильності національної валюти.

Економічна наука не має однозначної відповіді на питання критичного рівня зовнішньої заборгованості, який фактично визначається ефективністю використання зовнішніх запозичень і можливістю їх обслуговування. Ситуація, яка склалася в Україні, вимагає від влади чіткого її розуміння та здійснення вибору подальшої стратегії: продовження обслуговування зовнішнього боргу на існуючих умовах, оголошення дефолту або нової реструктуризації. Кожен з варіантів створює певні ризики для стабільності фінансової системи України, які повинні бути заздалегідь ураховані.

Валютно-курсова стабільність також безпосередньо пов'язана із станом зовнішньої заборгованості, який впливає на попит і пропозицію на валютному ринку країни. У таких умовах відмова Національного банку України від курсової політики (політики вільно плаваючого курсу), по суті, створює проблему безвідповідальності НБУ за курсову політику. І хоча можна констатувати, що українська фінансова система поки що витримала «корона-тест» і виявилася більш стійкою, ніж очікували деякі експерти, у разі погіршення ситуації, зумовленого наслідками карантину, фінансова криза в Україні може стати реальністю.

Борзенко, О. О. Зміни на світових фінансових ринках під впливом геоекономічних імперативів сучасності / О. О. Борзенко // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 27-34.

Посилення невизначеності світової економіки та підвищення турбулентності міжнародного ринку капіталів породжують глобальні ризики для фінансових ринків, особливо в сучасний період кризи пандемії. Використання переваг фінансової глобалізації за мінімізації її ризиків вимагає як застосування специфічних заходів регулювання припливу-відпливу капіталів, так і проведення системних комплексних

економічних реформ за успішними моделями і прикладами розвинутих країн світу і країн, що розвиваються. У сучасному методологічному концепті виявляються закономірності еволюції моделей функціонування фінансового ринку. Глобальна корпоратизація, регіональна локалізація та інституціональна організація фінансових ринків є основними геоекономічними імперативами, що впливають на зміну форматів фінансових ринків. З геоекономічних позицій регулятивні механізми стабільного і прозорого функціонування фінансових ринків створюють світову фінансову систему більш гнучкою. У новій конфігурації міжнародних фінансових організацій окреслюються нові орієнтири через впровадження розроблених методологічних кроків економічної політики країн з ринками, що розвиваються. Глобалізація в сучасному світі потужно вплинула на посилення конкурентної боротьби між країнами світу за інвестиції, технології, робочі місця, тому країнам, що розвиваються, потрібно чітко визначити мету, шлях і швидко здійснити таку трансформацію, яка базувалася б на комплексному соціально-економічному реформуванні та стратегії підвищення національної конкурентоспроможності. З комплексними і чітко окресленими пріоритетами і реформами фінансові ринки країн, що формуються, та країн, які розвиваються, матимуть перспективу розвитку і можливість протидіяти негативним наслідкам фінансової глобалізації у світі.

Внутрішні чинники зміцнення стійкості фінансової системи України / Л. Г. Шемаєва, Я. А. Жаліло, Д. М. Гладких, Ю. В. Касперович, Л. П. Лондар, А. Л. Дешко // *Економіка України*. – 2020. – № 7. – С. 35-54.

Розглянуто проблему забезпечення стійкості фінансової системи України через призму її спроможності активно реагувати на вплив внутрішніх дисбалансів у фіскальній, борговій, банківській сферах, а також координувати дії органів економічного управління щодо подолання дисбалансів, пов'язаних з розгортанням глобальної кризи і необхідністю протидії поширенню захворюваності на COVID-19.

Проаналізовано внутрішні чинники та проблеми забезпечення стійкості фінансової системи України і на цій основі визначено напрями її забезпечення. Окреслено чинники, які в сучасних умовах негативно впливають на фіскальну стійкість України, що зумовлено слабкою функціональністю податкової системи, яка проявляється у недовиконанні фіскальної функції податків, обмеженості потенціалу їх регулюючої функції та недовірі до контролюючої. Спостерігається відокремленість бюджетної політики від стратегічних завдань економічної політики держави, оскільки необхідність чіткого виконання поставлених завдань, у першу чергу соціального характеру, формує її

короткострокову спрямованість. Попри певне покращення окремих показників, рівень боргової стійкості України нині залишається низьким, а національна економіка надто вразливою як до зовнішніх шоків, так і до внутрішніх диспропорцій. Негативними чинниками досягнення стійкості фінансової системи залишаються: вкрай повільне відновлення банківського кредитування, висока питома вага проблемних кредитів у кредитному портфелі банків, значний обсяг неповернутих кредитів рефінансування, висока питома вага валютних активів і пасивів, слабкі темпи нарощування прибутковості та капіталізації банківської системи.

Запропоновано основні пріоритети державної політики в бюджетно-податковій, борговій, банківській сферах з метою зміцнення стійкості фінансової системи України. Підкреслюється необхідність розгляду макроекономічної стабілізації у невідривному контексті структурних реформ; упровадження механізмів оцінки стійкості та координації складових фінансової політики, що потребуватиме взаємодії НБУ з органами виконавчої влади в рамках єдиної системи виявлення та подолання макроекономічних дисбалансів.

Петрик, О. І. Макропруденційна політика в умовах кризи / О. І. Петрик, А. Я. Кузнецова // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 55-63.

Функції пруденційного банківського нагляду та банківського регулювання завжди були ключовими в діяльності центральних банків або незалежних регуляторів банківських систем. Але до світової кризи 2007—2008 рр. акцент більшою мірою робився на мікропруденційних аспектах, які базувалися на показниках ліквідності та платоспроможності окремих банківських установ і регулюванні їх діяльності. Але ця криза довела, що навіть при забезпеченні цінової стабільності та належному нагляді за окремими банками, цього недостатньо для підтримання загальної макроекономічної стабільності фінансової системи в цілому. «Бульбашки» на ринку нерухомості, існування «морального ризику» при банківському кредитуванні бізнесу пов'язаних з банками осіб та відповідні банкрутства банків призвели до докорінного переформатування як банківського регулювання, так і введення де-юре функції забезпечення фінансової стабільності як основної функції регуляторів фінансових ринків. Це мало на меті запобігти суттєвим економічним і фінансовим втратам, які відбувалися внаслідок слабких фінансових систем, неналежного макропруденційного регулювання та відповідної схильності населення та бізнесу до панічних дій у разі очікування кризових явищ. Для досягнення цієї мети регулятори застосовують інструментарій макропруденційних інструментів та

регуляцій. Важливими аспектами цієї політики є недопущення розвитку фінансової дестабілізації, а в разі реалізації ризиків, пов'язаних з дією фінансових чи реальних негативних шоків, — суттєве пом'якшення їх негативного впливу на економіку та фінанси.

У сучасних умовах перманентних криз і, зокрема, світової кризи, пов'язаної з пандемією, для центральних банків важливо дотримуватись ключових постулатів макропруденційного регулювання, отже, бути гнучкими у використанні регуляторних нормативів та макропруденційних інструментів; мінімізувати можливості морального ризику і підтримувати схильність до кращих світових практик у керуванні кредитними ризиками; управляти класифікацією активів, які дозволяють забезпечувати надійне керування ризиками, і не допускати послаблень у регуляторних дефініціях, які матимуть наслідком зростання непрацюючих кредитів (NPL — non performing loans); оперативно переглядати макропруденційні пріоритети у щільному діалозі з урядом та бізнесом.

Плотніков, О. В. Мінімізація зовнішніх чинників впливу на економічну стійкість України / О. В. Плотніков // Економіка України. — 2020. — № 7. — С. 64-73.

Досліджено зовнішні чинники впливу на економічну стійкість України. Охарактеризовано особливості економічного розвитку і зовнішніх чинників в умовах поточних кризових явищ. У концептуальному плані зовнішні чинники впливу на економічну стійкість держави існували завжди та існуватимуть у майбутньому. На теоретичному і практичному рівні проблема зовнішніх впливів — це питання не їх подолання, а їх мінімізації, зокрема, з метою досягнення тих чи інших державних цілей. У разі позитивних зовнішніх впливів ідеться не про мінімізацію, а скоріше, про керованість таких впливів з боку держави. У свою чергу, параметри мінімізації залежать безпосередньо від мети розвитку країни.

Визначено три групи чинників: ті, що виникають незалежно від дій України і впливати на які можна тільки з точки зору мінімізації їх негативного перебігу та наслідків; чинники, які ініційовані Україною з тих чи інших мотивів; чинники, які виступають як поєднання першої та другої груп.

Запропоновано механізми мінімізації негативних впливів зовнішніх чинників на економічну стійкість України. Для цього необхідно виробити запобіжні заходи, які б або не дозволяли впливати на Україну негативно, або мінімізували такий негативний вплив. При побудові співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями відносини з ними повинні ґрунтуватися на партнерській основі, а не на принципі підпорядкованості України зовнішнім впливам. У більшості випадків залучення зовнішніх

джерел фінансування є найменш простим способом розв'язання проблем, але з усіма негативними наслідками.

Закріплення України як об'єкта, а не як суб'єкта міжнародних політичних та економічних відносин не дозволяє з повною адекватністю реагувати на негативні зовнішні впливи та створювати можливості для їх мінімізації.

Мокій, А. І. Теоретико-методологічні засади безпеки споживання в контексті інклюзивної моделі регіонального розвитку / А. І. Мокій, К. І. Антонюк, Д. А. Антонюк // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 74-87.

На основі дослідження системних та процесних характеристик і структурної будови категорії «безпека споживання» запропоновано розглядати її як спроможність держави, підприємництва, суспільства створювати умови усвідомленого задоволення індивідумом (людиною) потреб самовідтворення із забезпеченням здоров'я, збереженням навколишнього середовища і розвитком суспільства в теперішньому та майбутніх періодах. Встановлено методологічні відмінності трактування цієї категорії для товарів або послуг, засновані на отриманих вигодах для споживачів у їхніх функціональних, раціональних, емоціональних характеристиках. Доведено, що забезпечення безпеки споживання потребує використання поведінкового підходу і врахування впливу на навколишнє середовище на всіх етапах споживання (виробництва, безпосередньо споживання, утилізації продукції). З позиції процесного підходу ідентифіковано об'єкти, суб'єкти безпеки споживання, побудовано суб'єктно-об'єктну інклюзивну модель системи безпеки споживання; запропоновано типологізацію безпеки споживання; встановлено особливості загроз і стратегії забезпечення безпеки споживання; виявлено дуалістичний суб'єктно-об'єктний характер безпеки споживання. Показано, що безпека споживання є складною багатооб'єктною та суб'єктною системою, забезпечення дії якої ускладнюється впливом різного виду загроз, а також динамічністю як самого процесу, так і його складників. Розуміючи безпеку споживання не як наслідок, а як складний структурний процес, запропоновано досліджувати його на основі діаграм циклічної причинності з побудовою балансувальних і посилювальних контурів для дійсного і бажаного рівнів споживання, виробництва та продажу, впливу на навколишнє середовище. Обґрунтовані теоретичні й методологічні засади дослідження безпеки споживання доцільно використовувати для динамічного моделювання причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами системи безпеки споживання, визначення відповідних критеріїв та

чинників прийняття рішень, їх особливостей для різних галузей і секторів економіки регіонів України.

Піляєв, І. С. Азійський банк інфраструктурних інвестицій: роль і тренди впливу на міжнародну фінансову систему / І. С. Піляєв // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 88-107.

Досліджено роль Азійського банку інфраструктурних інвестицій (АБІІ) в системі міжнародних фінансових відносин, визначено стан і тренди його впливу на інституціонально-структурну трансформацію регіонального та глобального лідерства. Застосовано міждисциплінарно-синергетичний підхід, що поєднує останні досягнення полічної економії, теорії міжнародних відносин, глобалістики і транзитології. Проаналізовано процеси реструктуризації міжнародної фінансової системи в контексті зміцнення лідерських позицій Китаю, посилення ролі Східноазійського регіону у світовій економіці та політиці. Уперше у вітчизняній літературі системно досліджено причини створення, роль і вплив АБІІ на сучасні процеси регіоналізації та глобалізації. За допомогою компаративного аналізу визначено переваги та недоліки новоствореного банку розвитку порівняно з Азійським банком розвитку та іншими міжнародними фінансовими інституціями. Розкрито особливості механізму прийняття рішень в АБІІ, зокрема щодо кредитування інфраструктурних проєктів, у контексті впливів на політику банку з боку держав-членів, міжнародних фінансових та неурядових організацій. Доведено, що АБІІ за своєю природою, стратегією, складом членства, напрямками й обсягами діяльності є міждержавною багатосторонньою фінансовою інституцією не регіонального, а глобального характеру і, по суті, інституційним «вістря» реалізації стратегічної геоекономічної ініціативи Китаю «Один пояс, один шлях». Зроблено висновок про практичну готовність АБІІ до фінансування проєктів розвитку об'єктів трансконтинентальної транспортної та логістичної інфраструктури в країнах Центральної та Східної Європи, включаючи Україну, що актуалізує питання доцільності майбутнього вступу нашої держави до АБІІ. Обґрунтовано доцільність поєднання фінансового співробітництва України із Світовим банком з інституційною та проєктною участю в АБІІ.

Панфілова, Т. О. Конвергенція та дивергенція сфери державних фінансів країн - членів ЄС і України / Т. О. Панфілова // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 108-120.

Стратегічний курс України на євроінтеграцію вимагає ретельного аналізу та виокремлення пріоритетних напрямів подолання розриву в

рівнях соціально-економічного розвитку з країнами — членами ЄС. Концептуальні засади теорії конвергенції дозволяють досліджувати ключові сфери людської діяльності. Серед ключових секторів соціально-економічного розвитку будь-якої держави або інтеграційного угруповування, безумовно, є сфера державних фінансів. Адже від здатності органів управління створювати ефективну систему формування та розподілу коштів державного бюджету залежать стабільність фінансової системи країни і добробут населення.

Основні засади конвергенції країн — членів євროзони та ЄС у цілому визначаються Маастрихтськими критеріями щодо межі величин основних макрофінансових показників, а механізм реалізації конвергентності регламентується відповідними нормативними актами наднаціонального характеру. Основою механізму фінансової підтримки країн — членів ЄС у контексті конвергенції є загальний бюджет ЄС та спеціальні структурні фонди, які є його складовими.

Динаміка основних макрофінансових показників країн — членів ЄС протягом 2000—2019 рр. дозволила визначити посилення дивергенції у періоди розгортання глобальних і регіональних криз фінансового характеру. Передусім це стосується дефіциту державного бюджету та співвідношення державного боргу і ВВП.

У найближчій перспективі серед ризиків поглиблення кризових явищ і дивергенції у сфері державних фінансів як у країнах ЄС, так і в Україні передбачається розбалансування, з огляду на розгортання новітньої глобальної кризи, державних бюджетів унаслідок зниження податкових надходжень і зростання витрат на соціальне забезпечення громадян, підтримку підприємств реального сектору економіки тощо. Актуалізується ризик дефолтів по зобов'язаннях держави і компаній корпоративного сектору економіки.

Чинний в ЄС механізм подолання кризових явищ — Європейський механізм стабільності — дозволить пом'якшити негативний вплив новітньої кризи. Україна ж протягом останніх років не змогла реформувати сферу державних фінансів, отже, зазнає значного «удару» по сектору державних фінансів.

Редзюк, Є. В. Інструменти фондового ринку як фактор оптимізації системи управління державним боргом / Є. В. Редзюк // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 121-130.

В Україні недоліки в управлінні державним боргом значною мірою пов'язані з неузгодженістю між різними органами влади (Урядом, Міністерством фінансів України, НБУ, Бюджетним комітетом Верховної Ради України), а також з недостатнім розвитком ринку цінних паперів,

зокрема державних цінних паперів. Аналіз сучасних параметрів вітчизняного фондового ринку показав, що вони не відповідають аналогічним світовим показникам. Серед найбільш різючих невідповідностей виявлено: недостатньо розвинутий ринок корпоративних облигацій та акцій; наявність значного позабіржового сегменту торгівлі на фондовому ринку; відсутність єдиного центрального депозитарію та центру ліквідності й торгівлі цінними паперами (Національний депозитарій України, розрахунковий центр, депозитарій НБУ та 4—10 діючих фондових бірж в Україні); нерозвинутість вітчизняного ринку деривативів; недостатню прозорість, функціональність, інформативність, цінову адекватність українського фондового ринку; в цілому низьку ліквідність ринку цінних паперів України. При цьому у світовій практиці сучасні держави активно використовують такі боргові інструменти фондового ринку: 1) строкові процентні державні облигації від 3 місяців до 30 років (bonds); 2) безінфляційні цінні папери (Treasury Inflation-Protected Securities); 3) інфраструктурні облигації держави та муніципалітетів; 4) спеціалізовані облигації та кредитні програми для банків і фінансових компаній, що знижують процентні ставки для бізнес-структур. Запровадження цих інструментів фондового ринку в Україні може суттєво покращити рівень управління державним боргом, а також знизити ризики розгортання повномасштабної фінансово-економічної кризи. Особливо ефективним є їх комплексне поєднання з іншими заходами: дотриманням дисципліни середньо- і довгострокової стратегії зниження боргового навантаження до безпечного рівня, а також при впровадженні соціально- і бізнес-орієнтованої моделі довго- і середньострокової системи управління державним боргом України.

Економіка України. – 2020. – № 8.

Зверяков, М. І. Економічний розвиток в епоху становлення "цифрового капіталізму" / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 3-23.

Теоретично досліджено якісні зміни в економічній системі сучасного капіталізму під впливом цифрових технологій. Обґрунтовано, що розвиток цифрових технологій у високорозвинутих країнах характеризує новий етап промислової революції, суть якої зводиться до вивільнення людини з безпосередньої продуктивної діяльності. Показано, що в умовах глобального капіталізму виникають відносини панування розвинутих країн і підпорядкування тих, що розвиваються. Передові країни, по-перше, реструктуризують економіку залежних країн, зводячи її

до кількох експортних галузей, пристосованих до потреб метрополії, а по-друге, трансформують соціальну структуру суспільств, формуючи компраддорську буржуазію і ринок дешевої робочої сили.

На основі методологічних засад процесу відтворення досліджено природу економічного розвитку, обґрунтовано економічні межі застосування індустріальної техніки та об'єктивні передумови переходу до «цифрових» засобів виробництва. Виявлено логічний зв'язок між реіндустріалізацією та становленням «цифрових» продуктивних сил в українській економіці.

Розкрито специфічне протиріччя між особливим типом економічних відносин, який спричинив деіндустріалізацію української економіки, та обмеженими можливостями наявних продуктивних сил, які забезпечують стає економічне зростання. Визначено, що розвиток нових цифрових технологій передбачає спочатку відновлення традиційної триланкової системи машин, тобто запуск відтворювального циклу промислового капіталу. Оскільки вихідним пунктом руху промислового капіталу є грошовий капітал, то кредитно-грошова і бюджетно-податкова політики, крім визначення макроекономічних пропорцій, повинні складати основні ланки економічної політики. Показано, що однією з причин невдач проведених реформ є домінування ідеології над науковими розробками.

Положення, які містяться в даному науковому дослідженні, можуть слугувати науковою основою та методологічним підґрунтям розробки економічної та промислової політики.

Бобух, І. М. Розвиток інфраструктури як структурна реформа в Україні: інвестиційні аспекти, міжнародний досвід та аудит / І. М. Бобух, О. А. Герасімова // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 24-39.

Обґрунтовано, що однією з найважливіших передумов інклюзивного і сталого економічного розвитку є здійснення структурних реформ. У свою чергу, однією з найважливіших структурних реформ є розвиток як hard-інфраструктури (зокрема, транспортної, енергетичної), так і soft-інфраструктури (включає освіту, інформаційно-комунікаційні технології, мережу агентств сприяння інвестиціям тощо). Інфраструктурні аспекти є одними з ключових при прийнятті рішень інвесторами, а залучення інвестицій — одним з найважливіших факторів виходу України на новий якісний рівень економічного зростання, що зумовлює акцентування уваги авторів на інвестиційній складовій. Поточний спектр необхідних реформ характеризується спрямованістю на інклюзивний і сталий розвиток, тобто на прогрес у забезпеченні добробуту широких верств населення. На

фоні загальної низької якості як hard-, так і soft-інфраструктурних об'єктів виявлено інфраструктурні диспропорції, що стосуються, насамперед, невідповідності розміщення більшості створених в Україні протягом останніх років компаній середньо- та високотехнологічного секторів у західній частині країни, що відбувається через інтеграцію України в європейський економічний простір, та освітньої й енергетичної інфраструктур, історично сконцентрованих на сході країни. Наголошено на наявності прогалин у роботі як агентств із сприяння інвестиціям, так і державних органів влади, що гальмують приплив інвестицій. Серед них названо: низький рівень комунікації між інвесторами і потенціальними постачальниками; необізнаність інвесторів про ринок праці; майже повну відсутність в Україні системи дуальної освіти. Обґрунтовано необхідність розробки і сформульовано основні завдання «дорожньої карти» з розбудови промислового потенціалу та інфраструктурного забезпечення підвищення конкурентоспроможності регіонів України на основі їх аудиту, визначено слабкі місця та перешкоди для залучення інвестицій.

Янковий, О. Г. Співвідношення динаміки продуктивності праці та фондоозброєності як індикатор оптимальності координації основних фондів і чисельності персоналу на підприємстві / О. Г. Янковий, В. О. Янковий // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 40-57.

Обговорюються теоретично можливі варіанти поєднання динаміки взаємопов'язаних показників продуктивності праці, фондоозброєності й фондівіддачі на підприємстві. Досліджуються позитивне і негативне зростання фондоозброєності з точки зору його співвідношення з підвищенням продуктивності праці. Доводиться, що підвищення фондоозброєності може вважатися позитивним лише в поєднанні із зростанням фондівіддачі. Всі інші варіанти зростання (зниження) фондоозброєності слід розглядати як негативне явище в економіці підприємства, галузі чи регіону.

Проаналізовано негативне підвищення фондоозброєності в промисловості України у 2010—2018 рр. За досліджуваний період фондівіддача варіювалася нестабільно, проявляючи нестійку тенденцію до зниження, а відносна швидкість підвищення фондоозброєності в промисловості випереджала аналогічний показник динаміки продуктивності праці в 1,13 раза. Отже, в промисловості України у 2010—2018 рр. спостерігався неоптимальний тренд у динаміці фондоозброєності: її підвищення випереджало зростання продуктивності праці з відповідним погіршенням використання основних засобів.

Отриманий висновок був підтверджений моделюванням динаміки реалізованої продукції, залишкової вартості основних фондів та середньої облікової чисельності працівників у промисловості України за допомогою виробничої функції Кобба—Дугласа—Тінбергена. Ще ряд практичних результатів було отримано за даними динаміки показників господарської діяльності вітчизняних підприємств харчової промисловості та машинобудування. Побудовані на базі різноманітних виробничих функцій моделі (усі, без винятку) показали неоптимальність фондоозброєності за рахунок надмірної величини середньорічної вартості основних фондів у порівнянні з чисельністю персоналу. З'ясувалося, що серед причин даного економічного феномена головною є постійно зростаючий фіктивний надлишок основних фондів підприємств, утворений внаслідок їх завищеної переоцінки, оскільки, на відміну від кількості працівників, основні засоби в чисельнику показника фондоозброєності виражаються у вартісних одиницях, що перебувають під суттєвим впливом рівня інфляції в країні.

Бутко, М. П. Інституціональні засади модернізації продуктивних сил регіонів України в умовах децентралізації управління / М. П. Бутко, Ю. П. Харченко // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 58-75.

Акцентовано увагу наукового середовища, органів влади, органів місцевого самоврядування на необхідності посилення інституціональних засад модернізації продуктивних сил регіонів України в умовах децентралізації управління. Окреслено сутність впливу інституціонального середовища на модернізацію продуктивних сил регіонів України, вказано на синхронізацію дій органів публічного управління всіх рівнів для набуття вітчизняною економікою конкурентних переваг у сучасних умовах.

З позиції нового регіоналізму запропоновано під інституціоналізмом розуміти таку систему суспільних відносин, яка на засадах людиноцентризму і smart-спеціалізації гармонізує модернізацію продуктивних сил із свідомим використанням економічних законів та ефективного публічного управління для забезпечення сталого просторового розвитку, реалізації просторових конкурентних переваг в умовах обмежених ресурсів та посилення процесів інтеграції.

На переконання авторів, економічне відродження у просторовому вимірі має базуватися на активізації діяльності в першу чергу у виробничій сфері, оскільки саме тут створюється валова додана вартість, а отже, і її бюджетна складова.

Аргументовано, що в умовах децентралізації управління змінюється характер суб'єктно-об'єктних відносин щодо ролі територіальних громад та регіонів у процесах модернізації продуктивних сил.

Показано, що на сучасному етапі суспільного розвитку слід об'єктивно визнати, що територіальні громади неспроможні самостійно забезпечити класичну еволюційну відповідність продуктивних сил характеру виробничих відносин, а бюджетний детермінізм формує в усій системі місцевого самоврядування лише споживацькі настрої. Зокрема, наголошено на об'єктивному послабленні впливу бюджетної децентралізації та необхідності формування передумов для локалізації економічного простору через створення нових робочих місць, ефективного функціонування соціогуманітарної сфери та раціонального природокористування.

Запропоновано систему дескрипторів, які формують інституціональні виклики і загрози у сфері публічного управління в сучасних умовах.

Молдаван, Л. В. Особливості корпоратизації аграрного сектору в зарубіжній та вітчизняній практиці: уроки для України / Л. В. Молдаван // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 76-95.

Розкрито теоретичні основи соціально-економічної природи сільськогосподарського підприємства, сформульовані основоположниками агроекономіки А. Теєром, Й. Тюененом, Т. Бринкманом та іншими вченими, що дає змогу обґрунтувати особливості корпоратизації аграрного сектору. Досліджено історію проникнення несільськогосподарського капіталу в аграрний сектор різних країн протягом ХХ ст., розглянуто передумови, що спонукали або сприяли корпоратизації сільського господарства шляхом поглинання фермерських господарств, несправедливої конкуренції на земельному ринку, колонізації капіталом сільськогосподарських земель країн із слабкими правовими інструментами і корумпованою або некомпетентною владою. Узагальнено специфіку й негативні наслідки діяльності агро-промислово-торгових корпорацій, на прикладі України доведено, що вони практично не змінюються залежно від аналізованих країн чи періоду. Окреслено панораму агрохолдингізації України, виділено три її етапи, охарактеризовано їх особливості та наслідки для сільського господарства і сільського розвитку: прибуткові, орієнтовані на інвестора; кооперативні, орієнтовані на свого члена-клієнта; неприбуткові, представлені виробничими соціально орієнтованими корпораціями, створеними для спільного ведення господарської діяльності. В Україні функціонують корпорації лише першого типу, серед яких дедалі більше домінують вітчизняні та міжнародні корпорації з

несільськогосподарським капіталом. Систематизовано основи аграрних політик західноєвропейських, північноамериканських та інших країн, які призупинили або не допустили колонізації сільського господарства промислово-торговельно-фінансовим капіталом. Виокремлено ті їх напрями, які необхідно і можливо адаптувати до умов України з метою створення сприятливого інституціонально-правового середовища для розвитку корпорацій другого і третього типів.

Білорус, О. Г. Проблеми активізації технологічного трансферу в дослідницьких університетах / О. Г. Білорус // Економіка України. – 2020. – № 8. – С. 96-99.

Рецензована монографія значною мірою дає відповіді на ряд актуальних гострих запитань: Які зміни відбулись у теоретичних засадах проблеми інтенсифікації передання технологій у науково-дослідних університетах? Яка роль держави, науково-дослідних університетів та інтелектуальної власності у процесах інтенсифікації передання технологій? Автор дослідив кращу сучасну практику активізації передання технологій у науково-дослідних університетах світу. Обґрунтовано різні підходи до розробки ефективної моделі, стратегії, принципів та оцінки ефективності передання технологій у науково-дослідних університетах. Виділено інституційні та організаційні бар'єри, а також каталізатори для генерування університетами нових наукових знань і технологій. Розглянуто ризики загострення суперечностей технологічного трансферу, а також запропоновано вектори змін у процесах активізації інноваційного та технологічного розвитку національної економіки.

Економіка України. – 2020. – № 9.

Яновська, В. П. Інтенсивність цифровізації економіки України / В. П. Яновська // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 5-20.

Стрімкий розвиток і активне поширення цифрових технологій створюють нові можливості продукування матеріальних благ і поліпшення якості життя та сприяють підвищенню ефективності й конкурентоспроможності компаній, галузей, регіонів, країн у цілому. Одночасно їх нерівномірне запровадження і використання породжують локальні та глобальні цифрові розриви. У контексті системи «економіка – суспільство» цифрова нерівність стає динамічною загрозою, усунення якої вимагає подолання інфраструктурних обмежень і забезпечення якісних цифрових трансформацій.

Визначено національні особливості та перспективи цифровізації України як платформи розвитку національної економіки, для чого встановлено закономірності прояву процесу цифровізації та швидкості поширення Інтернету, надано кількісну характеристику стану і визначено тенденції розвитку цифрової інфраструктури України, виконано міжнародні порівняння за показником «цифрового» населення.

Результати дослідження показують, що в Україні головними трендами розвитку ринку телекомунікаційних послуг є зміна споживчих переваг, трансформація ринку, індивідуалізація споживання, цифровізація ринкових сегментів і населення, формування широкосмугової моделі споживання та бездротового середовища. Залежно від зміни масштабів покриття, інтенсивності процесів цифровізації та швидкості поширення Всесвітньої мережі в цілому та серед приватних користувачів виокремлено три періоди поширення Інтернету: період повільної цифровізації, період стрімкого розповсюдження, період уповільнення темпів розбудови ринкового сегмента. Подальші порівняння засвідчили, що зростання двох останніх періодів дозволило подолати цифровий розрив «Україна — світ» і наблизити відносні оцінки «цифрового» населення України до відносних оцінок глобального «цифрового» населення. Окреслено дворічні перспективи подолання Україною цифрового розриву з ЄС при збереженні експоненціальних тенденцій розвитку цифрової інфраструктури, що вимагає запровадження активної державної та регіональної політики з підтримки та реалізації проєктів цифрових трансформацій. Уповільнення швидкості розвитку цифрової інфраструктури зумовить подовження періоду усунення цього цифрового розриву.

Попова, А. О. Наука в розвитку економіки України та окремих країн світу / А. О. Попова, О. І. Лохоня // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 21-36.

Аналіз досягнень багатьох країн світу — економічних лідерів надає можливість зробити однозначний висновок: наука в сучасному середовищі є стратегічно важливим ресурсом держави, а рівень науково-технічного розвитку країни формує одну із складових національної безпеки.

Результати досліджень доводять, що надзвичайно важливу роль у розвитку економіки держав в умовах нинішнього глобалізованого світу відіграє наука — завдяки розробці, вдосконаленню і створенню високопродуктивної техніки, новітніх технологій та забезпеченню інноваційного розвитку і високої ефективності виробництва

конкурентоспроможної продукції на підприємствах для внутрішнього споживання і на експорт.

Статистичні дані свідчать про мізерність коштів, які виділяють на здійснення наукових досліджень і розробок в Україні за всіма існуючими джерелами їх фінансування. Проведені аналітичні дослідження виявили катастрофічне відставання України від країн з високорозвинутою економікою за обсягами фінансування науки, показниками наукомісткості ВВП, обсягами виробництва і експорту високотехнологічної продукції, надходженнями грошових ресурсів від експорту продукції та послуг у розрахунку на 1 особу населення, що обумовлено, перш за все, занепадом вітчизняної науки.

Зроблено висновок, що в системі стратегічних державних заходів щодо забезпечення життєво необхідного зростання економіки, підвищення рівня добробуту громадян, майбутнього України, пріоритетним напрямом необхідно визнати невідкладне відновлення розвитку науки до її нинішнього рівня в економічно розвинутих країнах.

ТимечкоЮ І. Р. Інституційні особливості управління власністю територіальної громади / І. Р. Тимечко // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 37-47.

Розглядаються інституційні особливості управління власністю територіальної громади. Наявність комунальної власності є необхідною передумовою матеріально-фінансової самостійності територіальних громад. Територіальна громада (жителі села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста) володіє, користується і розпоряджається на свій розсуд і у своїх інтересах належним їй майном як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування. Використання та управління майном містить у собі великі соціально-економічні ризики, які позначаються або можуть позначитися на рівні життя мешканців, оскільки йдеться про управління майном, що має чималу вагу для життєздатності громади. Виокремлюються чинники ризиків управління комунальною власністю, які зумовлюють рівень ризиків у прийнятті відповідних управлінських рішень. Прийняття рішень є найважливішою функцією управління, успішне здійснення якої забезпечує досягнення територіальною громадою її цілей. Через кадрову слабкість громад, пов'язану з невмінням якісно і раціонально здійснювати цей процес, відсутністю ефективних механізмів управління майном, страждають жителі. Прагнення вплинути на розподіл влади визначається метою отримання ренти, при цьому раціональні економічні агенти витрачають значні кошти і зусилля на створення нових джерел її одержання. Високий рівень

корупції в Україні зумовлює ризик рентоорієнтованої поведінки в системі управління комунальною власністю. Виокремлено інституційні ризики управління комунальною власністю, які завбачають настання явищ і чинників, що негативно впливають на самостійне володіння, ефективне користування і розпорядження територіальною громадою майном у власних інтересах. Без формалізованої системи власності, яка розкриває економічний потенціал активів і перетворює їх на зручну для трансакцій і контролю форму, активи територіальної громади являють собою лише «мертвий запас» потенціальної енергії. Визначено ефекти формалізованої системи власності в системі управління комунальною власністю.

Левицька, О. О. Моделювання інтенсивності зовнішньої міграції населення України в умовах посилення середовища виштовхування / О. О. Левицька, О. П. Мульська // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 48-65.

Міжнародна міграція є складним суспільним явищем, обсяги якого залежать від умов та чинників макро-, мезо- і мікросередовища, яке формує мотиваційні настанови населення і сприяє його виштовхуванню або стримуванню. Серед факторів макросередовища вагоме значення мають медико-демографічна та соціально-економічна ситуація, а також екологічні та політичні виклики в країні. Основними драйверами серед мезофакторів є комунікаційні технології, діаспорні та родинні зв'язки, а серед рушіїв мікросередовища — освіта, релігійні переконання, сімейний стан і особисте ставлення до міграції.

Побудовано науково-методичний підхід до комплексного оцінювання середовища виштовхування населення країни або регіону за кордон та змодельовано вплив чинників на рівень інтенсивності зовнішньої міграції населення в різних часових лагах.

Представлений авторський методичний підхід передбачає оцінювання рівня «агресивності» середовища виштовхування українського населення за кордон (на основі розрахунку інтегрального індексу середовища) і побудову моделей залежності інтенсивності еміграції населення від середовища виштовхування в Україні та прикордонному регіоні. Інтегральне оцінювання середовища виштовхування населення за кордон здійснено за допомогою мультиплікативного підходу і розрахунку величин головних компонент для всіх індикаторів і груп показників.

Доведено, що інтенсивність зовнішньої міграції населення України і Львівської області прямо залежить від рівня «агресивності» середовища виштовхування. А саме середовище виштовхування населення за

кордон активно реагує на кризово-революційні події та пов'язані з ними макроекономічні потрясіння. Обґрунтовано, що короткостроковий мультиплікатор рівнів інтенсивності зовнішньої міграції та виштовхування населення України за кордон є незначним, оскільки середній часовий лаг міграційних процесів в Україні становить близько двох років. Для України в цілому характерний високий вплив рівня середовища виштовхування в середньо- і довгостроковому періодах, тоді як для Львівської області такий вплив визначено як помірний. На прикордонній території простежується високий рівень залежності інтенсивності міграційних процесів населення за попередні періоди.

Риндзак, О. Т. Державна міграційна політика України: концептуальні аспекти формування / О. Т. Риндзак // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 66-79.

Проблеми, які сьогодні існують у міграційній сфері України, вказують на недостатню ефективність державної міграційної політики і необхідність її удосконалення. Важливою передумовою підвищення ефективності міграційної політики є розвиток її концептуальних основ. Уточнено суть цього поняття, визначено пріоритетні цілі та завдання. На основі огляду визначень самого терміна «політика» з позицій суспільних наук і аналізу дефініцій міграційної політики виокремлено три взаємопов'язаних підходи. Згідно з першим, політика визначається як вплив на міграційні процеси (інфлюативний); другий трактує її як інструмент, засіб впливу на міграційну сферу (інструментальний); через призму третього міграційна політика розглядається як сфера суспільних відносин, певний тип взаємодії суб'єктів з метою задоволення потреб та досягнення цілей, поставлених у сфері управління міграційними процесами (інтерактивний). Дотримання якогось одного підходу передбачає висвітлення лише окремого аспекту міграційної політики. З урахуванням цього, запропоновано комплексне визначення міграційної політики як цілеспрямованої діяльності органів державної влади щодо регулювання міграційних відносин, процесів і явищ, їх чинників, націленої на запобігання негативним наслідкам та використання потенціалу міграції в умовах реалізації євроінтеграційного вектора реформ. Міграційна політика є важливим елементом системи соціально-економічної політики держави, реалізується у співпраці з міжнародними інститутами і за допомогою спеціальних заходів покликана сприяти соціально-економічному розвитку країни, підвищенню якості життя населення й цілісності соціуму. Сформульовані мета, п'ять основних цілей та завдань міграційної політики мають послужити основою для вдосконалення Концепції державної міграційної політики. Дані цілі не є

вичерпними і достатніми, однак є актуальними і необхідними на першому етапі вдосконалення міграційної політики. Їх необхідно реалізувати поступово, з подальшою розробкою нових.

Перегудова, Т. В. Інституційні особливості еластичності зайнятості в Україні: тренди та детермінанти / Т. В. Перегудова // Економіка України. – 2020. – № 9. – С. 80-92.

Однією з актуальних для України проблем є підвищення рівня зайнятості для забезпечення сталого економічного зростання. Одним з показників, який використовується для аналізу сенситивності зв'язку між економічним зростанням і зайнятістю, є еластичність зайнятості, дослідження якої у світі показує послаблення взаємозв'язку. З огляду на необхідність пошуку стратегії економічного зростання, зумовленої розширенням сфери праці, важливим є дослідження інституційних особливостей національного ринку праці в контексті можливостей реалізації трудового потенціалу і вдосконалення політики створення робочих місць.

Дослідження національних тенденцій еластичності зайнятості як одного з важливих індикаторів ринку праці дозволило визначити інституційні особливості, серед яких вагомою є те, що економічне зростання не сприяє масштабному створенню робочих місць і розрив тенденцій між ВВП і зайнятістю з роками збільшується. Подальше ігнорування зазначених проблем і штучне вирішення окремих з них лише посилюють пастку соціально-трудової ексклюзії та деформують національну соціальну політику, що обмежує інклюзивний економічний розвиток. Таким чином, економічне зростання є важливою, але недостатньою передумовою розвитку ринку праці України, що зумовлює необхідність активізації політики зайнятості та створення робочих місць.

Наведено світові практики створення робочих місць, адаптація яких в Україні сприятиме підвищенню рівня зайнятості та зростанню ВВП.

Економіка. Фінанси. Право : щомісячний інформаційно-аналітичний журнал / Аудит. фірма "Аналітик" ; Таєрійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського ; Нац. акад. внутрішніх справ України ; шеф-ред. Головач С.Ф. – Київ : "Аналітик", 1994-. – ISSN 2409-1944 – Виходить щомісяця.

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4.

Городецька, Т. Б. Інноваційне оновлення транспортно-експедиторської діяльності підприємства / Т. Б. Городецька, А. Г. Іващенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 6-12.

У статті запропоновано методичний підхід, який визначає економічну результативність оптимізаційної процедури. Вона виражається через транспортний вигравш – потенційне зменшення маршруту перевезення продукції в порівнянні з початковою схемою транспортування. Запропоновано структурно-логічну схему процесу вибору ресурсозберігаючої технології в організації перевезень вантажів дрібними партіями у міському сполученні для м'ясопереробного підприємства. Такий механізм забезпечить виконання ключових правил логістики та сприятиме у подальшому нарощуванню власного автотранспортного парку.

Лук'янчук, О. М. Особливості використання методів ефективної оцінки конкурентоспроможності підприємства / О. М. Лук'янчук, Д. В. Волкова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 13-17.

У статті досліджено концептуальні засади стосовно оцінки конкурентоспроможності підприємства, виявивши рівень його економічного розвитку. Визначено основні заходи щодо проведення якісної оцінки конкурентоспроможності. Проведено порівняльну оцінку наявних та ефективних методів оцінки конкурентоспроможності. Наведено основні фактори стосовно актуальної та об'єктивної оцінки конкурентних позицій підприємства. Запропонований перелік показників задля забезпечення ефективної оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Тур, І. Ю. Вартість здобуття вищої освіти в економіці освіти / І. Ю. Тур // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 18-21.

Відсутність досліджень взаємозв'язку вартості здобуття вищої освіти як чинника, що має вплив на економіку освіти та загалом на стан економіки у державі, обумовило актуальність роботи. У статті

розкрито наукові погляди стосовно трактування поняття економіки освіти. Охарактеризовано теоретико-методологічні засади економіки освіти. Наведено проблеми фінансування вищої освіти з державного бюджету, які залишаються одними з найбільш важливих та складних питань, що досить не урегульовані у нашої державі. Розглянуто функції освіти, мета яких полягає у забезпеченні вищого рівня доходу й підвищення рівня добробуту індивіда. Доведено, що доступність у отриманні вищої освіти для населення має вплив на розподіл доходів у суспільстві, зумовлює підвищення продуктивності, яке проявляється у зростанні індивідуального доходу працівника для зростання продуктивності праці у національній економіці та збільшенні сукупного доходу суспільства.

Завражний, К. Ю. Удосконалення класифікації комунікаційних бізнес-процесів промислових підприємств / К. Ю. Завражний // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 22-25.

У статті досліджено підходи вітчизняних і закордонних науковців до систематизації бізнес-процесів. Удосконалено класифікацію комунікаційних бізнес-процесів промислових підприємств у частині виокремлення нової класифікаційної ознаки «За об'єктами впливу», що надає можливість деталізувати різновиди комунікаційних бізнес-процесів, конкретизувати їх сутність, впроваджувати нові бізнес-процеси та моделювати їх в контексті цифрових трансформацій бізнесу. Ці пропозиції дозволяють у подальшому формалізувати процес їх урахування на промислових підприємствах та управління ними.

Бондаренко, О. М. Шляхи вдосконалення мінімізації дебіторської і кредиторської заборгованості та управління ними / О. М. Бондаренко, І. І. Масюк // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 25-29.

На сьогодні кожен суб'єкт господарювання стикався з дебіторською та кредиторською заборгованістю. Бувають випадки, коли заборгованість стає простроченою. Підприємство не може погасити свої борги через те, що дебітори не повертають свою заборгованість. Насправді дебіторська і кредиторська заборгованість тісно пов'язані між собою, що зі свого боку негативно впливає на структуру балансу та фінансові показники будь-якого контрагента. У статті розглянуто випадки виникнення

заборгованостей та шляхи подолання (зменшення) дебіторської та кредиторської заборгованості.

Булкот, Г. В. Особливості обліку та аналізу кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками на підприємствах, установах, організаціях України / Г. В. Булкот, Л. С. Іванова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С. 30-35.

У статті розглянуто поняття кредиторської заборгованості, досліджено теоретичні та практичні підходи до бухгалтерського обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками. Розроблено рекомендації стосовно вдосконалення обліку розрахунків з контрагентами шляхом запровадження у документообіг аналітичних документів та таблиць, а також запропоновано використання додаткових рахунків для внутрішнього контролю кредиторської заборгованості. Визначені механізми ефективного аналізу для своєчасного реагування поточних зобов'язань, безперебійної роботи та надійності бізнесу.

Фаїзова, С. О. Позитивний імідж, як ключовий фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства / С. О. Фаїзова, О. Л. Фаїзова, В. І. Гуцалова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 4. – С.36-40.

Статтю присвячено визначенню сутності та ролі корпоративного (ціннісного) іміджу як чинника конкурентоспроможності вартісно орієнтованого підприємства. Актуальність теми обумовлена зростанням ролі нематеріальних активів, іміджу підприємства, у зростанні його ринкової вартості. Мета роботи полягає у вдосконаленні методики оцінки іміджу вартісно орієнтованого підприємства на основі концепції збалансованої системи показників – BSC. Авторами вдосконалено методику оцінки іміджу вартісно орієнтованого підприємства, що на відміну від відомих передбачає розрахунок інтегрального індексу корпоративного іміджу підприємства на основі BSC. Практичне значення запропонованої методики оцінки корпоративного іміджу полягає у визначенні стратегії його корегування та підвищення стратегічної конкурентоспроможності підприємства.

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5.

Аверіхіна, Т. В. Аналіз ринку туристичних послуг України. Проблеми і перспективи розвитку / Т. В. Аверіхіна, А. Ю. Влаєва // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 6-12.

У статті досліджено підходи авторів до визначення поняття «туристичні послуги» та надано авторське визначення даного поняття. Проведено аналіз основних показників розвитку ринку туристичних послуг в Україні. Обґрунтовано проблеми та перспективи розвитку вітчизняного ринку туристичних послуг. Відповідно до проведеного дослідження туристичної безпеки в Україні раціонально виділити непромислові території та особливі зони, для яких розвиток туризму було б пріоритетним завданням.

Гавриленко, Н. В. Основні проблеми функціонування системи збалансованих показників у стратегічному контролінгу / Н. В. Гавриленко, О. В. Грищенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 13-20.

У статті виділено особливості ведення та управління бізнесом, систематизовано виробничі показники структурних підрозділів вертикально-інтегрованих компаній, а також проведено їх порівняльний аналіз з показниками класичної системи збалансованих показників. На основі цього авторами розширено спектр показників діяльності компаній, який узагальнює показники виробничих програм в розрізі бізнес-сегментів.

Гусєв, А. О. Управління державним боргом у контексті економічного розвитку України / А. О. Гусєв // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 21-25.

У статті досліджено теоретичні та методологічні засади концепції управління державним боргом. Виявлено взаємозв'язок проблеми державної заборгованості та економічного розвитку країни. Проаналізовано динаміку державного боргу України за період 2010-2019 рр. Досліджено дефолт як засіб державної боргової політики та наведено основні його економічні наслідки. Проаналізовано міжнародний досвід управління державним боргом на прикладі Аргентини. Визначено економічну сутність технічного дефолту та запропоновано концепцію технічного дефолту як пріоритетний напрям державної боргової політики України в сучасних умовах.

Харін, С. А. Інноваційний менеджмент проектів розвитку електромобільності: зарубіжний досвід і України / С. А. Харін, Г. В. Пурій // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 26-29.

У статті розглянуто різні аспекти розвитку виробництва електромобілів в ряді провідних зарубіжних країн. Досліджується динаміка зростання питомої ваги електромобілів у загальному обсязі транспорту і його прогностичні показники з урахуванням країн, які планують повний перехід на електромобільність. Відзначено, що у багатьох зарубіжних країнах дотації і податкові знижки для власників електромобілів виступають в якості важливого інструменту державного стимулювання. Аналізується можливість випуску українських електромобілів. Підкреслюється, що виробництво електромобілів дозволяє об'єднувати два виграшних економічних фактора – інноваційність продукції і масове її виробництво.

Лісогор, В. Г. Використання інновацій під час огляду місця події / В. Г. Лісогор // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 30-33.

Статтю присвячено питанню використання інновацій у процесі розслідування, зокрема в такій слідчій (розшуковій) дії як огляд місця події. Досліджено окремі аспекти, а також сучасний стан використання техніко-криміналістичних засобів під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Проаналізовано шляхи вдосконалення та покращення ефективності проведення огляду за рахунок використання інновацій під час її проведення. Розглянуто окремі проблемні питання, пов'язані з використанням інновацій в огляді місця події. Інновації у цій слідчій (розшуковій) дії є нагальною потребою часу, тим більше, що технології досягли високого рівня і дозволяють швидко й ефективно виконувати різні завдання

Пізняк, Т. І. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності підприємницької діяльності / Т. І. Пізняк, О. М. Ковальова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 33-36.

У статті зроблено аналіз сучасних методів оцінки економічної ефективності підприємницької діяльності. Виявлено проблеми та недоліки, а також наслідки застосування цих методів. Зроблено та розкрито поняття економічної та соціальної ефективностей, а також розкрито суть теоретичних і практичних аспектів в оцінці ефективності підприємницької діяльності. Здійснено аналіз відносно

використання сучасних методів оцінки ефективності в умовах сучасного розвитку українського підприємництва

Степаненко, В. О. Євроінтеграційні детермінанти управління конкурентоспроможністю морської транспортної інфраструктури / В. О. Степаненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 5. – С. 37–40.

У статті представлено теоретичні аспекти сутності та змістового наповнення поняття «детермінант» та розглянуто класифікації детермінантів управління конкурентоспроможністю. На підставі контент-аналізу літератури визначено детермінанти управління конкурентоспроможністю морської транспортної інфраструктури. За допомогою методу морфологічного аналізу було визначено євроінтеграційні детермінанти управління конкурентоспроможністю морської транспортної інфраструктури, які поділені за напрямками, а також виділено їх в межах конструктивного та деструктивного характеру.

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6.

Булкот, Г. В. Особливості внутрішнього аудиту ефективності грошових потоків на підприємствах, установах, організаціях України / Г. В. Булкот, С. М. Коваленко // Економіка, фінанси, право. – 2020. – № 6. – С. 6-10.

У статті розкриваються питання, пов'язані з проведенням внутрішнього аудиту ефективності грошових потоків.

Розглядаються особливості застосування аудиторських процедур, спрямованих на збір аудиторських доказів у процесі проведення перевірки грошових потоків. Досліджено методика та технологію проведення внутрішньої перевірки грошових потоків, а також розглянуто функції служби внутрішнього аудиту. Виділено основні етапи проведення внутрішнього аудиту ефективності грошових потоків. Розглянуто технологію проведення аудиту операцій з грошовими коштом, а також запропоновано нову систему внутрішнього аудиту ефективності на підприємствах, установах, організаціях.

Данилюк, М. М. Особливості управління муніципальним майном / М. М. Данилюк, М. В. Дмитришин // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 11-13.

У статті розглядається актуальне питання муніципального майна як матеріальної основи для забезпечення сталого соціально-економічного

розвитку територіальної громади на сучасному етапі. Виявлено, що муніципальне майно є матеріальною і фінансовою основою для місцевого самоврядування. Визначено, що об'єкти комунальної власності призначені для задоволення соціальних, житлово-комунальних, побутових та інших потреб населення відповідної територіальної громади. Виокремлено основні стадії системи управління майновим комплексом територіальної громади.

Головач, Т. А. Про питання надання аудиторських послуг із зовнішньої оцінки корупційних ризиків у діяльності підприємств і акціонерних товариств державної форми власності: підготовка та планування / Т. А. Головач // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 14–18.

Статтю присвячено питанням проведення зовнішньої оцінки корупційних ризиків у діяльності підприємств і акціонерних товариств державної форми власності, яку проводять організації, що надають аудиторські послуги. Акцентовано увагу на етапах та підетапах, а також їх сутнісному змісті та значенні, стосовно підготовки та планування зовнішньої оцінки корупційних ризиків. Наведено перелік можливих джерел інформації для зовнішньої оцінки корупційних ризиків. Виокремлено ряд проблем нормативн-правового, методичного та психологічного характеру, які виникають у проведенні зовнішньої оцінки корупційних ризиків у діяльності підприємств і акціонерних товариств державної форми власності.

Ковальчук, О. В. Поняття "стратегія" у контексті стратегічного управління розвитком підприємства в умовах інтелектуалізації економіки / О. В. Ковальчук, К. В. Ковтуненко, О. В. Станіславик // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 19–21.

На сучасному етапі розвитку української економічної системи все більше набуває актуальності поняття «стратегія» та його доцільне застосування сучасними підприємствами. В ході даного дослідження було запропоновано власне тлумачення поняття «стратегія», а також розглянуто значущість стратегічного управління розвитком для сучасних українських підприємств. Результати дослідження несуть практичну значущість для виробничого підприємства ТОВ «Одетекс», оскільки запропонована в статті стратегія створить свого роду «фундамент» для подальшого розвитку підприємства та опанування нових ринків збуту.

Ковалик, О. А. Характеристика транспортно-логістичного забезпечення діяльності підприємств України / О. А. Ковалик, О. А. Велева // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 22–24 .

У статті показано, що транспортна інфраструктура являється дуже важливою для економічного та соціального розвитку країни, особливо для ефективної міжнародної торгівлі через наявність багатьох ризиків та збільшення загальних витрат. Виявлено, що внутрішня транспортно-логістична система України знаходиться у важкому положенні, оскільки відсутній необхідний транспортно-дорожній комплекс. Розглянуто фактори, які впливають на рішення українських підприємців не використовувати в своїй діяльності інформаційні системи. Надані основні задачі логістичної системи вітчизняних підприємств.

Шептуха, О. М. Оцінка кредитоспроможності позичальника за допомогою дискримінантного аналізу / О. М. Шептуха, А. Ю. Лаптева // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 25-28.

Оцінка кредитоспроможності позичальника є актуальним питанням, яке впливає на успішність та результативність його кредитної діяльності. Статтю присвячено визначенню сутності та оцінці кредитоспроможності позичальника із застосуванням методів дискримінантного аналізу. У ній проведено оцінку кредитоспроможності ПрАТ «Харківська бісквітна фабрика» із використанням зарубіжних та вітчизняних методик оцінки кредитоспроможності позичальника. За результатами розрахунків було визначено, що підприємство належить до класу А, що характеризується високим фінансовим станом.

Задорожна, А. В. Актуальні аспекти державної політики цифрового розвитку в Україні на сучасному етапі / А. В. Задорожна // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 29–33 .

У статті досліджено окремі аспекти державної політики цифрового розвитку в Україні, приділено увагу ризикам її реалізації та необхідності їх усунення в майбутньому. На підставі проведеного аналізу статистичної інформації зроблено висновки, які характеризують внесок цієї сфери в розвиток національної економіки України. За результатами порівняльного аналізу інвестиційної активності суб'єктів господарювання окреслено можливості для підвищення дієвості інвестиційної бюджетної політики в указаній сфері.

Кравченко, О. М. Морські торгові порти та морське агентування в Україні в умовах глобалізації світової економіки / О. М. Кравченко, І. С. Федосєєва // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 6. – С. 34–36 .

У статті розглянуто функціонування морських торгових портів України та значення якості послуг морського агентування для формування конкурентоспроможності портів. Проведено SWOT-аналіз українських морських торгових портів, визначено сильні та слабкі сторони, можливості та загрози. Надано перелік пріоритетних напрямків організаційного розвитку морських торговельних портів України, як умови забезпечення їх конкурентоспроможності в умовах глобалізації світової економіки. Сформовано принципи функціонування та розвитку морських портів.

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7.

Дащенко, Н. М. Інноваційна активність як детермінанта конкурентоспроможності промислового підприємства / Н. М. Дащенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 5-9.

У статті розглянуто залежність конкурентоспроможності промислових підприємств від рівня інноваційної активності. Виділено сутність і основні характеристики конкурентних переваг підприємства з позиції інноваційної активності у ході інноваційної діяльності. Представлено результати аналітичного дослідження пріоритетних галузей економіки України з позиції інноваційної активності. Обґрунтовано необхідність системного забезпечення інноваційної активності, виділено основні напрямки оптимізації структури економіки України. Доведено необхідність актуалізації питання розвитку високотехнологічних секторів економіки, що дозволить підвищити конкурентоспроможність промислових підприємств.

Бондаренко, О. М. Методика проведення аудиту, формування та списання дебіторської та кредиторської заборгованості / О. М. Бондаренко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – №7. – С. 10-13.

Мета роботи є дослідження процесу аудиту на підприємстві у розділі дебіторської та кредиторської заборгованості. Виявити процеси списання безнадійної заборгованості.

Дегтярьова, О. О. Розробка збалансованої системи показників для стратегії використання енергії з відновлюваних джерел на промисловому підприємстві / О. О. Дегтярьова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 14-17.

У статті проаналізовано теоретичні основи енергетичного контролінгу як концепції, що впроваджує принципи контролінгу в енергетичну сферу промислового виробництва. Розглянуто підходи до побудови збалансованої системи показників (ЗСП), яка розглядається як один з інструментів енергетичного контролінгу. Дослідження фокусується на застосуванні енергії з нетрадиційних / відновлюваних джерел у промислових цілях і тому схема стратегічних ініціатив та розроблена ЗСП спрямовані на досягнення цілі підвищення ефективності її просування у виробничу діяльність промислових підприємств.

Дяченко, О. В. Перспективи вдосконалення конкурентоспроможності птахівничих підприємств яєчного напрямку / О. В. Дяченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С.18-22.

У статті представлено результати досліджень щодо вдосконалення конкурентних позицій птахівничих підприємств України на внутрішньому та світовому ринках. Досліджено та структуровано основні фактори, що впливають на конкурентоспроможність птахівничих підприємств всередині країни і на зовнішньому ринку. Проаналізовано експортний потенціал птахівництва. Досліджено питання сучасних проблемних напрямків виробництва відповідної продукції, що стосуються меншої маневреності малих птахофабрик, їх нездатності впливати на кон'юнктуру ринку птахівництва. Визначено основні загрози діяльності підприємств, проведено аналіз можливостей подальшого розвитку птахофабрик з урахуванням наявного потенціалу та проблем сучасного птахівництва. Визначено основні напрями вдосконалення конкурентоспроможності з метою підвищення ефективності птахівництва.

Гільорме, Т. В. Обґрунтування управлінських рішень стосовно розвитку підприємств на основі енергозбереження / Т. В. Гільорме // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 23-27.

У роботі розглянуто особливості побудови когнітивної моделі розвитку підприємств на основі енергозбереження. Визначено етапи здійснення когнітивного моделювання управління розвитком підприємств енергетичної сфери. Розглянуто фактори когнітивної моделі інноваційного управління розвитком підприємств енергетичної сфери на основі чотирьох секторів: підприємства енергетичної галузі; енергетичний бізнес; влада; екологія.

Досліджено вплив 16 факторів зовнішнього бізнес-середовища на формування ад'єктивних рішень управління розвитком підприємств енергетичної галузі на основі імпульсного моделювання. Доведено, що в системі інноваційного управління розвитком підприємств цільовим фактором є «Рівень розвитку підприємств», а інші досліджувані фактори є керованими. Саме використання динамічного аналізу дозволяє визначити стабілізуючі та дестабілізуючі фактори впливу на розвиток підприємств. Визначено діапазони зміни факторів-індикаторів управління розвитком підприємств у системі «мінімум-максимум».

Громовий, Я. С. Власність як економічна категорія / Я. С. Громовий // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 28-32.

У статті розкривається актуальність власності як системи суспільних відносин; розглядається зміст власності як економічної категорії, системно представлено економічні підходи до власності, які отримали відображення в законодавстві та науковій літературі. Встановлено, що власність як економічна категорія характеризується: по-перше, результатом прояву суб'єктом своєї волі – бажанням володіти благами навколишнього світу; по-друге, благами як матеріальними, так і не матеріальними; по-третє, суспільними відносинами і взаємозв'язками власників між собою, а також власниками та безпосередніми виробниками благ. Зроблено висновок, що при відношенні «власник – власник» ми спостерігаємо економічний процес обміну благами. Водночас відносини «власник – невластник» носять позаекономічний характер, тому вони не є об'єктом дослідження економістів. Відношення різних власників між собою, а також власників та безпосередніх виробників благ складають матеріальну основу нашого суспільства.

Ковтуненко, К. В. Впровадження в діяльність торгівельних підприємств інструментів конкурентної розвідки / К. В. Ковтуненко, О. А. Ковалик, Д. А. Родіонов // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 33-35.

У статті розглянуто можливості використання інструментів конкурентної розвідки на торгівельному підприємстві. Визначено, що для цього необхідно створити новий відділ, який буде займатися збором інформації. Рекомендовано використовувати програмне забезпечення IntelliProtector, перелічені його функції та переваги. Розглянуто основні ризики, які можуть бути пов'язані з впровадженням даної ідеї, їх імовірність та важливість для даного

заходу. Також, розглянуті етапи впровадження конкурентної розвідки в діяльність торгівельного підприємства

Купіна, Л. Ф. Економічний показник ефективності реалізації норм трудового права / Л. Ф. Купіна // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 36-39.

Статтю присвячено дослідженню одного із показників ефективності реалізації норм трудового права у регулюванні трудових відносин. Автор доводить, що одним із основних критеріїв при визначенні ефективності реалізації норм трудового права є ступінь досягнення кінцевих потреб суб'єктами їх дії. Вказані потреби не завжди обумовлені матеріальним результатом, а можуть бути пов'язані з розвитком особистості працівника як професіонала, прагненням визнання його лідером колективу або високої оцінки результатів його роботи з боку роботодавця, держави чи громадськості. Задля визначення ступеня досягнення мети норми трудового права при її реалізації, економічні показники варто застосовувати в сукупності з іншими показниками ефективності реалізації норм такими як «обґрунтованість», «доцільність», «корисність» та «фактичність». Аналіз такого сукупного результату призведе до висновків щодо ступеню ефективності від реалізації норми.

Матківська, Т. Я. Проблеми та шляхи вдосконалення обліку операцій з грошовими коштами / Т. Я. Матківська // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 40-43.

У статті розглянуто сутність грошових коштів, безготівкових та готівкових розрахунків. Охарактеризовано складові грошових коштів. Наведено основні проблеми, що стосуються системи організації та обліку операцій з грошовими коштами. Для усунення проблемних питань, що виникають при організації обліку грошових потоків, запропоновано шляхи вдосконалення системи бухгалтерського обліку у сфері управління грошовими коштами. Визначено пропозиції пов'язані з реорганізацією каси, вдосконаленням організації обліку безготівкових розрахунків, розробкою та запровадженням форм, методів та механізмів функціонування управлінської системи обліку грошових коштів, впровадженням повної автоматизації обліку грошових коштів

Шевченко, І. Ю. Інтегральна оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу автомобільної промисловості

України / І. Ю. Шевченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 7. – С. 44-48.

У статті авторами запропоновано інтегральний індекс інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств автомобілебудування та розроблено шкалу інтерпретації значень даного індикатору. Здійснено інтегральне оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу автомобільної промисловості України у період 2014-2018 рр., зокрема таких автовиробників як: ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод», корпорація «Богдан», ПрАТ «Єврокар», ПрАТ «АвтоКрАЗ», ПрАТ «БАЗ», ПрАТ «Часівоярські автобуси», ПрАТ «Чернігівський автозавод», ПАТ «Черкаський автобус».

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 8.

Дорошук, Г. А. Методологічні основи оцінювання організаційного розвитку за критерієм росту інтелектуального капіталу / Г. А. Дорошук // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 8. – С. 5–8.

У статті обґрунтовано приріст інтелектуального капіталу як критерій організаційного розвитку. Запропоновано класифікацію видів інтелектуального капіталу. Доповнено критерії організаційного розвитку за стадіями життєвого циклу з виділенням кількісних, якісних критеріїв та видів капіталу. Систематизовано та доповнено методичний інструментарій оцінки інтелектуального капіталу з використанням результатного підходу та запропоновано у структурному підході виділяти методи оцінки за трьома рівнями: рівнем організації; рівнем індивіду; рівнем об'єкта інтелектуальної власності. Наведено приклади оцінки ефективності впровадження штучного інтелекту як складової інтелектуального капіталу.

Карпшин, Н. І. Фінансування медичних послуг: досвід зарубіжних країн і України / Н. І. Карпшин, І. П. Сидор // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 8. – С. 9–13.

У статті досліджено особливості фінансування медичних послуг в зарубіжних країнах і Україні. З'ясовано, що громадяни країн ОЕСД, на відміну від українців, оплачують в середньому 21 % всіх витрат на охорону здоров'я, а пріоритетними джерелами фінансування для однієї групи країн є бюджетні кошти (Норвегії, Данії, Швеції, Великобританії, Канади тощо), а для іншої – кошти обов'язкового медичного страхування (Німеччина, Японія, Франція тощо). В

Україні майже 53 % витрат на охорону здоров'я фінансує населення і цей показник є критичним для країни, оскільки малозабезпечені громадяни не в змозі оплатити вартість медичної допомоги і це збільшує кількість хронічних хвороб, рівень інвалідизації і смертності. Досліджено, що медична реформа спрямована на правові, інституційні та фінансові трансформації для покращення доступу до медичного обслуговування і зниження фінансового навантаження на бюджети громадян.

Чміль, Г. Л. Стратегічний аналіз діяльності підприємства індустрії гостинності: виклики COVID-19 / Г. Л. Чміль // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 8. – С. 14–17.

У роботі розглянуто особливості визначення стратегій розвитку та діяльності підприємства індустрії гостинності. Побудовано SWOT-таблицю вибору базової стратегії для підприємства ресторанного господарства, що складається з трьох базових стратегій з відповідними заходами: А – стратегія нарощування виробництва; В – стратегія стабілізації виробництва; С – стратегія скорочення виробництва. Обґрунтовано, що за умов адаптаційного карантину ресторан повинен обрати стратегію С6 (за наявності можливостей) та С12 (за існування тільки загроз). Запропоновано для стратегії С6 обрати такі заходи стабілізації – забезпечення зменшення постійних витрат, використання резервів; С12 – оренда оборотних активів; оптимізація персоналу за кваліфікацією; виведення неефективного обладнання. Визначено чинники, що впливають на ефективність управління витратами підприємств ресторанного господарства.

Артюх-Пасюта, О. В. Судово-економічна експертиза в Україні: теоретико-методичний аспект / О. В. Артюх-Пасюта, А. П. Кравченко, С. П. Товста // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 8. – С. 18–23.

Узагальнено та проаналізовано підходи до визначення сутності «судово-економічна експертиза», представлено власне її трактування. Запропоновано розподіл класу судово-економічних експертиз за родами та видами, що дозволить конкретизувати об'єкти судово-експертного дослідження. Удосконалено класифікацію методів судово-бухгалтерської експертизи, до яких авторами віднесено: філософські, загальнонаукові, часткові та специфічні методи (судової бухгалтерії та економікоправового аналізу).

Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9.

Пошивалова, О. В. Формування моделі оцінювання мотивації персоналу підприємства / О. В. Пошивалова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 5-9.

У статті розглянуто особливості формування моделі оцінювання мотивації персоналу підприємства на основі розрахунку інтегрального показника. Оцінка результатів визначення важливості складових стимулювання персоналу проводиться за допомогою експертного оцінювання. Здійснена інтерпретація значень інтегрального показника за шкалою бажаності Харрінгтона для умов дослідження. Побудована модель дозволяє проаналізувати зв'язки рівня мотивації персоналу та основних показників ефективності діяльності підприємства. Розглянуто особливості застосування міжнародного досвіду стимулювання персоналу.

Войтович, Л. М. Функціональний аналіз страхової системи / Л. М. Войтович // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 10-14.

Автором запропоновано та проаналізовано функції, які виконує страхова система. Розмежовано поняття страхової системи та системи страхування з метою вироблення єдиного підходу до розуміння страхової системи. Подано коротке і повне визначення дефініції "страхова система". Виокремлено низку особливостей побудови страхової системи, що є характерними ознаками для будь-якого роду систем. Наведено авторський підхід до визначення ознак, які формують економічний зміст страхової системи і зумовлюють її функціональну роль та місце у ринковій економіці.

Перит, І. О. Аналіз структури та динаміки доходів домогосподарств від підприємницької діяльності / І. О. Перит, В. Я. Брич // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 15-24.

У статті досліджено склад та динаміку доходів домогосподарств від підприємницької діяльності у структурі грошових доходів та сукупних ресурсів, у т.ч. за показниками величини населеного пункту, за регіонами та геолокацією. Інструментами кореляційно-регресійного аналізу визначено фактори впливу зовнішнього середовища на показники доходів домогосподарств від підприємницької діяльності, побудовано матрицю коефіцієнтів кореляційної моделі та отримано регресійні моделі. За результатами проведеного дослідження визначено основні тенденції коливання доходів домогосподарств від підприємницької

діяльності, сформовано та обґрунтовано авторське бачення сутності отриманих показників.

Мінакова, С. М. Особливості державної політики для розвитку авіаційної галузі в умовах міжнародної конкуренції / С. М. Мінакова // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 25-32.

На відміну від більшості галузей світової економіки основою регулювання авіаційної галузі становить система двосторонніх міждержавних угод, які не входять до генеральної угоди про торгівлю послугами СОТ. Лібералізація призвела до високих темпів розвитку галузі авіаційної галузі та збільшення її значення для світової економіки. Державна політика стосовно підтримки розвитку авіаційної галузі спрямована на забезпечення конкурентних умов та економічну ефективність на основі максимізації споживчої якості.

Македон, Г. М. Особливості дослідження і формування споживання та заощаджень сільського населення / Г. М. Македон // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 32-36.

У статті розглянуто особливості дослідження та збору статистичної та аналітичної інформації стосовно сукупних витрат домогосподарств, зокрема рівня їх споживання та заощаджень. Закцентувано увагу на достатній періодичності, існуванні альтернативних опитувань, окрім Державного комітету статистики України. Водночас приділено увагу значній частці недостовірності, оскільки домогосподарстві не несуть жодної відповідальності за подані недостовірні дані. Розглянуто Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 р., особливо положень про фінансову грамотність населення. Наведено орієнтовну схему покращення фінансування сільських територій. Наголошено, що сільські домогосподарства мають високий рівень до заощаджень і саме ці ресурси можуть стати потужним інвестиційним ресурсом для регіонального розвитку. Наведено способи активізації інвестиційної активності сільського населення.

Чубань, В. С. Problems and further development of functioning of specialized anti-corruption agencies (Проблеми та напрямки удосконалення функціонування спеціалізованих антикорупційних органів) / В. С. Чубань, К. М. Пасинчук, О. Ю. Крічкер // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 9. – С. 37-40.

У статті порушено проблему інституційного забезпечення протидії корупції. Визначено, що важливою складовою проблеми

інституційного забезпечення протидії корупції є розпорошеність функції запобігання корупції між правоохоронними органами. Також у статті проаналізовано діяльність деяких спеціалізованих антикорупційних органів. Виокремлено пріоритетні напрями вдосконалення діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Національного антикорупційного бюро України. Обґрунтовано, що функціонування спеціалізованої антикорупційної прокуратури є особливим видом правоохоронної діяльності із протидії корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування. Зроблено висновок, що зважаючи на можливість неоднозначного трактування системи органів, що здійснюють заходи стосовно запобігання та протидії корупції, у законодавстві слід чітко визначити її в єдиному нормативно-правовому акті з чіткими розподілом їх обов'язків, а також форм взаємодії. У статті набули подальшого розвитку пропозиції стосовно напрямків подолання корупції в Україні, включаючи законодавчі та організаційно-управлінські ідеї впровадження в Україні зарубіжного досвіду запобігання і протидії корупції за прикладом зарубіжних країн. Зокрема, основні пріоритети державної антикорупційної політики в Україні повинні визначатися у спеціальному нормативному акті – Антикорупційній стратегії. Термін дії попередніх Антикорупційної стратегії та Державної програми з її реалізації спливили у грудні 2017 р., а тому новий 2018 р. Україна мала б розпочати з новими редакціями цих документів. Вже понад два роки в Україні немає основного стратегічного документу у сфері запобігання корупції. Проект Закону про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 рр. 29 серпня 2019 р. було відкликано.

Регіональна економіка = Regional economy : наук.-пр. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т регіонал. дослідж. НАН України, Ін-т екон. промисловості НАН України, Укр. асоц. регіон. наук. – Львів: [б. в.], 1996. - Виходить щоквартально.

Регіональна економіка. – 2020. – № 1.

Сторонянська, І. 3. Орієнтація на управління активами територіальних громад: теоретичні підход / І. 3. Сторонянська, Л. Я. Бенювська // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 5-13.

Проведено аналіз концептуальних підходів до управління: проблемно-орієнтоване управління, ресурс-орієнтоване управління, ціннісно-орієнтоване управління, актив-орієнтоване управління.

Здійснено їх порівняння та проаналізовано можливість і доцільність їх застосування для управління територіальною громадою. Обґрунтовано необхідність застосування актив-орієнтованого управління територіальною громадою в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. Охарактеризовано особливості актив-орієнтованого управління на рівні територіальної громади. Зазначено, що метою актив-орієнтованого управління є підвищення спроможності територіальних громад завдяки мобілізації власних ресурсів та перетворенню їх на активи розвитку громади. Здійснено ідентифікацію активів територіальної громади з групуванням їх на матеріальні та нематеріальні активи. Розроблено технологію управління активами територіальних громад з виділенням етапів управління, мети, суб'єктів та об'єктів управління, взаємозв'язків.

Іртищева, І. О. Цифрова трансформація регіонів України: об'єктивна необхідність, принципи цифрового розвитку та особливості регулювання / І. О. Іртищева, О. Ф. Сенкевич // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 14-21.

Досліджено принципи розвитку й особливості регулювання цифрової трансформації регіонів України. Доведено переваги цифровізації для суспільства й економіки загалом, оскільки користувачем цифрових послуг і продуктів є саме населення, яке має можливість отримувати швидкісний доступ до інтернету, інформації та бази знань, що робить життя більш комфортним і зручним, тобто таким, що відповідає реаліям сьогодення. Постійна консолідація влади й бізнесу для впровадження, підвищення якості цифровізації є сьогодні важливим завданням, вирішення якого забезпечить новий рівень конкурентоспроможності економіки. Досліджено основні принципи цифровізації на світовому й національному рівнях. Аналіз регіонального рівня розвитку цифровізації показав, що лідером серед всіх залишається Львівська область. Водночас процеси цифровізації розвиваються в Одеській, Харківській, Миколаївській областях.

Борщевський, В. В. Детінізація оптової та роздрібної торгівлі регіонів України як чинник підвищення ефективності використання потенціалу їх розвитку / В. В. Борщевський // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 22-32.

Досліджуються особливості поширення тіньової економіки у сфері оптової та роздрібної торгівлі регіонів України. На основі використання методу збитковості підприємств виявлено характер та

особливості тінізації торговельної сфери в різних регіонах України. Встановлено, що найбільш підвладними тіньовим процесам є торговельні підприємства у великих містах і прикордонних регіонах держави. Саме ці регіони відіграють основну роль у розвитку оптової та роздрібною торгівлі в Україні. Одночасно в структурі їх економіки торгівля займає більш вагоме значення, ніж в інших регіонах. Окреслено основні тенденції у зміні обсягу тіньової економіки в торговельній сфері України та її регіонів. Порівняно з 2013 р. у 2017 р. у більшості регіонів держави спостерігалось зменшення обсягів тіньових операцій у секторі підприємств оптової та роздрібною торгівлі. Водночас це супроводжувалося збільшенням кількості фізичних осіб-підприємців, які здійснюють торговельну діяльність. Це стало підставою для висновку про перетікання частини тіньового ринку оптової та роздрібною торгівлі в регіонах України у сектор фізичних осіб-підприємців. Саме такий спосіб ухиляння від сплати податків набув особливого поширення в Україні протягом останніх років. Як наслідок, обсяг тіньових операцій в оптовій та роздрібною торгівлі України сягнув близько 50%, коливаючись у різних регіонах від 35-40% до 60% і більше. Сформульовано пропозиції, спрямовані на детінізацію торговельної сфери, впровадження яких дозволить суттєво знизити обсяг тіньових операцій в оптовій та роздрібною торгівлі більшості регіонів України та підвищити на цій онові ефективність використання соціально-економічного потенціалу їх розвитку. Зазначені пропозиції передбачають впровадження інституційних змін, спрямованих на обмеження можливості торговельних мереж використовувати фізичних осіб-підприємців для ухиляння від сплати податків. Крім того, пропонується посилити вплив органів місцевого самоврядування на контроль за діяльністю господарюючих суб'єктів у сфері оптової та роздрібною торгівлі регіонів, зокрема завдяки зміні механізму справляння єдиного податку та податку на доходи фізичних осіб.

Патицька, Х. О. Теоретичні засади визначення центрально-периферійних взаємодій в умовах соціально-економічної диференціації регіонального розвитку / Х. О. Патицька // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 33-41.

Серед ключових завдань в умовах проведення реформи адміністративно-територіального устрою та фінансової децентралізації в Україні – зниження рівня просторових соціально-економічних диспропорцій розвитку територій та забезпечення

повсюдності високої якості життєдіяльності населення та розвитку бізнес-середовища. Це ставить питання центр-периферійних взаємодій серед домінантних в умовах розвитку соціально-економічного простору країни, вимагає окреслення зон впливу центрів та особливостей активізації адаптуючої та стимулюючої ролей, які вони виконують як «полюси росту» та генератори інноваційних зрушень у територіальному розвитку. Досліджено наукові підходи до визначення парних категорій «центр-периферія». Аргументовано потребу виокремлення подвійної природи центр-периферійних взаємодій як явища – топологічної та метричної. Зроблено порівняння характеристик центру, напівпериферії та периферії, виявлено притаманні їм особливості. Визначено суть центр-периферійних взаємодій у регіоні як процесу безпосереднього або опосередкованого взаємного впливу центру та периферії в умовах просторової нерівності та соціально-економічної диференціації регіонального розвитку, який характеризується циклічною причинною залежністю сторін і результується зміною динаміки їх розвитку. Запропоновано типізацію центр-периферійних взаємодій у територіальному вимірі. Обґрунтовано потребу у дослідженні центр-периферійних взаємодій в регіоні в умовах адміністративно-фінансової децентралізації в Україні в контексті дослідження похідних за способом виникнення взаємодій.

Іщук, С. О. Розвиток молокопереробних виробництв у регіонах України: сировинний аспект / С. О. Іщук, О. В. Ляховська // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 42-51.

Проаналізовано динаміку та структуру (за видами господарств) виробництва молочної сировини в Україні у регіональному розрізі. Проведено порівняльне оцінювання промислового виробництва молочних продуктів (за їх основними видами) на макро- та мезорівнях. Здійснено групування регіонів за масштабами виробництва сирого молока та продуктів його промислової переробки. Досліджено трансформацію товарної та географічної структур експортно-імпортних операцій з молочними продуктами в Україні. Визначено основні проблеми функціонування молокопереробного сегмента вітчизняної харчової промисловості та запропоновано низку механізмів, спрямованих на подальшу активізацію його розвитку. Окреслено базові напрями державної підтримки сільськогосподарських підприємств-виробників молочної сировини та промислових підприємств, які займаються виготовленням молочної продукції.

Маслиган, О. О. Потенціал розвитку кластерів туризму і рекреації в регіонах України / О. О. Маслиган, Н. С. Кампов // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 52-61.

Визначається та ранжується потенціал розвитку кластерів туризму і рекреації в регіонах України. За результатами дослідження доведено, що визначення та класифікація потенціалу розвитку означених кластерів має орієнтуватися на залежність і пов'язаність його складових. Зведений результат дозволяє окреслити характер і напрями розвитку ядра розвитку кластера туризму та рекреації: розвиток штучних водних зон і водних об'єктів, розрахованих на всі вікові категорії відвідувачів; збереження лісових територій на основі їх захисту; роботи з виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду; заходи, що стимулюватимуть зростання кількості місць у засобах розміщення.

Біль, М. М. Регулювання міграційної активності населення: пріоритети для Карпатського регіону України / М. М. Біль // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 62-70.

Розкрито зміст міграційної активності населення. Визначено ключові проблеми міграцій для населення Карпатського регіону. Їх розподілено за групами системного, управлінського, інтелектуально-трудоного, демографічного, соціокультурного, інформаційного, політико-правового й безпекового характеру за напрямками міграції українців до Польщі, Угорщини, Румунії та Словаччини. Проаналізовано асиметричність транскордонного міграційного простору між Україною та сусідніми до Карпатського регіону європейськими країнами – Польщею та Угорщиною. Розкрито загрозливість активізації освітньої міграції з Карпатського регіону та процесів інтелектуалізації міграції. Запропоновано пріоритети регулювання міграції населення Карпатського регіону, зокрема щодо моніторингу рівня міграційної активності (потенційної, реальної), реалізації спеціальних державних програм першого робочого місця та регіональних програм стимулювання освітньої рееміграції, розвитку бізнесу й самозайнятості у прикордонних поселеннях як альтернативи «човникових» міграцій.

Залуцький І. Р. Трансформація земельно-ресурсного потенціалу міст Західного регіону України / І. Р. Залуцький // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 71-83.

Проаналізовані наукові підходи до трактування поняття «земельно-ресурсний потенціал». Запропоновано дефініцію «земельно-ресурсний потенціал адміністративно-територіальної одиниці». Акцентовано, що з 01.07.2016 р. Держгеокадастр України не виконує повноваження щодо провадження статистичної звітності з кількісного обліку земель, чим зумовлюються ризики у сфері прозорого та раціонального їх використання. На основі земельно-статистичної звітності 2010-2016 рр. висвітлено специфіку та тенденції трансформації земельних ресурсів міст обласного значення Західного регіону України за основними видами цільового призначення. Визначено, що структурні трансформації земельного фонду в цих містах зумовлюються особливостями реалізації економічної діяльності, її диверсифікації та поліпшенням економічної активності на основі залучення капітальних інвестицій. Доведено існування істотних недоліків щодо дотримання термінів розроблення відповідної технічної документації з нормативної грошової оцінки та вчасності її затвердження органами місцевого самоврядування міст обласного значення Західного регіону. Аргументовано доцільність використання актуальних даних нормативної грошової оцінки земельних ділянок для ефективного вкладення інвестиційних ресурсів суб'єктами господарювання; диверсифікації малоефективної економічної діяльності. Запропоновано встановлення на законодавчому рівні уніфікованих вимог та адміністративних процедур.

Сундук, А. М. Характеристики рентного регулювання сфери використання земельних ресурсів України / А. М. Сундук, Л. О. Шашула, Т. Ф. Сундук // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 84-91.

Розглянуто рентні характеристики використання земельних ресурсів України. Проаналізовано основні показники, які ілюструють особливості рентного регулювання. Показано, що весь комплекс рентних показників можливо розподілити на прямі рентні індикатори та допоміжні характеристики, що дають змогу визначити зв'язок між рентою та поточними показниками розвитку. До складу прямих рентних індикаторів можна віднести фактичну, реальну (як платежі за спеціальне використання природних ресурсів) та потенційну ренту. Допоміжні характеристики – показники фінансової збалансованості (рента / вартість). Оцінено регіональні характеристики рентного інструментарію регулювання у сфері використання земельних ресурсів. Досліджено показники реальної

та потенційної ренти землекористування, які свідчать, що є можливості зростання рентних платежів для регіонального рівня. Проведено групування регіонів за показниками концентрації. У перспективі регіони-лідери можуть стати платформою для посилення характеристик регулювання.

Копилюк, О. І. Комплексний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки банків України / О. І. Копилюк, Н. Р. Журибіда // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 92-99.

Розкрито існуючі методичні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки банків та обґрунтовано потребу в їх удосконаленні. Запропоновано авторську методику визначення рівня економічної безпеки банків України на мікрорівні, яка ґрунтується на ресурсорієнтованому підході та ключових показниках-індикаторах, таких як: ступінь залежності від акціонерів, мультиплікатор капіталу, рівень фондування, рівень стабільності депозитів, рівень кредитної активності, рівень резервування, прибутковість активів, рівень проблемності кредитного портфеля. Розрахункові значення показників економічної безпеки та їх оцінка в балах дозволили здійснити групування установ за рівнем економічної безпеки й визначити позиціонування банків залежно від форм власності. Обґрунтовано, що рівень економічної безпеки банку може бути високим, задовільним, низьким та критичним. Апробація цієї методики здійснена у всіх платоспроможних банках України, які функціонували у 2015 р. та 2019 р. На основі групування установ за рівнем економічної безпеки ідентифіковано загрози та небезпеки, які супроводжували діяльність банків у розрізі державних, іноземних банківських груп та з приватним капіталом. Запропоновано використання цього методичного інструментарію для зміцнення ринкових позицій та підвищення безпеки функціонування банків України.

Сірик, З. О. Поняття та складові фінансово-інвестиційного забезпечення місцевого самоврядування / З. О. Сірик // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 100-112.

Встановлено, що формування фінансово-інвестиційного забезпечення місцевого самоврядування безпосередньо впливає на спроможність територіальної громади, яка повинна володіти фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами в обсязі, достатньому для ефективної реалізації завдань та функцій місцевої влади, надання соціальних послуг населенню на рівні,

передбаченому загальнодержавними стандартами. Обґрунтовано, що розширення повноважень органів місцевого самоврядування, наділення їх більшою самостійністю вимагають від останніх більшої відповідальності у сфері реалізації фінансово-інвестиційної політики на місцях, формування умов для здійснення економічної діяльності та розвитку ділової активності всіма суб'єктами господарювання, підтримання сприятливого інвестиційного клімату в регіоні. На основі аналізу наведених підходів щодо визначення суті термінів «фінансове забезпечення» та «інвестиційне забезпечення» в контексті особливостей діяльності органів місцевого самоврядування під поняттям «фінансово-інвестиційне забезпечення місцевого самоврядування» запропоновано розуміти його як сукупність можливостей та заходів щодо розподілу та використання фінансових ресурсів та ресурсів територій з метою створення умов, необхідних для ефективного функціонування органів місцевого самоврядування та реалізації їхніх повноважень.

Васильців, Т. Г. Стратегічні пріоритети державної політики протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій / Т. Г. Васильців, О. П. Мульска, Н. В. Василечко // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 113-122.

Системна криза банківського сектору та кредитної компоненти фінансової безпеки, нестабільний валютний курс, нерозвинуті парабанківський фінансовий сектор і фондовий ринок, зростання обсягів боргових зобов'язань України, низький рівень фінансово-економічної ефективності суб'єктів реального сектору економіки є екзистенційними передумовами для формування та реалізації державної політики зміцнення фінансової безпеки України шляхом протидії ухиленню від сплати податків із використанням офшорних зон. Обґрунтовано стратегічні пріоритети державної політики зміцнення фінансової безпеки держави та їх узгодження з політикою протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних зон. Ідентифіковано чотири структурні зміни (зрушення), що мають відбутися у визначеному напрямі, з яких пріоритетною є зміцнення бюджетної компоненти фінансової безпеки країни. Надалі слід забезпечити акумулювання в країні капіталу, який буде використовуватися в банківській та парабанківській фінансових системах. Третім напрямом державної політики у сфері протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій визначено покращення боргової безпеки держави. Четвертий напрям державної політики вбачається у зміцненні

фінансової безпеки держави засобом посилення фінансової безпеки суб'єктів реального сектору економіки. Метою державної політики зміцнення фінансової безпеки визначено зміцнення фінансової безпеки України шляхом протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій. Авторами обґрунтовано напрями посилення фінансової безпеки країни як складові мети державної політики, які узгоджені з відповідними стратегічними завданнями. На основі авторської моделі державної політики визначено стратегічні пріоритети державної політики деофшоризації економіки України шляхом протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій.

Попадинець, Н. М. Структурно-інституційна модель внутрішнього ринку споживчих товарів / Н. М. Попадинець // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 123-133.

Розкрито зміст економічного категоріального апарату сутності поняття «інститути» та «інституції». Визначено структурно-інституційний концепт функціонування внутрішнього ринку споживчих товарів. Побудовано структурно-інституційну модель внутрішнього ринку споживчих товарів і визначено її екзогенне та ендегенне середовище. Встановлено, що така модель може реалізовуватися, застосовуючи такий інституційний елемент, як механізми функціонування ринку, що є важелем впливу на економічних агентів (учасників ринку). Запропоновано композицію формування та розвитку структурно-інституційних зв'язків між суб'єктами внутрішнього ринку споживчих товарів. Встановлено, що структурно-інституційний вимір функціонування ринку споживчих товарів показує значимість використання комплексного підходу до його розвитку, роблячи акценти на взаємозв'язку всіх інституційних компонентів, що мають можливість забезпечувати нормальну діяльність ринку у внутрішньому середовищі.

Зайченко, В. В. Стратегічні пріоритети забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України / В. В. Зайченко // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 134-143.

Обґрунтовано актуальність забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України. Зроблені принципові припущення, які слід враховувати у стратегуванні державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки. Визначені принципи державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України.

Визначено мету державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності вітчизняної економіки як зміцнення зовнішньої та внутрішньої технологічної конкурентоспроможності засобами розвитку внутрішньої конкуренції та зміцнення конкурентоспроможності виробництва на засадах передових технологічних інновацій та інформаційних технологій, системної підтримки елементів інноваційної інфраструктури, формування та реалізації інтелектуально-кадрового потенціалу технологічного розвитку економіки. Показано, що сучасна політика забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України формується в умовах викликів глобальної конкуренції, принциповими особливостями, яких є вплив глобальних криз та фінансово-економічної нестабільності; нарощення зовнішньої експансії завдяки процесам глобалізації, розвитку інформаційної економіки; тиск боргових зобов'язань країни; зростання імпортозалежності; висока зовнішня трудова міграційна активність; дестабілізація економічного розвитку через військовий конфлікт і гібридні атаки; критичні диспропорції регіонального розвитку. Визначені стратегічні пріоритети державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України: активізація технологічного розвитку економіки, зростання загального рівня інноваційної активності, формування конкурентного ринку інтелектуальної власності, розвиток інфраструктури підтримки технологічних інновацій, покращення ресурсної забезпеченості інноваційної діяльності, покращення параметрів конкуренції та ведення бізнесу.

Якубів, В. М. Формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств ресторанного бізнесу / В. М. Якубів, І. І. Боришкевич // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 154-159.

Розвиток сучасного ресторанного бізнесу значною мірою залежить від пристосування підприємств до нових умов господарювання у ринкових умовах. Цей процес передбачає підвищення конкурентоспроможності ресторанів, забезпечення створення конкурентних переваг в умовах нестабільності ринку. Проаналізовано роль стратегічної поведінки керівників підприємств ресторанного бізнесу у нарощуванні конкурентних переваг та підвищенні рівня рентабельності підприємства. Розглянуто та обґрунтовано критерії, які ставляться до розроблення візії та місії підприємства. Сформовано варіант візії та місії для ресторану

відповідно до наведених критеріїв. Розроблено типову стратегію підвищення конкурентоспроможності підприємств ресторанного бізнесу. Ця стратегія включає чотири основні стратегічні напрями: виробництво, маркетинг, персонал і технології. У межах кожного напрямку сформовані тактичні цілі підвищення конкурентоспроможності. Напрямок виробництва передбачає реалізацію таких цілей: оновлення основного меню, розроблення сезонних страв і напоїв, заміну імпортової сировини локальною, надання кейтерингових послуг, розвиток безвідходного виробництва. У маркетингу виділено такі цілі: розроблення офіційного сайту, просування в соцмережах, створення закритого клубу, проведення тематичних вечірок, розроблення подарункових сертифікатів, розроблення QR-кодів у меню. Напрямок персоналу передбачає реалізацію таких цілей: розроблення ефективної системи мотивації, впровадження системи KPI, організацію тренінгів для працівників і майстер-класів від партнерів. Серед технологій виокремлено такі тактичні цілі: впровадження технології «друк на каві», мобільний офіціант і використання креативних ІТ-технологій.

Ризики інвестиційної діяльності в сфері туризму та готельно-ресторанному бізнесі / Т. С. Смовженко, О. І. Коркуна, І. І. Коркуна, О. Я. Цільник // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 154-160.

Проведено дослідження інвестиційної діяльності туристичної сфери та готельно-ресторанного бізнесу. Охарактеризовано наявність низки міжгалузевих зв'язків у сфері туризму та готельно-ресторанній справі. Виділено переваги інвестиційної діяльності в досліджуваній сфері як для економіки країни, так і для самого інвестора. Розкрито процес планування інвестиційної діяльності із забезпечення підприємства необхідними інвестиційними ресурсами для підвищення ефективності його інвестиційної діяльності у майбутньому. Здійснено комплексний аналіз поняття інвестиційних ризиків. Проведено класифікацію ризиків інвестиційної діяльності у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Визначено вплив інвестиційних ризиків на розвиток сфери туризму та готельно-ресторанного бізнесу.

Цубов, Л. В. Методичні підходи до управління економічною безпекою туристичних підприємств / Л. В. Цубов, О. Я. Щербан // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 160-164.

Досліджено науково-методичний інструментарій забезпечення механізму управління економічною безпекою туристичного підприємства як сукупність методів, інструментаріїв, конкретних заходів, спрямованих на забезпечення високого рівня економічної безпеки туристичного підприємства. Проаналізовано особливості управління туристичним підприємством та економічною безпекою. Визначено основні критерії оцінювання надійності та ефективності економічної безпеки туристичного підприємства. Окреслено основні завдання забезпечення економічної безпеки туристичного підприємства. Запропоновано можливі практичні методи організації управління ризиками для реалізації прийнятих рішень. Доведено, що комплексність управління економічною безпекою туристичного підприємства, забезпеченість достатньої ефективною системи виявлення та усунення загроз забезпечуються створенням управління системою економічної безпеки туристичного підприємства, всіх його функціональних складових.

Григорук, І. І. Оцінювання потенціалу розвитку біоенергетики в сільськогосподарських підприємствах / І. І. Григорук // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 165-171.

Розглядається методика оцінювання енергетичного потенціалу продуктів, відходів і залишків сільського господарства (рослинництва і тваринництва). Досліджено, що біоенергетичний потенціал сільського господарства залежить від географічного поширення та варіюється у кожному регіоні України. Тому, розробляючи механізм стимулювання розвитку біоенергетичного напрямку, необхідно брати до уваги нерівномірність розподілу потенційних ресурсів. Визначено загальний енергетичний потенціал сільського господарства, показано його структуру. Також зроблено аналіз у розрізі областей та визначено економічну оцінку можливого використання наявного потенціалу.

Регіональна політика ЄС в контексті smart-спеціалізації: ефективність фінансування пріоритетних напрямів / М. І. Мельник С. Д. Щеглюк, І. В. Лещух, Р. Є Яремчук // Регіональна економіка. – 2020. – № 1. – С. 172-183.

Здійснено оцінювання ефективності фінансування заходів стимулювання регіональної політики зі структурних фондів ЄС та результативності фінансування пріоритетних напрямів національних і регіональних стратегій smart-спеціалізації протягом програмного періоду 2014-2020 рр. Емпірично перевірено та доведено чотири

гіпотези щодо існування тісного взаємозв'язку між обсягами, напрямками інвестування та результатами їх використання. Встановлено диференціацію між країнами-членами ЄС як у розподілі, так і в ефективності застосування вкладених коштів, де найвищу ефективність демонстрували високорозвинені держави Європи. Окреслено закономірності щодо прогресу у результативності залучених інвестицій серед держав і регіонів Центрально-Східної Європи. Зроблено висновки про раціональність обраних пріоритетних напрямів стратегій smart-спеціалізації, високу їх конвергенційну здатність і спроможність формування транснаціональної співпраці, досягнення синергії для підвищення рівня конкурентоспроможності продукції та послуг у сфері охорони здоров'я, збереження довкілля, високотехнологічного аграрного виробництва.

Україна: аспекти праці : наук.- екон. та суспіл.-політ. журн. / НДІ праці і зайнятості населення, Нац. акад. наук. України, Інформ.-консульт. фірма "Праця". – Київ: [б. в.], 1995. - Виходить 4 рази на рік.

Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2.

Перегудова, Т. Структурні зміни попиту та пропозиції робочої сили в Україні / Т. Перегудова // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 3-11.

У статті здійснено оцінку структурних змін у попиті та пропозиції робочої сили за професійними групами та сферами економічної діяльності. Результати дослідження систематизовані за векторами змін із описом характеристик сформованих груп. Підхід до оцінки національного ринку праці на основі розрахунку інтенсивності структурних змін надав можливість виділити професійні групи та сфери економічної діяльності, які набувають поширення, в яких високі ризики посилення дисбалансів та конкуренції між претендентами та працівниками, обсяги яких зменшуються та такі, в яких дисбаланси сформовані недостатньою пропозицією.

Ільєнко, Н. Достатній рівень заробітної плати – ключовий елемент гідної праці / Н. Ільєнко, Ю. Спасенко // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 12-19.

У статті досліджено основні тенденції формування та здійснено аналіз динаміки заробітної тати у контексті становлення гідної праці в Україні з метою забезпечення належного рівня життя населення.

Карпенко, В. Державне регулювання диференціації оплати праці в Україні / В. Карпенко // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 20-29.

У статті розглянуто особливості побудови кадрової політики і принципи формування показників заробітної плати на підприємствах різних форм господарювання, видів діяльності та розмірів. Досліджено тенденції оплати праці за професійними групами працівників та рівнем їх освіти, виявлено розвиток прогресивних форм організації праці. Обґрунтовано взаємозв'язок винагороди за працю з показниками виробництва ВВП, продуктивності трудової діяльності, загальними показниками функціонування підприємств та доведено значні резерви підвищення зарплат і як наслідок ефективності використання людського капіталу. Визначено, що створення законодавства щодо параметрів розробки кадрової політики, зокрема врегулювання диференціації оплати праці на підприємствах, та контроль за їх діяльністю в цій сфері має народногосподарське значення і є одним з основних важелів економічного розвитку та фінансової стабільності держави.

Поляк, Н. Визначення показників та індикаторів для впровадження національних стандартів безпеки та благополуччя дитини / Н. Поляк // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 30-35.

У статті представлено результати науково-дослідної роботи, присвяченої розробленню системи показників та індикаторів для визначення стандартів безпеки та благополуччя дитини в Україні. Розглянуто оцінювання наявних показників та індикаторів, які мають вплив на стан безпеки та благополуччя дитини, за такими сферами життєдіяльності дитини як: здоров'я, освіта, матеріальне благополуччя, сімейне середовище та соціальна участь, ризики та безпека. Запропоновано рекомендації щодо визначення групи показників та індикаторів для впровадження стандартів безпеки та благополуччя дитини в Україні.

Носіков, О. Актуальність класичних поглядів щодо еволюції професійної структури суспільства / О. Носіков // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 36-41.

У статті розглядаються змістовний контент теоретичних концепцій соціологічних досліджень професій, професійних груп та професійної структури у цілому в історичному контексті.

Олійник, О. Особливості сучасного вектора трудової міграції з України / О. Олійник, Т. Торяник // Україна: аспекти праці. – 2020. – № 2. – С. 42-47.

В статті висвітлено результати дослідження сучасних напрямів зовнішньої трудової міграції з України. Авторами проаналізовано вакансії для працевлаштування за кордоном для мешканців м. Рівне. Лідерами серед іноземних роботодавців є країни Європейського Союзу; пріоритетними сферами зайнятості - будівництво, промисловість, сільське господарство. Виявлено дискримінаційні положення в оголошеннях з працевлаштування за кордоном за віковими та гендерними ознаками.

Фінанси України : науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал М-ва фінансів України / М-во фінансів України ; редкол.: Т. І. Єфименко (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : [б. в.], 1995. – Виходить щомісяця.

Фінанси України. – 2020. – № 4.

Аржевітін С. М. Оновлення підходів до обґрунтування антикризової монетарної політики України / С. М. Аржевітін, А. О. Дробязко // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 7-26.

У статті розглянуто питання взаємного впливу банківської системи і реального сектору економіки. На підставі аналізу динаміки основних портфелів твердих активів і пасивів домогосподарств та корпоративного бізнесу здійснено кількісну оцінку рівня демонетизації економіки щодо ВВП за півтора десятиріччя. Встановлено, що проведення Національним банком України (далі – НБУ) політики інфляційного таргетування неоднозначно вплинуло на ресурсну підтримку банківським сектором реального сектору економіки. Тоді як центральні банки розвинутих країн у рамках втілення неоліберальної моделі у кризовий період здійснювали курс на грошово-кредитне “кількісне пом’якшення”, НБУ дотримувався жорсткої монетарної політики. За допомогою розрахунків доведено, що тенденція до скорочення підтримки банківським сектором реальної економіки спостерігалася з 2009 р., але особливо загострилась в останні роки. Вочевидь, в умовах світової

економічної кризи, що розпочалася у 2020 р. у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19, виникла необхідність перегляду параметрів співпраці з Міжнародним валютним фондом у бік розширення фінансових маяків. Ситуація у другому кварталі 2020 р. змінилася, і стратегічні програми НБУ та Кабінету Міністрів України доцільно узгодити за характеристиками основних макроекономічних цілей.

Козюк В. В. Надмірне нагромадження валютних резервів: роль політичних режимів та незалежності центробанків / В. В. Козюк // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 27-51.

Автором здійснено спробу систематизувати теоретичні дискусії довкола політико-економічних драйверів нагромадження резервів. Обґрунтовано, що застосування підходу політичного бізнес-циклу при політико-економічному аналізі нагромадження значних резервів не відображає повноти теоретичної проблеми. Наголошено, що вибір центральних банків щодо акумулювання резервів не заданий, а впливає з політико-економічного консенсусу стосовно дизайну механізму макрофінансової стабільності та каналів адаптації до шоків. Емпірично підтверджено, що схильність до накопичення великих резервів спостерігається в країнах із вищим показником ВВП на одну особу, недемократичним політичним режимом та із залежними центробанками, котрі не обирають гнучкий обмінний курс. При цьому автократії мають кращий набір передумов для гіпертрофії резервів, якщо вони здатні проводити виважену макроекономічну політику, а демократії – для інституціональних траєкторій, у рамках котрих створюється підґрунтя для розвитку альтернативних каналів макроекономічної адаптації.

Рязанова Н. С. Фінанси як вихідна детермінанта процесу реалізації енергоінформаційної сутності вартості / Н. С. Рязанова, В. М. Федосов // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 52-63.

Це третя, завершальна стаття в циклі статей, присвячених розкриттю процесу реалізації енергоінформаційної сутності вартості, пов'язаних із цією сутністю властивостей і об'єктивних законів вартості, умов її функціонування. Автори мали на меті не лише дослідити теоретичний аспект ролі фінансів у реалізації енергоінформаційної сутності вартості, а й обґрунтувати за результатами оптимальні напрями вдосконалення практики їх функціонування для забезпечення збалансованого руху вартості та її примноження. В цьому контексті розкрито вартісну функцію

фінансів, особливості форм її прояву у фінансах (корпоративних, публічних, домогосподарств) і на фінансовому ринку. Розкрито роль фінансів (їхньої інформаційної підсистеми) в забезпеченні енергоінформаційного механізму функціонування вартості, а також форми прояву у фінансах фрактального принципу розвитку складних динамічних систем. Розглянуто місце фінансів у реалізації джерел вартості та зв'язок оцінок фінансового розвитку, фінансового прогнозування, стратегії й тактики з відносною величини вартості. Пропонується в порядку дискусії.

Хохич Д. Г. Взаємовплив динаміки зростання споживчих цін та інфляційних очікувань в Україні / Д. Г. Хохич // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 64-81.

У статті розглянуто взаємовплив зростання споживчих цін та інфляційних очікувань в Україні. Проаналізовано динаміку останніх та закріплення на цільовому рівні в довгостроковому періоді, а також сучасні економічні дослідження, що підтверджують наявність цього взаємозв'язку. Розглянуто неокейнсіанську модель кривої Філіпса, головна роль у якій належить інфляційним очікуванням, котрі відповідають природному рівню безробіття та повної зайнятості. На прикладі України проведено аналіз інфляційних очікувань кількох типів агентів: споживачів (домогосподарств), підприємств, банків і професійних прогнозистів. Виявлено, що прогнози економічних агентів істотно різняться в очікуваннях щодо майбутньої інфляції, тому центральний банк при її таргетуванні враховує лише думку професійних прогнозистів. Наведено динаміку фактичного рівня інфляції з очікуваннями підприємств і домогосподарств, а також кореляцію між очікуваннями й фактичними рядами. Наголошено на необхідності збільшення довіри економічних агентів до Національного банку України шляхом удосконалення каналу комунікацій. Надано рекомендації щодо підвищення інфляційних очікувань при розробленні стратегії монетарної політики в Україні.

Коротун В. І. Створення і запровадження системи виявлення та відстеження тютюнових виробів в Україні / В. І. Коротун, Н. В. Новицька, І. І. Хлебнікова // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 82-96.

У статті розроблено та запропоновано основні положення до запровадження вітчизняної системи виявлення й відстеження тютюнових виробів, до яких віднесено: відповідність міжнародним

нормативно-правовим актам і відкритим стандартам; відокремлене функціонування від системи податкової верифікації; роздільне функціонування для алкогольних напоїв та тютюнових виробів; поетапне впровадження (тестовий режим і промислова експлуатація); унікальна ідентифікація індивідуальної й агрегованої упаковки продукції; можливість швидкого й легкого зчитування кожного ідентифікатора та аутентифікації тютюнових виробів протягом усього ланцюга постачання зі збереженням цілісності оригінальної упаковки; економічна ефективність; співпраця з виробниками й економічними операторами ланцюга постачання; виважений підхід до вибору постачальника технологічних рішень. З'ясовано, що вітчизняна система T&T повинна мати такі компоненти, як унікальна ідентифікація індивідуальної та агрегованої упаковки продукції, сховище й обмін даними. Обґрунтовано, що електронна система моніторингу обігу тютюнових виробів України, запроваджена з урахуванням запропонованих положень і компонентів, стане складовою глобального режиму виявлення та відстеження, ефективним механізмом протидії реалізації фальсифікованої й контрабандної підакцизної продукції, що в підсумку приведе до повнішого використання фіскального та регулятивного потенціалів акцизного податку.

Лещух І. В. Інноваційний потенціал регіонів України: методичні підходи та результати оцінки / І. В. Лещух // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 97-110.

У статті проаналізовано наявні в науковій літературі підходи до оцінки інноваційного потенціалу регіонів України. Запропоновано авторський методичний підхід, розроблений виходячи з того, що, по-перше, однією з основних характеристик інноваційного потенціалу регіону є його ресурсність, тобто інноваційний потенціал регіону – це сукупність різних видів ресурсів, необхідних для провадження інноваційної діяльності; по-друге, такий потенціал має не лише ресурсну, а й результативну складову, разом вони характеризують можливості регіону залучати ресурси для генерування, поширення й використання інновацій; по-третє, важливим елементом інноваційного потенціалу регіону є інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності. Апробація авторського методичного підходу на основі статистичних даних підприємств – юридичних осіб Карпатського регіону України, котрі за видами економічної діяльності згідно з КВЕД належать до секцій В, С, D, E, H, J, K, розділу 46 секції G, розділів 71–73 секції M та середня чисельність

працівників яких становить 10 і більше осіб, дала можливість встановити вищий рівень інноваційного потенціалу Львівської області порівняно з іншими областями досліджуваного регіону.

Гура Н. О. Облік та оподаткування в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків у світлі законодавчих і соціальних змін / Н. О. Гура // Фінанси України. – 2020. – № 4. – С. 111-126.

Станом на початок лютого 2020 р. в Україні створено 32 890 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), що зумовлює потребу в забезпеченні їх роз'ясненнями щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. У статті запропоновано методику обліку в ОСББ із акцентом на тих його ділянках, які зазнали законодавчих змін або пов'язані із соціальними трансформаціями. Висвітлено особливості бухгалтерського обліку в ОСББ та наведено перелік законодавчих і соціальних змін останніх років. Розкрито специфіку оподаткування ОСББ, які не сплачують податок на прибуток і ПДВ, а також організації обліку та подання звітності в таких об'єднаннях. Обґрунтовано використання відповідних бухгалтерських рахунків для обліку та визначено порядок обліку витрат, доходів і цільового фінансування. Розглянуто особливості обліку активів і розрахунків житлового будинку. Запропоновано порядок відображення в обліку заходів з підвищення енергоефективності житлового будинку з використанням бюджетного фінансування та залученням банківських кредитів.

Фінанси України. – 2020. – № 5.

Даниленко А. І. Посилення ролі держави в управлінні фінансовими ризиками / А. І. Даниленко // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 7-28.

Оновлену систему управління ризиками на підприємствах, яка враховує міжнародні підходи до оцінки їх рівня і заходів щодо нейтралізації, можна запровадити лише за підтримки урядів на партнерських засадах. На продовження оприлюдненого цього року на сторінках журналу “Фінанси України” авторського бачення сутності сучасних фінансових ризиків та способів організації протидії їхньому негативному впливу на стійкий розвиток бізнесу, у статті висвітлено досвід ряду країн, які активно залучають державні органи до сприяння функціонуванню середніх та малих підприємств, що може бути корисним і для практики України. Зокрема, у цьому

аспекті розглянуто поточні зміни в діяльності національної митної служби, а також запропоновано підходи та напрями усунення недоліків у законодавчих і нормативних актах, що не дають змоги виключити ймовірність вразливості результатів ділової активності до чергових кризових явищ. Розкрито позитивні риси розробок Національного банку України з мінімізації ризиків комерційних банків, котрі варто використати під час підготовки концептуальних засад підвищення ролі міністерств і відомств держави у вирішенні проблем виявлення і нейтралізації ризиків дестабілізації різних сфер економічного простору на мікрорівні.

Бушуєв С. Д. Управління проектами розвитку фінансових систем із вбудованими імунними механізмами в умовах глобальної кризи / С. Д. Бушуєв, Д. А. Бушуєв // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 29-49.

Нинішній стан національної економіки зумовлює потребу в розробленні й упровадженні нових підходів та інструментів управління програмами розвитку фінансової системи. У статті проаналізовано систему управління проектами, програмами й портфелями проектів розвитку фінансових систем із вбудованими імунними механізмами в умовах глобальної кризи. Окреслено принципи побудови таких механізмів. Для моделювання знань про методологію управління проектами запропоновано структуру геному, що включає принципи, підходи, концепції, життєві цикли, галузі знань, процеси управління, моделі організації та її оточення. Розкрито концептуальну схему прийняття рішень на основі імунної пам'яті, котра є ядром будь-яких імунних механізмів. Концептуальна схема геномної моделі проектів, програм і портфелів проектів забезпечує інтегроване управління на всіх рівнях фінансової системи. Розглянуто один із імунних механізмів – “Прозорий бюджет”. Визначено структуру й функції зазначеного механізму, а також наведено приклад його впровадження в Міністерстві фінансів України.

Лютій І. О. Фінансова політика: сучасні виклики та суперечності реалізації в Україні / І. О. Лютій // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 50-62.

У статті досліджено сутність, теоретико-методологічні засади фінансової політики держави, її вплив на макрофінансову стабільність. При розгляді фінансової політики як складової соціально-економічної політики наголошено на необхідності

реалізації єдиної стратегії соціально-економічного розвитку держави, що втілює ієрархічну структуру цілей, а саме: стратегічні, проміжні, тактичні. Проаналізовано суперечності здійснення фінансової політики, її ефективність і здатність відстоювати національні інтереси в умовах посилення глобалізаційних процесів. Розкрито загальні сучасні виклики, з котрими стикається кожна економіка, такі як глобалізація та її вплив на національні економічні системи, соціалізація державного бюджету та її соціально-економічні наслідки, фінансіалізація економіки. На базі системного аналізу проблем функціонування фінансової системи України виявлено основні суперечності реалізації фінансової політики й обґрунтовано відповідні практичні рекомендації для урядових інститутів.

Балакін Р. Л. Інституціональне забезпечення формування та застосування фіскальних правил в ЄС у процесі управління державними фінансами / Р. Л. Балакін // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 63-83.

Інституціональна підтримка застосування фіскальних правил набуває дедалі більшого значення на наднаціональному й національному рівнях державного управління в Європейському Союзі. У фундаментальній праці експертів МВФ 2013 р. застосування таких правил названо однією з важливих інновацій у сфері управління публічними фінансами. Фіскальні правила “нового покоління” ускладнюються, оскільки поєднують цілі стійкості та гнучкості, створюючи тим самим нові виклики для впровадження й моніторингу дотримання правил. У статті розкрито сутнісні характеристики міжінституційної взаємодії в процесі формування, застосування та моніторингу впровадження фіскальних правил у ЄС. Проаналізовано становлення, розвиток і реформування ключових інституцій Євросоюзу, що займаються розробленням та впровадженням фіскальних правил. Досліджено засади середньострокового бюджетного планування. Розглянуто механізми імплементації шляхів подолання макроекономічних дисбалансів. Визначено потенціал використання набутого досвіду держав – членів ЄС.

Коритник Л. П. Ключові підходи до запровадження нового механізму фінансування науки / Л. П. Коритник // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 84-93.

Стаття присвячена дослідженню ключових підходів до створення сучасного механізму фінансування науки в Україні на основі інформації про реальну вартість наукових досліджень і розробок (НДР). Обґрунтовано, що собівартість, як індикатор обсягів, напрямів і якості використання бюджетних коштів, повинна стати конститутивним показником для визначення величини державного фінансування та встановлення договірної ціни на проведення НДР. Визначено, що в задекларованих умовах євроінтеграційного напрямку вітчизняної науки українські суб'єкти наукової й науково-технічної діяльності функціонують в умовах відсутності профільного нормативно-правового акта з питань ціноутворення. Показано, що для реалізації державної політики щодо активізації вітчизняної наукової та науково-технічної діяльності й інтеграції в Європейський дослідницький простір потрібно узгодити підходи до механізмів фінансування та виробити уніфіковані нормативно-правові засади планування, обліку витрат на виконання НДР та калькулювання їхньої собівартості. Окреслено ключові напрями вдосконалення нормативно-правового забезпечення, котрі повинні бути враховані в новій профільній постанові. Це сприятиме формуванню уніфікованих принципів визначення вартості НДР задля створення нового механізму фінансування науки та управління державними фінансами.

Борзенко О. О. Геоекономічні імперативи функціонування сучасних фінансових ринків / О. О. Борзенко // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 94-100.

Розглянуто питання зв'язку функціонування фінансового ринку та геополітики.

Колосова В. П. Використання Україною кредитних ресурсів міжнародних фінансових організацій / В. П. Колосова // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 101-105.

Про існуючі програми міжнародних фінансових організацій по кредитуванню держав з метою забезпечення їхніх потреб, обумовлених боротьбою з коронавірусом.

Шаров О. М. “Корона-тест” міжнародної фінансової системи: результати та перспективи / О. М. Шаров // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 106-118.

Шемаєва Л. Г. Проблеми та перспективи зміцнення стійкості фінансової системи України / Л. Г. Шемаєва // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 119-125.

Про ключові проблемні питання у забезпеченні формування та реалізації бюджетної політики в контексті досягнення фіскальної стійкості держави.

Фінанси України. – 2020. – № 6.

Кравців, В. С. Екологічне оподаткування в Україні у європейському вимірі / В. С. Кравців, П. В. Жук // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 8-24.

Завдання з охорони навколишнього природного середовища від забруднень і досягнення екологічної безпеки з використанням методів економічного регулювання є однією з ключових складових Спільної екологічної політики ЄС. Авторами досліджено питання щодо ролі економічних інструментів у реалізації цілей екологічної безпеки. Розкрито місце екологічного оподаткування в податковій системі європейських країн, співвідношення екологічних податків і валового внутрішнього продукту, сумарних податкових надходжень держав – членів ЄС. На підставі аналізу структури й показників надходжень екологічних податків, а також розробленої матриці компаративності систем екологічного оподаткування в цих державах і Україні проведено порівняння європейської й вітчизняної практики податкового регулювання екологічної безпеки та зроблено висновки про необхідність наближення екологічної складової податкової політики нашої країни до європейської. Запропоновано шляхи вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки в Україні з урахуванням європейського досвіду й вітчизняних фінансово-економічних реалій.

Дзюблук, О. В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи / О. В. Дзюблук // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 25-55.

У статті проведено оцінку перебігу економічних процесів і негативних ефектів, що позначаються на розвитку всіх країн світу, включаючи Україну, через розгортання пандемічної кризи. Вивчення можливостей пом'якшення економічних наслідків пандемії за допомогою механізмів оперативного реагування на подібні виклики у сфері монетарної політики й функціонування банківського сектору є предметом статті, в якій, по-перше, проаналізовано характерні

ознаки макроекономічної динаміки та структурні недоліки національної економіки, розвиток кот-рої сильно залежить від зовнішньоторгового обороту, у зв'язку з чим пандемія виступає тригером загострення наявних перманентних проблем на тлі розгортання кризових явищ. По-друге, критично оцінено антикризові заходи Національного бан-ку України, покликані забезпечити безперебійну роботу банків, вказано на недоліки монетарного регулювання й окреслено напрями роботи банківського сектору як головної ланки передання імпульсів антикризового впливу держави на економіку. По-третє, з позицій світового досвіду обґрунтовано ключову роль центральних банків у системі заходів щодо пом'якшення економічних наслідків пандемії завдяки використанню сукупності традиційних і нетрадиційних інструментів монетарної політики.

Кудряшов, В. П. Застосування фіскальних правил у бюджетному плануванні / В. П. Кудряшов // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 56-74.

Бюджетне планування спрямоване, зокрема, на посилення фінансової стабільності й підтримку інклюзивного економічного зростання та передбачає розв'язання не лише стратегічних, а й поточних завдань фіскальної політики. У статті досліджено застосування фіскальних правил у середньостроковому бюджетному плануванні в Україні. Акцент зроблено на нормативному регулюванні бюджетних операцій, зміні складу учасників бюджетного процесу, визначенні їхніх повноважень і відповідальності, а також функцій у середньостроковому бюджетному плануванні. Підкреслено необхідність чіткого регламентування в національній нормативно-правовій базі переліку, повноважень та зобов'язань інститутів, які залучаються до розроблення й імплементації бюджетного планування. Зазначено, що застосування середньострокового бюджетного планування передбачає прийняття фіскальних рамок і середньострокових цілей, а також потребує істотного поліпшення бюджетних прогнозів, урахування фіскальних ризиків, управління бюджетними витратами, державними запозиченнями та мобілізації ресурсної бази з метою фінансування державного бюджету. Запропоновано заходи з удосконалення такого планування в Україні. Особливу увагу приділено питанням інституційного забезпечення розроблення та імплементації середньострокового бюджетного планування.

Ловінська, Л. Г. Міжнародні стандарти в обліку державних підприємств України / Л. Г. Ловінська // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 75-92.

Статтю присвячено дослідженню нормативно-правового регулювання й особливостей діяльності великих державних підприємств як суб'єктів, що відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” становлять суспільний інтерес та зобов'язані вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за міжнародними стандартами. Мета дослідження полягає в тому, щоб науково обґрунтувати необхідність проведення заходів, спрямованих на усунення перешкод імплементації міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та забезпечення розвитку на їх основі обліку як функції управління державними підприємствами України. Для досягнення цієї мети виконано науково-аналітичне обґрунтування вдосконалення методології бухгалтерського обліку і звітності вітчизняних держпідприємств у контексті запровадження МСФЗ, шляхів імплементації норм зазначених стандартів у національне нормативно-правове забезпечення господарської діяльності таких підприємств. Доведено гіпотезу: для успішної імплементації МСФЗ держпідприємствами потрібно розробити концепцію обліку та звітності за цими стандартами для них, котра визначить формат застосування МСФЗ (повне або з певними обмеженнями) та стане основою розроблення відповідних змін до чинного законодавства.

Диба, М. І. Джерела фінансування технологізації бізнесу та соціальної сфери в умовах епідеміологічних ризиків / М. І. Диба, Ю. О. Гернего // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 93-104.

У статті розглянуто актуальність залучення фінансових ресурсів для подолання труднощів представників бізнесу й соціальної сфери шляхом їх технологізації в період посилення епідеміологічних ризиків і запровадження карантину. Здійснено теоретичне обґрунтування сутнісних характеристик сучасних джерел фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку та технологічного прогресу. Розкрито ключові аспекти грантового фінансування, сутнісні характеристики краудфандингу, специфіку інвестування в нові технології й особливості бутстрепінгу. Визначено основні параметри грантового фінансування та досліджено висхідні тенденції зміни частки грантів у доходах на глобальному ринку. Наведено приклади цільових грантових ініціатив в умовах COVID-19, які спрямовані на підвищення рівня

технологізації бізнесу й соціальної сфери. Проведено огляд процесу залучення інвестицій у інтернет-мережі та розглянуто краудфандингові платформи, що спеціалізуються на технологізації. Оцінено потенціал використання ресурсів інвесторів і бутстрепінгу. Розкрито переваги, недоліки і специфіку застосування сучасних джерел фінансування технологізації бізнесу та соціальної сфери в умовах епідеміологічних ризиків.

Захарченко, Н. В. Фінансова інклюзія для підвищення добробуту населення та економічного зростання держави / Н. В. Захарченко // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 105-116.

Посилення фінансової інклюзії належить до пріоритетних напрямів діяльності Національного банку України, оскільки це, поряд із підвищенням фінансової грамотності та фінансової культури, сприятиме збільшенню можливостей і доходів населення. У статті обґрунтовано актуальність і основну ідею фінансової інклюзії, з'ясовано причини її теперішнього низького рівня. Охарактеризовано фінансову грамотність українців як головну передумову фінансової інклюзії. Наведено ключові ознаки фінансово грамотної людини. Розглянуто основні складові фінансової інклюзії та критерії формування фінансової поведінки споживачів у зв'язку з недостатнім розвитком цих складових, а саме: якість надання фінансових послуг та їх фізична доступність, рівень фінансової грамотності населення, ступінь захисту прав споживачів. Обґрунтовано, що фінансова інклюзія через мобілізацію заощаджень населення та інвестування в розвиток економіки, залучення населення до підвищення рівня фінансової грамотності сприяє збільшенню доходів громадян і зниженню їх уразливості до фінансових криз.

Безтелесна, Л. І. Компетенції педагогічних працівників та якість послуг як чинники визначення освітніх субвенцій / Л. І. Безтелесна, В. Б. Василів // Фінанси України. – 2020. – № 6. – С. 117-126.

У статті проілюстровано важливість чинників компетенції педагогічних працівників і якості послуг у визначенні й раціональному розподілі освітніх субвенцій, до якого також залучаються посадові особи місцевого самоврядування. Відображено процес визначення обсягу цих субвенцій на державному та місцевому рівнях із використанням інформаційної бази Міністерства фінансів України й місцевих бюджетів, зокрема м.

Дрогобича Львівської області. Застосовано такі методи: системного підходу, статистичного аналізу, діалектичний і абстрактно-логічний. Доведено, що теперішній підхід не стимулює управлінців поліпшувати діяльність закладів середньої освіти (підвищувати якість освітніх послуг і компетенцій педагогічних працівників), а підтримує їх поточну діяльність. Запропоновано при розподілі освітньої субвенції на місцевому рівні використовувати стратегічні інструменти. Наголошено, що посадовим особам місцевого самоврядування доцільно ширше застосовувати м'які навички (soft skills), а саме міжособистісного спілкування (формування потреби та очікувань від команди й оточення), а педагогічним працівникам – розвивати тверді навички (hard skills) у сфері фінансування освітніх установ, проводити роз'яснювальну роботу з групою батьків і школярів щодо пріоритетності якості освітніх послуг, котра вимірюється шляхом зовнішнього незалежного оцінювання, при виборі навчального закладу.

Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. / Н.-д. екон. ін-т. – Київ : НДЕІ, 2001. – Виходить щомісяця.

Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3.

Манцуров І. Г. Статистичне оцінювання інклюзивного зростання України в глобальному конкурентному світі / І. Г. Манцуров, В. І. Махонін // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 9-22.

Розвиток економічної думки, що за останні десятиліття супроводжувався низкою глобальних криз, не лише порушив питання ефективності традиційних макроекономічних показників на кшталт ВВП, але й призвів до створення нового композитного індикатору збалансованого розвитку національної економіки — Індексу інклюзивного зростання (IDI).

У статті здійснено інтегральне оцінювання моделі економічного розвитку України і проведено аналіз її відповідності стандартам інклюзивного економічного зростання. Отримані дані дозволяють зробити висновки про те, що діюча модель економічного розвитку України не враховує фактору глобальних викликів сьогодення. Зі свого боку, результатом цього стали виявлені показники розвитку національної економіки, яким властива патологічність та токсичність.

Ішук Я. В. Статистичний аналіз впливу корупції на інклюзивний розвиток держави / Я. В. Ішук, М. О. Горна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 22-29.

Дослідження залежності між корупцією та інклюзивним розвитком.

Корупція є однією з головних проблем сучасності, яка гальмує як економічний, так і соціальний розвиток суспільства. Ця риса притаманна не тільки малорозвинутим країнам. Щорічні втрати від корупції відповідно до оцінок МВФ, складають біля 2% світового ВВП. Крім того, корупція неминуче призводить до суттєвого розшарування суспільства та зростання частки бідного населення.

Все це є перешкодами на шляху інклюзивного зростання та розвитку, як основної концепції глобального розвитку суспільства.

Дрига С. Г. Новітні тенденції сучасного цивілізаційного розвитку / С. Г. Дрига, А. С. Барвінок // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 30-37.

Огляд й упорядкування сформованих за визначеними критеріями напрямів та підходів до визначення поняття інклюзивного розвитку, висвітлення його соціального, економічного, екологічного змісту для вироблення цілісного розуміння зазначеного поняття та його класифікацію. Поставлена задача викласти авторське бачення щодо оптимальної методологічної основи вимірювання показника інклюзивного розвитку, яка має базуватися на проведенні аналізу і врахуванні мікро– та макрорівневих нерівностей, що відбивають темпи і рівень економічного, соціального та екологічного розвитку країни і визначають її рейтингове місце у світовій економіці за цим індексом. В статті оцінюється єдина міра інклюзивного зростання для ринків, що розвиваються, інтегруючи їх результати економічного зростання та розподіл доходу. Розподіл країн калібрується комбінуванням ВВП на душу населення та розподілом доходу. Застосовується мікроекономічна концепція функції соціальної мобільності на базі макроекономічного рівня для вимірювання інклюзивного зростання, ближчого до абсолютного визначення зростання.

Храпунова Я. В. Оцінювання впливу глобалізаційного середовища на стан інтеграції України в економічний простір країн євроатлантичного регіону / Я. В. Храпунова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 37-45.

Узагальнення наукових підходів до визначення сутності й форм прояву процесів інтернаціоналізації та інтеграції України у глобалізовану економічну систему євроатлантичних країн та оцінювання економічних наслідків цієї інтеграції.

Сидорова А. В. Статистичне оцінювання співвідношення між індикаторами соціального розвитку / А. В. Сидорова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 46-50.

Соціально–економічна нормаль використовується в різних сферах, найбільш часто її використовують в освіті як індикатор ефективної діяльності цієї сфери. Вона представляє собою теоретично обгрунтоване співвідношення темпів динаміки розвитку сфери, яка досліджується. У даній статті запропоновано методичний підхід побудови соціально–економічної нормалі на основі індексної функціональної моделі прибутку, складові якої слугують критеріями прибуткової діяльності. Така модель будується розкладанням результативного показника на декілька субфакторів. При цьому необхідно дотримуватися виконання вимог, які висуваються до побудови індексних функціональних моделей. Головна вимога заключається в тому, що фактори моделі повинні бути односпрямованими, тобто результат і всі фактори повинні бути пов'язані прямою (чи зворотною) залежністю, інакше неможлива інтерпретація отриманих результатів і неможливість підтвердження правильності побудови соціально–економічної нормалі. Крім того, якщо модель побудовано для абсолютного показника (прибутку), то і першій (або останній) фактор моделі також повинен бути абсолютним (не дробовим). Якщо всі фактори в моделі позитивно впливають на зростання прибутку, соціально–економічна нормаль буде емпірично доведена. Якщо в функціональній моделі хоча б один фактор негативно впливає на результат (на прибуток), у соціально–економічній нормалі буде порушено оптимальне співвідношення між темпами динаміки показників досліджуваної сфери. Запропонований методичний підхід дозволяє постійно відстежувати незначну кількість (у даному випадку чотири темпи росту) головних показників діяльності туристичної компанії та вчасно реагувати на їх коливання та співвідношення.

Буркіна Н. В. Вплив використання великих даних на український бізнес / Н. В. Буркіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 51-56.

Управління корпоративною інформацією має на увазі її оперативний збір, ефективну організацію та оптимальне використання на благо бізнесу. Поряд зі структурованими даними, які можна зібрати і впорядкувати в таблицях, велика частина інформації представлена величезною кількістю документів, електронних листів, відео та іншим неструктурованим контентом. Він не менш важливий, але має на увазі більш детальні методи систематизації та застосування нових методів і технологій обробки даних. Один з них – Big Data. За рахунок використання великих даних компанії можуть отримувати відчутні конкурентні переваги. Сучасний обсяг даних та їх збільшення зростає з кожною секундою, що обумовлює актуальність досліджень в сфері застосування Big Data і методів аналізу великих даних для прийняття оптимальних управлінських рішень для бізнесу. Метою даної статті є систематизація як класичних, так і сучасних методів аналізу даних, які можна застосувати в різних економічних сферах з метою поліпшення показників ведення бізнесу. У статті були поставлені і вирішені наступні завдання: пошук ролі і місця великих даних для бізнесу; виявлення методології застосування науки Data science до ведення українського бізнесу в Україні; систематизація методів аналізу даних і з'ясування особливостей їх адаптації до українського бізнесу. В роботі запропонована система методів аналітики сучасних даних, що включає як класичні методи дослідження структурованої інформації, так і сучасні технології, які дозволяють вирішувати проблеми бізнесу по-новому – дешевше, швидше або ефективніше. Запропонована система методів може бути застосована для аналізу даних різних видів підприємств і організацій при вирішенні таких завдань як прогнозування ринкової ситуації; маркетинг і оптимізація продажів; утримання клієнтів, прогнозування динаміки цін вдосконалення продукції; прийняття управлінських рішень; підвищення продуктивності праці; ефективна логістика; моніторинг стану основних фондів і багатьох інших.

Колодійчук А. В. Економіко-математичне моделювання ризиків впровадження інформаційно-комунікаційних технологій / А. В. Колодійчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 56-61.

В статті виділено класи методів і моделей економіко-математичного моделювання ризиків на макроекономічному рівні, зокрема методи елементарної математики, методи математичного аналізу і математичної статистики, методи математичного

програмування та низку прикладених математичних теорій моделювання ризиків ІКТ. Приділено особливу увагу особливостям застосування статистичних методів і моделей у вищезазначеній сфері.

Підгорний А. З. Проблеми використання інтегральних показників оцінки рівня життя / А. З. Підгорний, К. В. Вітковська, Ю. О. Ольвінська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 62-71.

Дослідження методологічних засад оцінки рівня життя населення за допомогою побудови інтегральних показників. Специфічною особливістю України є значна регіональна диференціація населення за рівнем життя, що потребує проведення інтегральної оцінки рівня життя населення для окремих регіонів України. Нами з цією метою було запропоновано використати регіональний індекс рівня життя з урахуванням певних методологічних рекомендацій до його розрахунку, пов'язаних зі змінами соціально-економічної ситуації в країні та відповідними змінами методології статистичних спостережень. А також було проведено аналіз рівня життя населення окремих регіонів за таким інтегральним показником як індекс регіонального людського розвитку. Та здійснено групування областей України за індексом регіонального людського розвитку, виявлено регіони лідери та аутсайтери. Методичним інструментарієм проведеного дослідження стали методи систематизації, групування та класифікації, середні величини, показники варіації та аналізу рядів динаміки, індексні розрахунки, кореляційний аналіз. Періодом дослідження рівня життя населення в регіонах України було обрано 2004–2017 роки. Об'єктом проведеного дослідження обрано Україну та її окремі регіони. Зважаючи на вищезазначене, слід відмітити, що забезпечення достойного рівня життя населення повинно стати безумовним пріоритетом як державної, так і регіональної політики, а якість життя громадян – відповідати параметрам, що досягнуті розвиненими країнами. Тому об'єктивна оцінка рівня життя населення регіонів та України в цілому за допомогою інтегральних показників може розглядатися як ключовий фактор ефективності та результативності роботи органів державного управління та місцевого самоврядування

Бараник З. П. Теоретико-методологічні засади статистичного аналізу державного забезпечення соціального захисту

населення України / З. П. Бараник, Б. С. Гопкало // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 71-78.

Теоретичне обґрунтування сутності та вивчення статистичних засад аналізу державного забезпечення соціального захисту населення України.

Бабєєва О. В. Статистичне прогнозування чисельності трудового потенціалу України на короткострокову перспективу / О. В. Бабєєва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С.78-83.

Запропоновано концептуальний підхід до статистичного оцінювання трудового потенціалу, який включає два напрями статистичного аналізу: екстенсивний та інтенсивний. Доведено, що найбільш раціональним науковим підходом до статистичного дослідження трудового потенціалу є комбінація двох підходів, завдяки чому поєднуються згадані вище напрями, що дозволяє здійснити не лише оцінювання кількісних характеристик трудового потенціалу у поєднанні з його якісними характеристиками, а й здійснити аналіз їхніх взаємозв'язків і взаємозалежностей тощо. Удосконалено адаптацію методів статистичного прогнозування з метою визначення очікуваної чисельності трудового потенціалу України на короткострокову перспективу, що передбачає застосування процедур експоненційного згладжування й одночинникової залежності. Запропонований підхід сприятиме більш точному оцінюванню тенденцій змін чисельності трудового потенціалу та визначенню її очікуваної чисельності як на національному, так і на регіональному рівнях. Процедура вибору раціонального варіанта зміни очікуваної чисельності трудового потенціалу на короткострокову перспективу передбачала розгляд варіантів прогнозу, які здійснювалися методами регресійних рівнянь тренда, статистичних рівнянь залежностей та зіставлення прогнозованих значень. Визначено місце кожного методу прогнозування чисельності трудового потенціалу населення України. Доведено, що найменші значення похибки прогнозу відмічені під час розрахунків методом регресійних рівнянь тренда на основі середніх рівнів прогнозу. Обчислено найбільш вірогідне значення можливої чисельності трудового потенціалу України у 2019 році. Доведено, що за сформульованими у роботі пропозиціями, описаний методичний підхід до статистичного оцінювання трудового потенціалу доцільно застосовувати під час розробки інформаційного забезпечення управлінських рішень,

спрямованих на підвищення ефективності використання трудового потенціалу. Це дозволить центральним і місцевим органам державного управління та місцевого самоврядування розробити та реалізувати раціональну стратегію розвитку трудового потенціалу з урахуванням напрямів удосконалення державної політики з регулювання ринку праці, спрямованих на підвищення ефективності відтворення і використання трудового потенціалу, що сприятиме переходу України до соціальної, людиноцентричної моделі функціонування ринку праці та відповідатиме новітнім світовим нормам і сучасним стандартам життя населення. За умови, що значення системних статистичних характеристик трудового потенціалу суттєво не поліпшаться протягом найближчих років використання результатів прогнозу кількісних характеристик трудового потенціалу має створити ту інформаційну базу, на яку мають спиратися органи державного управління в процесі регулювання соціально-трудових відносин на ринку праці України.

Єлісєєва О. К. Статистичний аналіз сезонно скоригованих обсягів зовнішньої торгівлі за товарною структурою у 2018 році / О. К. Єлісєєва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 84-91.

В статті розглянуті питання, пов'язані з сезонним коригуванням даних та наведено принципи та доцільність коригування даних зі статистики зовнішньої торгівлі товарами з урахуванням сезонної складової, а саме: коригування вартості експорту-імпорту товарів за річними даними. Визначено різницю між фактичними та сезонно скоригованими даними за найбільшими товарними групами в експорті та імпорті товарів та за допомогою графічного методу представлені у вигляді рисунку для наочного вивчення. Проаналізовано вплив календарного ефекту та визначено його прямий зв'язок зі зміною даних зі статистики зовнішньої торгівлі товарами. Наведено співставлення за сезонно скоригованими даними обсягів експорту та імпорту України з країнами-партнерами за методом «дзеркальної статистики». Також доведено, що таке співставлення даних є більш точним, оскільки використовуються вже скориговані дані, згладжені на ефект сезонності. Результати проведеного дослідження можуть бути застосовані при дослідженні загальної ситуації на зовнішньому товарному ринку України, а також про динаміку показників. Сезонно скориговані дані зі статистики зовнішньої торгівлі товарами дають змогу оцінити вплив календарного ефекту та сезонної складової на загальні обсяги

торгівлі на міжнародному ринку. Що в свою чергу дозволяє проаналізувати динаміку експорту та імпорту товарів за більш точними, згладженими даними та побудувати більш точні прогнози.

Шемчук М. Ю. Співставлення даних з зовнішньої торгівлі між Польщею, Словаччиною та Україною / М. Ю. Шемчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 92-96.

У статті розглянуто питання пов'язані з експортом–імпортом товарів між Україною та Польщею і Словаччиною, а саме: загальна структура експорту та імпорту за конкретними товарними групами та співставлення даних торгівлі за методом дзеркальної статистики. Проведено аналіз основних показників: розходження між експортом та імпортом товарів у відповідних базах даних. Доведено залежність між правильною реєстрацією та обліком товарів на митницях для подальшого аналізу даних по взаємній торгівлі.

Павленко В. П. Статистичний моніторинг стратегічно важливих підприємств в Україні / В. П. Павленко, В. В. Новіков, О. Ю. Рудченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 96-104.

Розглянуті питання визначення поняття та переліку стратегічно важливих підприємств в Україні та країнах світу, критерії їх ідентифікації; організації статистичного моніторингу функціонування зазначеного кола підприємств, наведено пропозиції щодо його відновлення в рамках моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності з урахуванням актуалізації інформації, що отримується.

Мазур М. В. Статистичний аналіз галузі туризму в Україні: регіональні аспекти / М. В. Мазур, К. В. Сіренко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 3. – С. 104-111.

Згідно з дослідженням, можна зробити висновок, що протягом аналізованого періоду (2017– 2018 рр.) динаміка виїзних та в'їзних туристичних потоків мала протилежні тенденції. На основі даних про виїзний туристичний потік було визначено лідера – місто Київ, мешканці якого проводили найбільше ночей за кордоном (у середньому 5,4 ночі на одного жителя на рік з метою відпочинку у 2018 році). Кількість підприємств, що займаються туризмом в Україні, постійно збільшується. У 2018 році видано 2737 ліцензій на туристичну діяльність, що майже на 3% більше, ніж у попередньому році. Вподобання українських туристів щодо відвідуваних країн

залишалися досить постійними. Лідерами були Єгипет (41%) та Туреччина (31%) у 2018 році. В ході дослідження був зроблений аналіз економічної ефективності туризму за регіонами на основі чотирьох груп статистичних показників. Встановлено, що для регіонів України характерна значна диспропорція за інтегральним показником туристичної ефективності. Було запропоновано використання даних сателітних рахунків туризму для вдосконалення системи показників туризму. Теоретичні та методологічні результати даного дослідження довели необхідність нових підходів для адекватної оцінки туристичного потенціалу на регіональному рівні та можуть бути використані при реалізації державних програм регіонального розвитку в Україні.

Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4.

Предборський В. А. Розширення зовнішнього тіньового управління національними економічними процесами глобальними тінзаційними утвореннями / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 7-16.

У статті обґрунтовано необхідність протидії потужному впливу зовнішнього тіньового управління на внутрішні процеси тінзаційного двоєвладдя, виявлення загальних закономірностей зовнішньої тінзації владних механізмів в Україні.

Клименко П. М. Гібридна економіка, гібридна політика, гібридні війни: зв'язок та ознаки гібридності / П. М. Клименко, В. І. Шевчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 16-23.

Розглядається поняття «гібридна економіка», «гібридна політика», «гібридна війна» та їх взаємозв'язок. Запропоновано класифікацію війн за формами та напрямками. Дається визначення гібридній війні, як поєднання «холодної» «гарячої», розглядаються ознаки гібридності, особливості сучасної російсько-української гібридній війни.

Просов В. М. Оцінка поточної ситуації на ринку іпотечних кредитів в Україні / В. М. Просов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 24-33.

Метою статті є здійснення інтегрованої оцінки поточної ситуації на іпотечному ринку України. Для досягнення мети були використані: системний підхід – до інтеграції методології наукового

пізнання факторів впливу на ринок іпотеки, як частини світової системи фінансів, що дозволило встановити необхідність врахування світового досвіду, поточних проблем та врахування національної специфіки; компаративний аналіз – для порівняння вітчизняних показників із загальноєвропейськими.

Мусієнко В. Д. Оцінка вартості бізнесу на засадах показників фінансового стану / В. Д. Мусієнко, А. С. Зайцева // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 33-38.

В результаті написання статті було висвітлено теоретичне опрацювання витратного підходу до оцінки вартості бізнесу та практична реалізація на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», визначення основних показників витратного методу.

Розроблено механізм оцінювання вартості бізнесу за витратним методом, який ґрунтується на обліку працівників корисності і заміщення.

Красножон С. В. Вплив інноваційних технологій на ефективність виробництва / С. В. Красножон, В. А. Піддубний, І. Я. Стадник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 39-43.

У статті проведено аналітичний аналіз дії остаткування (валків) на середовище та його поведінка при адгезійних зв'язках з його поверхнею, оцінити потенціал впровадження нових конструкційних матеріалів.

Мусієнко В. Д. Вибір методу оцінки вартості виробничої потужності промислового підприємства на засадах інноваційного розвитку / В. Д. Мусієнко, Н. В. Жук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 44-48.

В статті розглядається проблема оцінювання вартості виробничої потужності підприємства, яка передбачає врахування взаємозв'язку величини і рівня використання виробничих потужностей на сучасних підприємствах з витратами на виробничі ресурси. Проаналізовано основні показники ліквідності та рентабельності на прикладі ПРАТ «ЦГЗК» та обрано найоптимальніший метод оцінки виробничої потужності серед запропонованих.

Стахурська С. А. Іноземні інвестиції та інноваційний розвиток: гіпотетичні та фактичні індикатори змін /

С. А. Стахурська, С. В. Ткачук, В. О. Стахурський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 49-55.

Проаналізовані сутнісні характеристики процесів розвитку та їх результативності. Показано вплив інноваційно–інвестиційних процесів на розвиток підприємств. Визначені та охарактеризовані гіпотетичні індикатори змін, що засвідчують результативність розвитку. Проаналізовані фактичні індикатори змін та з'ясовані їх основні відмінності від гіпотетичних. Здійснено порівняння гіпотетичних та фактичних індикаторів змін, очікуваних від іноземного інвестування. Виявлені проблеми на шляху отримання бажаних результатів розвитку та запропоновані способи їх подолання.

Марченко В. М. Методологія управління капіталізацією підприємств / В. М. Марченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 56-61.

У результаті написання статті було здійснено теоретичне узагальнення сутності процесу капіталізації та визначено її місце в економічному розвитку підприємства; розглянуто структуру процесу капіталізації як сукупності підпроцесів: реінвестування прибутку, приросту капіталу на основі реінвестованих коштів, створення доданої вартості на основі прирощеного капіталу; описано основні властивості капіталізації, які виокремлюють її із сукупності базових економічних категорій (цілісна єдність підпроцесів, які реалізують процес капіталізації, циклічний характер капіталізації, взаємообумовленість процесів зростання (розвитку) та капіталізації, залежність інвестування від кількісних та часових параметрів процесів капіталізації).

Соломянюк Н. М. Інтернет–торгівля як елемент ринкової інфраструктури на ринку офісних меблів / Н. М. Соломянюк, Н. М. Федотова, О. С. Кривенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 62-67.

У статті розглянуто сучасний стан інтернет–торгівлі як елемент ринкової інфраструктури підприємства на ринку офісних меблів України. Наведено структуру ринку меблів в Україні, стан якої значною мірою залежить від динаміки розвитку суб'єктів господарювання; визначено основних конкурентів– виробників офісних меблів, в тому числі їх присутність в онлайн середовищі; структуру та динаміку експортно–імпорتنних операцій на ринку меблів за 2014–2018 роки. Проаналізовано сайт виробника офісних

меблів ТОВ «Саліта–Трейд», а саме: зручність навігації, наявність товарних категорій, візуалізація товарів, можливість здійснення замовлень та їх оформлення, допомога консультанта тощо. Досліджено джерела трафіку (платний пошуковий та прямий), основні показники ефективності просування сайту (кількість нових користувачів, показник відмов, перегляд сторінок, середня тривалість сеансу) на прикладі ТОВ «Саліта–Трейд» і основних його конкурентів.

Блудова Т. В. Реінжиніринг бізнес процесів підприємства та управлінські рішення: оцінка стратегій впровадження / Т. В. Блудова, О. Л. Шапошник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 67-74.

В статті розглянуті можливості запропонованих практик та стратегій впровадження результатів реінжинірингу бізнес процесів з точки зору застосування управлінських рішень, а також представлена структурна схема реалізації реінжинірингу підприємства в умовах цифровізації, яка не враховує фінансові та операційні ризики.

Бужин, О. А. Визначення індексів інтенсивності підготовки пожежно–рятувальних підрозділів та частин / О. А. Бужин, Ю. Ю. Дендаренко, Є. О. Тищенко, В. І. Дивень, О. Д. Блащук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 75-85.

Встановлено, що технологічно–функціональна результативність пожежно–рятувальних підрозділів та пожежно–рятувальних частин під час гасіння пожеж повністю залежить від рівня професійної підготовки особового складу на різних технологічно–функціональних етапах системи пожежогасіння. На основі нормативів виконання навчальних вправ для підготовки особового складу пожежно–рятувальних підрозділів (частин), застосовуючи індекси, розроблено методика визначення ефективності рівня підготовки особового складу. Встановлено, що дана методика дає можливість синхронно порівнювати різні технологічно–функціональні дії та удосконалювати систему аналізу, управління та контролю за їхніми технологічно–функціональними можливостями. Описана у статті методика дозволить також визначити рівень підготовки особового складу, виходячи з вимог виконання нормативів дій за сигналом «Тривога», вправ із захисним одягом та спорядженням, з рятувальною мотузкою, з пожежними драбинами; вправи з підготовки до оперативного розгортання відділень на пожежно–

рятувальних автомобілях; оперативного розгортання відділень без встановлення та з встановленням пожежно-рятувального автомобіля на вододжерело; вправи з оперативного розгортання відділень на автомобілі порошкового гасіння та загального показника по всіх вправах в цілому. З метою визначення індексів інтенсивності підготовки пожежно-рятувальних підрозділів та частин авторами застосувались базисні індекси. За базу бралися показники, що відповідали оцінці «відмінно» за результатами виконання різноманітних вправ особисто пожежним-рятувальником, у складі відділення та у складі караулу. Авторами застосовано емпіричний метод дослідження, що полягав у послідовному здійсненні спостереження, вимірювання, моделювання, прогнозування та перевірки результатів прогнозу. Крім того, застосовано метод порівняння, в результаті якого здійснено порівняльний аналіз за найсуттєвішими та найважливішими рисами в межах конкретного пізнавального завдання, що дало можливість порівнювати ті явища, між якими є певна об'єктивна спільність.

Гавріков Д. О. Діагностика економічної безпеки підприємств в умовах бізнес-середовища / Д. О. Гавріков // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 86-92.

В результаті написання статті було встановлено, що безпека будь-якого досліджуваного об'єкта свідчить, що він в змозі вирішити поставлені перед ним завдання, в тому числі пов'язаних із забезпеченням його сталого розвитку, а в разі виникнення будь-яких загроз або небезпек, а також кризових або ризикових ситуацій зможе захиститися і відновити свою працездатність. Використовуючи комплексний підхід до використання методів діагностики для ідентифікації станів економічної безпеки бізнес-середовища, оцінимо їх за такими критеріями: орієнтація на майбутнє; точність; продуктивність ресурсів; об'єктивність; корисність; своєчасність; надійність. В статті описано критерії оцінки методів проведення діагностики та методи комплексної оцінки що дає можливість оцінити стан діяльності підприємства. Досліджено стан бізнес-середовища з точки зору економічної безпеки підприємств із застосуванням часових рядів, що дасть можливість виявити ефективність певного періоду прогнозування як змінилась ситуація на підприємстві за минулий період і що нам очікувати у майбутньому. Подальший розвиток діагностики економічної безпеки підприємств неможливий без оцінювання певних критеріїв як:

орієнтація на майбутнє; точність; продуктивність ресурсів; об'єктивність; корисність; своєчасність; надійність.

Мельник О. М. Методичні підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємства / О. М. Мельник, В. С. Виздрик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 93-97.

У статті представлено групування фінансових показників для проведення оцінки фінансового потенціалу підприємства. Розглянуто фінансову діяльність в рамках теорії і практики формування фінансового потенціалу підприємства з двох сторін: широкої та вузької. Визначено місце фінансового потенціалу підприємства як категорії управління не тільки фінансовим господарством, але і всією бізнес-структурою підприємства. Окреслено, що оцінка фінансового потенціалу по фінансових потоках дозволяє визначити його в динаміці з урахуванням фактору часу і змінної структури припливу й відтоку фінансових ресурсів, доходів та надходжень.

Колодійчук А. В. Програмування інвестиційних і кредитних ризиків впровадження ІКТ за допомогою Pascal, Java та Visual Basic / А. В. Колодійчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 4. – С. 97-101.

В статті на практичних засадах охарактеризовано методи програмування інвестиційних й кредитних ризиків впровадження інформаційно-комунікаційних технологій за допомогою Pascal, Java та Visual Basic.

Визначено, що метод програмування економічних ризиків – спосіб визначення ефекту від проходження бізнес-процесів на мікрорівні та інвестиційних процесів на макрорівні. Це дозволяє практично миттєво приймати правильні господарські рішення в умовах одночасної нестабільності національної економіки країни, чутливості її соціального сектору та турбулентності міжнародного оточення.

Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5.

Предборський, В. А. Принцип деконструкції у вивченні розвитку організованих неформальних тіньових центрів влади в Україні / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 7-17.

У статті обґрунтовано необхідність пошуку причин тінізаційного двоєвладдя, виявлення закономірностей розвитку позасистемних владних механізмів в Україні через наявність тінізаційного тренду походження форми влади.

Макогон, В. Д. Бюджетна політика в умовах інституційних перетворень / В. Д. Макогон, І. П. Адаменко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 18-25.

У статті розкрито теоретичні основи формування та реалізації бюджетної політики в умовах інституційних перетворень. Обґрунтовано стратегічні пріоритети бюджетної політики країн з трансформаційною економікою.

Довбуш, В. І. Значення ІТ-компаній для економіки України та їх специфіка для цілей бухгалтерського обліку / В. І. Довбуш, П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 26-31.

Стаття присвячена актуальній проблемі ідентифікації стану конкурентоспроможності ІТ-галузі в Україні. В умовах нових геополітичних зрушень в Україні існує гостра необхідність пошуку нових напрямів підвищення конкурентоздатності як окремих галузей, так і всієї економіки в цілому. Характерною ознакою світової економіки в даний час є безпрецедентне посилення конкуренції. У сучасних умовах економічне зростання тісно пов'язане з такими характеристиками, як конкурентоспроможність, інноваційність, продуктивність. Проаналізовано сучасний стан розвитку ІТ-галузі України, проблеми якісної підготовки ІТ-фахівців, аспекти взаємодії вищої ІТ-освіти та ІТ-індустрії України. Існуюче положення справ в українській економіці змушує замислитися про продуктивність ІТ-бізнесу, а також раціональне використання Україною її ресурсів.

Sotnichenko, O. A. Fiscal efficiency of indirect taxes in Ukraine / O. A. Sotnichenko, O. A. Hnatenko // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – Р. 32–38.

У статті встановлено ролі непрямих податків, їх взаємозв'язок та вплив на формування бюджету України. Проаналізовано податкові надходження до Зведеного бюджету в розрізі непрямих податків, а також досліджено проблемні аспекти непрямого оподаткування на нинішньому етапі розвитку економіки і внесення пропозицій щодо її покращення.

Барон, І. Г. Детермінанти впливу на економічну безпеку держави в умовах глобалізаційних та геополітичних викликів / І. Г. Барон // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 39-47.

Підтверджено двозначність впливу глобалізаційних процесів на політико–правові та економічні системи країн світу. Обґрунтовано визначальний вплив загроз глобалізації на національну безпеку слабких економік. Доведено доцільність розгляду глобалізаційних процесів з точки зору як конструктивного, так й деструктивного впливу на світову та національну економічну безпеку. Визначено та систематизовано джерела екзогенного конструктивного та деструктивного впливу на світову та національну економічну безпеку в умовах глобалізаційних та геополітичних викликів. З огляду на можливість як позитивного, так й негативного впливу на економічну безпеку одних й тих самих подій та процесів, обґрунтовано доцільність використання поняття детермінанти економічної безпеки як причини, яка породжує певне явище та чинить конструктивний або деструктивний вплив на процес забезпечення економічної безпеки держави. Показано, що визначальний вплив на економічну безпеку держави чинять екзогенні детермінанти через їх некерованість та непередбачуваність. Розроблено схему реагування на виникнення екзогенних детермінант впливу на економічну безпеку держави, яка враховує їх двозначний характер (загроза або можливість) та ймовірність виникнення (наявна або потенційна). Обґрунтовано, що ключовим завданням у контексті ефективного забезпечення економічної безпеки держави є своєчасна ідентифікація як самих екзогенних детермінант, так й напрямів їх впливу з метою мінімізації загроз у разі підтвердження деструктивного впливу та використання можливостей, які створює конструктивний вплив екзогенних детермінант.

Зоріна, О. А. Інтегрування аналітичних функцій у систему контролінгу корпорацій / О. А. Зоріна, О. В. Петраковська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 48-54.

Дослідження квінтесенції контролінгу як складової системи управління корпорацією та визначення аналітичного забезпечення системи контролінгу, що передбачає реалізацію ряду груп цільових завдань економічного аналізу.

Соломянюк, Н. М. Генезис теорії стейкхолдерів / Н. М. Соломянюк, Ю. Є. Соловійова, Т. В. Саліонова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 55-62.

Сьогодні лідируючі підприємства почали оцінювати взаємодію із стейкхолдерами як інструмент, який може сприяти інноваціям при створенні продукту та організації процесів, посилювати орієнтацію стратегічних рішень на стійкість як всередині, так і ззовні підприємства. Актуальним питанням в умовах глобалізації постає виокремлення кола зацікавлених сторін, які за різних умов можуть здійснювати підтримку в діяльності підприємства або створювати певні виклики щодо його розвитку. В роботі використана сукупність наукових методів і підходів, в тому числі методи групування та порівняльний аналіз, що дозволило окреслити генезис теорії стейкхолдерів та виокремити їх класифікаційні ознаки. Залежно від рівня інтересу і ступеня впливу стейкхолдерів на рішення, що приймаються, наведено загальні рекомендації щодо взаємодії із зазначеними групами. Розглянуто методіку ідентифікації стейкхолдерів та оцінки їхнього впливу на об'єкт дослідження.

Біловодська, О. А. Системне дослідження використання чат-боту в комунікації з клієнтами / О. А. Біловодська, К. О. Лагута // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 62-68.

В даній статті визначено місце та роль чат-боту в digital маркетингу серед малого та великого бізнесу. Надано характеристику попиту на чат-боти, якими правилами потрібно керуватися, щоб створити грамотний та ідеально відповідний для компанії працюючий чат-бот.

Марченко, В. М. Джерела самоорганізації процесів злиттів та поглинань / В. М. Марченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 69-75.

Ідентифікація джерел та розвиток теоретико-методологічних положень самоорганізації, яка виникає в результаті реалізації процесів злиттів та поглинань корпорацій.

Підвищення ефективності діяльності підприємств індустрії гостинності за рахунок організації міні-виробництв харчової продукції / В. А. Піддубний, Г. М. Тарасюк, А. О. Чагайда, С. В. Красножон // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 76-82.

Аналіз перспектив запровадження окремих міні-виробництв харчової продукції у закладах індустрії гостинності.

Євсейцева, О. С. Розвиток маркетингових комунікацій шляхом стимулювання продажу дитячих товарів / О. С. Євсейцева, М. Є. Гейко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 83-89.

У статті розглянуто теоретичні аспекти ефективного стимулювання продажів в сфері роздрібної торгівлі дитячими товарами: підходи до використання різних методів стимулювання збуту, побудову мотиваційних програм для торгового персоналу. Крім того в статті проведено дослідження характерних особливостей стимулювання продажів на ринку дитячих товарів та виявлено основні характеристики та вагомні чинники привабливості товарів для дітей. Проведено аналіз системи стимулювання продажів, в результаті якого запропоновано заходи активізації збутової діяльності. У статті висвітлено суть стимулювання політики збуту, оскільки вона є невід'ємною складовою для створення умов для ефективного ведення господарської діяльності підприємств. Крім того проведено аналіз основних задач та позитивних складових заходів, які застосовують з метою стимулювання збуту. У даному матеріалі описуються заходи, націлені на допомогу у процесі створення маркетингової діяльності підприємств, а також напрямки стимулювання продажів, залежно від тих, на кого воно спрямоване. На сьогоднішній день, коли головними є інтереси покупців, у сфері реалізації збутової політики підсилюється конкуренція у боротьбі за сфери розподілу, тоді для того, щоб перемагти опонентів у жорсткій конкуренції при реалізації товарної політики, необхідно зважати на існуючі передумови ефективного представлення компаній на ринках збуту. Організація продажів є фінальним етапом виробництва, постачання, посередництва, логістики та безпосередньо продажів, а роль і значення цієї функції є вирішальними для досягнення успіху та здобуття стійкої позиції на ринку. У статті проаналізовано теоретичні засади організації збутової політики, проведено аналіз взаємного впливу діяльності виробників та посередників товарів з метою ефективного просування продукції на ринку, надані пропозиції щодо покращення діяльності у сфері стимулювання продажів. Також досліджено основні елементи побудови результативної діяльності щодо стимулювання збуту з боку запровадження відповідних механізмів та оцінювання результатів впровадження цієї діяльності.

Структурно-когнітивне моделювання на основі інтелектуалізації процесів адміністрування будівельними підприємствами / Х. М. Чуприна, Ю. А. Чуприна, М. В. Бородавко, Д. В. Грабчак // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 89-98.

У статті проаналізовано особливості процесу управління складними системами в різних ситуаціях і висвітлено проблеми питань адаптації внутрішньої діяльності підприємства до умов цифровізації економіки країни.. Показано переваги використання когнітивних технологій в роботі менеджерів–аналітиків будівельних організацій та описано результати імпульсного моделювання можливих сценаріїв розвитку будівельного підприємства, проведених на когнітивних картах «системи управління будівельним підприємством на основі інтелектуалізації процесів адміністрування будівельними підприємствами».

Климчук, М. М. Методологія управління фінансуванням інноваційних проєктів підприємств / М. М. Климчук, А. А. Клочко, Т. А. Ільїна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 98-104.

У проведеному дослідженні окреслено основні положення формування методології управління фінансуванням інноваційних проєктів підприємств на засадах інтеграційного підходу, розроблено її змістовно–параметричну характеристику. На основі компаративного аналізу наукових підходів забезпечення фінансовими ресурсами інноваційних проєктів запропоновано науково–методологічний механізм ризик–менеджменту фінансування проєктів енергозбереження, що, на відміну від існуючих передбачає залучення інвестиційних ресурсів за рахунок компенсаторної технології «Tax Increment Financing» або емісії муніципальних облігацій.

Кожемяченко, О. О. Проблеми формування системи медичного страхування в Україні / О. О. Кожемяченко, Є. В. Малкіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 104-111.

В дослідженні проаналізовано сферу надання послуг медичного страхування. Проведено аналіз відповідності існуючої української практики медичного страхування ознакам системності. Визначено наявний стан і рівень розвитку зв'язків між базовими елементами системи медичного страхування. В дослідженні цими

елементами визначено надавачів медичних послуг, отримувачів медичних послуг, страхові компанії, держава. Зроблено оцінку рівня цілісності системи. Найважливішим індикатором розвитку зв'язків між базовими елементами системи медичного страхування визначено наявність і функціонування ринку страхових медичних послуг. Проаналізовано статистичні дані стану медичного страхування в Україні.

Ковальчук, І. В. Реалізація концепції сталого розвитку підприємствами пивної галузі / І. В. Ковальчук, А. С. Черній // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 111-117.

В роботі розглянута концепція сталого розвитку на рівні суб'єктів господарювання, проаналізовані особливості її реалізації на прикладі провідних пивоварних компаній України, зроблені пропозиції щодо доцільності застосування їх досвіду іншими вітчизняними підприємствами.

Вергун, А. М. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населення в Україні / А. М. Вергун, В. С. Побережець // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 5. – С. 118-123.

В статті досліджено теоретичні основи забезпечення соціальних гарантій населення, виявлено основні тенденції і специфічні особливості фінансування соціальних гарантій життя населення в Україні. Так, зокрема, розглянуто основні суб'єкти формування фондів грошових коштів для забезпечення соціальних гарантій. Встановлено, що формування фінансової бази соціальних гарантій досягається за посередництва багатьох ланок фінансової системи: зведеного бюджету держави, соціальних позабюджетних фондів і фондів недержавного особистого та майнового страхування, суб'єктів господарювання і домогосподарств.

Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6.

Засанський, В. В. «Автономна» тіньова влада як засіб тіньового псевдореформування / В. В. Засанський, В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 7-15.

У статті обґрунтовано необхідність системного вивчення процесів тінізації влади, подолання розвитку процесів розбудови «автономної» тіньової влади як головного тінізаційного антиреформістського чинника.

Шостак, Л. Б. Воднева економіка як сучасна антикризова стратегія / Л. Б. Шостак, О. І. Дікарев // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 16 -33.

Закревська, Л. М. Перспективи та інструменти розвитку електронного бізнесу в Україні / Л. М. Закревська, Г. С. Пенчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 33-38.

Стаття присвячена аналізу перспектив розвитку електронного бізнесу в Україні. Визначено, що Інтернет став потужним каналом для реалізації найрізноманітніших товарів і послуг в умовах кризи, яка стала наслідком коронавірусної інфекції. Він довів свою високу ефективність як засобу комунікації з високим потенціалом, побудованого на його основі, глобального електронного ринку.

Автором обґрунтовано, що електронний бізнес є незамінним інструментом для ведення бізнесу в умовах обмеження офлайн торгівлі. Визначено, що бізнес в глобальній мережі можна вести різними способами за допомогою: інтернет–аукціонів, інтернет–банкінгів, інтернет–навчання, інтернет–комерції. Обґрунтовано, що електронний бізнес в умовах карантину задовольняє наступні потреби покупців: максимальна самоізоляція, відсутність контактів з людьми і черг в магазинах, відсутність необхідності невігідно витратити свій час. Визначено, що організація роботи інтернет–магазину має проходити в декілька етапів: відкриття інтернет–магазину, розробка сайту, реклама і просування. Обґрунтовано, що власник інтернет–магазину має постійно моніторити рівень оптимізації сайту для пошукових систем. Слід уникати тематичних і технічних помилок, яких припускаються в ході SEO–оптимізації. Запропоновано для початківців, які тільки обирають спеціалізацію інтернет–магазину, ретельно аналізувати ринкову нішу. Визначено, що завдяки розвитку електронного бізнесу можна розширити асортимент товару, зменшити накладні витрати, які виникають при стандартному веденні торговельної діяльності. Для покупців це забезпечить величезний вибір товару в одному місці, можливість придбати у будь–який зручний час. Визначено, що для успішного розвитку бізнесу в інтернет–мережі спочатку необхідно зменшити ціни і обрати нішу «мікромонополії» унікальних торгових пропозицій та новинок на ринку

Русіна, Ю. О. Моніторинг та оцінка ризику депозитної діяльності КБ АТ «ПУМБ» / Ю. О. Русіна, В. М. Толочко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 39-47.

Методологія формування стратегії управління підприємством: концептуально-інвайроментальні засади / М. М. Климчук, Т. А. Ільїна, С. А. Климчук, О. С. Любченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 48-54.

Колодійчук, А. В. Маркетологічні особливості Visual FoxPro–С#–програмування ризиків інвестиційних проєктів ІКТ–профілю спрямування / А. В. Колодійчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 55-58.

У статті окреслено та показано на прикладах особливості Visual FoxPro–С#– програмування ризиків інвестиційних ІКТ–проєктів. Визначено головні оператори у тілі програм та їх призначення. Охарактеризовано механізм циклічності у складі функціонального забезпечення виконання програм.

Черкашина, К. Ф. Застосування інноваційних інструментів ефективного менеджменту при злитті чи поглинанні як перспективного напрямку у подоланні кризових явищ у банківському секторі / К. Ф. Черкашина // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 59-68.

У статті аналізується ситуація, що склалася у банківському секторі протягом останніх років. Сучасний стан банківської системи можна вважати кризовим, оскільки вона не виконує значної кількості покладених на неї функцій та характеризується ліквідацією 98 банківських установ. Негативні явища у банківському секторі негативно впливають на економіку країни в цілому, що виражається і у зниженні темпів зростання ВВП, оскільки на нейтралізацію банківських криз витрачається його до 17%. На основі матриці можливостей вирішення проблем у банківському секторі визначено, що ліквідація банку має відбуватися лише у крайньому випадку. Оптимальним вирішення багатьох проблем у банківському секторі може бути злиття чи поглинання. При цьому важливим моментом є досягнення позитивного синергетичного ефекту, який можливо отримати лише при ефективному менеджменті процесу об'єднання. У статті запропоновано інноваційні підходи до інструментів реалізації процесів злиття чи поглинання. Запропоновано виділяти шість етапів проведення процедури об'єднання. Важливим

моментом при цьому є вибір оптимального банку для злиття чи поглинання, на основі розрахунку коефіцієнту вибору. Залежно від основної мети об'єднання складові коефіцієнту вибору мають різну значущість. Використання даного коефіцієнту вибору дасть змогу банкам оптимізувати злиття чи поглинання.

Пузирьова, П. В. Сучасний стан готельного ринку України в умовах COVID-19 та перспективи його розвитку / П. В. Пузирьова, В. І. Довбуш // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 68-75.

В результаті написання статті було встановлено, що за 2018–2019 рр. Київ проводив активну політику з нарощування відвідувачів, що має результати: так за результатами першого півріччя 2019р. місто вже відвідало на 20 тис. людей більше, ніж 2018 р. аналогічного періоду. І така позитивна тенденція зростання кількості гостей продовжувалась би, якщо б не COVID-19. Така позитивна тенденція 2018–2019 рр. не могла не мати позитивного впливу на готельний ринок столиці. Поки що номерний фонд Києва сильно поступається більшості європейських столиць та все одно залишає потенціал до зростання. Також визначено, що втрати готельного сектора України у період карантину COVID-19 складають мільйони гривень. Найвищі цифри фіксують 5–зіркові об'єкти. Їхні збитки складають 3–8 млн. грн., а найбільші збитки у готелів, які працювали на бізнес-трєвел, а також у готелів, розташованих у невеликих містах і обласних центрах поза потоками бізнес-трафіку. До головних наслідків коронавірусу для готельного бізнесу в Україні, крім відсутності гостей, закриття та падіння доходів також належить касовий розрив. Доходи стрімко стали нульовими. Це призвело до необхідності багатьом компаніям відпустити майже всіх співробітників у відпустку за свій рахунок до закінчення карантину, зупинити рекламні кампанії та інші витрати. Також встановлено ряд необхідних першочергових заходів для порятунку та пом'якшення економічного удару від коронавірусу, яких потребує готельна галузь: заборонити нарахування штрафів, пені та інших фінансових санкцій на період карантину та впродовж 12 місяців після; заборонити нараховувати відсотки та інші платежі за користування кредитними коштами; зобов'язати банки та фінансові установи надавати відстрочку сплати коштів; знизити ПДВ для підприємств готельної галузі до 10%. Визначено, що в 2020–2022 роках на готельному ринку буде помірне збільшення загального обсягу пропозиції, яке пов'язане з відновленням будівництва чи

реконструкції готельних проєктів, які або залишалися замороженими протягом понад 5 років, або характеризувалися повільними темпами будівництва.

Малярчук, І. І. Бухгалтерська звітність в системі управління підприємством / І. І. Малярчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 76-82.

Зажома, В. М. Оптимізація оцінювання підготовки груп і відділень гірничорятувальних та висотно–верхолазних рятувальних робіт / В. М. Зажома, О. А. Бужин // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 83-89.

Русина, Ю. О. Розвиток системи транспортної логістики в Україні: останні тенденції / Ю. О. Русина, Н. О. Башченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 90-96.

Досліджено методологічні підходи до визначення поняття «логістика». Використовуючи загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, був проведений аналіз недоліків та переваг використання транспортних засобів з урахуванням сучасних умов господарювання.

Бодюк, А. В. Вартісні аспекти виробництва надро–ресурсної продукції / А. В. Бодюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 97-104.

Розробляються деякі теоретичні положення щодо виробництва надро–ресурсної продукції та його інформаційного відображення. Проаналізовано економічні й технологічні особливості вивчення надрових ресурсів і їх вилучення з природного середовища. Поділено на види виробничі процеси з пошуку і розвідки в природному середовищі автогенезних ресурсів. Запропоновано обліковувати види затрат на організоване їх виробництво. До складу оцінюваних показників надро–ресурсних продуктів необхідно включати і показники сум виплати народу як власнику природних ресурсів. Ця норма належить до норм фіскальної геології. Економіко–ресурсні розробки належать до економічної геології. Разом ці науки входять до ресурсології. Безумовно, що дані положення нашого бачення економічної геології надрокористування потребують глибоких і ґрунтовних досліджень та узаконень.

Луцків, О. М. Фінансова інклюзія як драйвер економічного зростання регіонів України / О. М. Луцків // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 105-111.

У статті розглянуто різні підходи до визначення сутності фінансової інклюзії. Проаналізовано основні компоненти фінансової інклюзії. Зокцентовано увагу на основних критерія її виміру. Розглянуто місце України за деякими показниками розвитку фінансової інклюзії серед країн ОЕСР та світу загалом. Дослідження підтверджує, що рівень фінансової інклюзії в Україні за своїми показниками хоч і відповідає середньосвітовому значенню, але значно відстає від показників високорозвинених країн світу. Проаналізовано динаміку розвитку фінансової інфраструктури в регіонах України. Оцінено наявні проблеми у сфері фінансової інклюзії в Україні. Проаналізовано бар'єри на шляху до підвищення рівня фінансової інклюзії в Україні та окресленню перспектив і шляхи їх вирішення.

Шедяков, В. Є. Стимулювання праці при зростанні елементів творчості / В. Є. Шедяков // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 112-121.

Лояк, Л. М. Маркетингові інструменти управління розвитком підприємств ресторанного господарства курорту «Буковель» / Л. М. Лояк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 6. – С. 122-128.

У статті досліджено сучасні тенденції і перспективи розвитку ресторанного господарства як важливої складової курорту «Буковель». Акцентовано увагу на тому, що зміни умов функціонування сфери ресторанного бізнесу зумовлюють необхідність адаптації традиційних інструментів маркетингу, що забезпечить підприємствам збільшення потенційного контингенту споживачів та розвиток у перспективі.

МАРКЕТИНГ

Маркетинг в Україні : наук. журн. / Укр. асоц. маркетингу. – Київ: Вид-во КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 1998. - Виходить раз на два місяці.

Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2.

Онлайн-дослідження Kantar Україна // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 4-6.

Коул, Т. Як виробникам і ритейлерам підготуватися до стабілізації після COVID-19 / Т. Коул // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 7-9.

Головний виклик - забезпечення доступності товару на полиці та ефективне антикризове управління ланцюгом постачання.

Мальчик, М. Сучасні тренди переробки сироватки операторами ринку молока та молочної продукції: світовий досвід / М. Мальчик, О. Попко // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 10-19.

Розглянуто концентрати сироваткового білка, які мають широку сферу застосування в дитячому, спортивному, лікувально-профілактичному харчуванні. Аналізується сфера застосування сироваткових білків, світове використання їх у виробництві різних категорій продуктів, основні гравці на світовому ринку, динаміка середніх світових цін на концентрат в порівнянні з цінами на сухе знежирене молоко, суху сироватку та лактозу.

Коронкевич, М. Два или три слова, которые сэзят клиента / М. Коронкевич // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 20-25.
Восемь стратегий позиционирования.

Бучинська, О. Дискусійна сесія індустріального гендерного комітету з реклами / О. Бучинська, О. Давліканова, І. Лилик // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 26-39.

Ковальчук, С. Неформальна освіта – наша відповідь COVID-19 / С. Ковальчук // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 41-45.

Танасійчук, О. III Всеукраїнський круглий стіл "Молодь Поділля опановує маркетинг!" / О. Танасійчук, І. Поліщук // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 46-48.

Окландер, М. Розвиток проектів неформальної маркетинг-освіти в умовах цифровізації суспільства / М. Окландер, Р. Шемчук // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 2. – С. 49-71.

Розглядається неформальна маркетингосвіта, яка ґрунтується на принципах: обов'язкове закріплення теоретичного матеріалу на практиці, постійність навчання, регулярність і рівень організації поточного контролю якості знань. Пропонуються комбінації класичних форм навчання і сучасних методів тренінгу.

Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3.

Інсайти під час COVID-19 (insights in times of COVID-19): короткий огляд результатів глобального дослідження ESOMAR / пер. з англ. М. Принько // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 4-13.

ESOMAR (англ. European Society of Marketing Research Professionals) — Європейська асоціація дослідників громадської думки і маркетингу — одна з найвідоміших і шанованих дослідних асоціацій у світі, утворена в 1948 році. На сьогодні ESOMAR налічує більш ніж 5000 членів з понад 120 країн світу. www.esomar.org

Рейтинг креативності агенств маркетингових сервісів: підсумки MAMI 2019/2020: MAMI представляє Rating Creativity & Craft marketing agencies фестивального сезону 2019/2020 // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 16-17.

Зараз, в умовах жорсткої конкуренції, креативність – це те, що відкриває двері до нових клієнтів і проектів. А саме участь у креативних фестивалях і конкурсах та позиція в рейтингу креативності дають можливість агенціям розказати про свої успішні проекти та професійні досягнення. Rating Creativity&Craft marketing agencies складається згідно методики, яка раніше запроваджена MAMI спільно з ВРК, і враховує бали, які агентства здобули на рекламних фестивалях і конкурсах в 2019 та 2020 роках. Наразі ВРК використовує інші правила для рейтингу креативності. В методиці MAMI оновлення будуть вже у новому фестивальному сезоні. В рейтингу представлені тільки агенції, які є учасниками MAMI.

Обсяг ринку маркетингових сервісів 2020: важливе коригування // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 18-21.

Напередодні Нового 2020 року ми підводили підсумки 2019 та складали прогноз на рік майбутній. Основою для оцінки ринку є рейтинг агентств згідно доходів, який включає об'єктивне вимірювання обігу та динаміки розвитку ринку, рейтингування ключових компаній і дослідження тенденцій.

Савицька, Н. Дослідження асоціативного сприйняття упаковки пересічними споживачами як інструмент запобігання недобросовісній конкуренції / Н. Савицька // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 22-31.

Метою даної статті є поширення досвіду маркетингових досліджень асоціативного сприйняття упаковки пересічними споживачами на предмет схожості або відмінності зовнішніх форм та фірмового стилю упаковки двох різних виробників рідкого крем-мила.

Сокол, М. Обзор автобусного рынка Украины за 2019 год / М. Сокол // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 32-43.

В статье описаны ключевые показатели рынка новых автобусов в Украине: объем рынка, ценовое позиционирование, структура рынка, количество регистраций по классам в разрезе моделей автобусов. Различные диаграммы делают обзор рынка удобным и понятным для менеджеров компаний автобусного рынка, а также интересен для аналитиков и маркетологов. Материал будет полезен покупателям автобусов во всех городах страны.

Гладунов, О. Економічне відродження України через інвестиції та підприємництво: 24 – 26 червня 2020 онлайн відбувся Український Економічний Ренесанс Форум / О. Гладунов, Н. Богданець // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 44-47.

Пономаренко, І. Діджиталізація фінансового сектору / І. Пономаренко, Л. Рудюк // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 48-52.

Стаття присвячена дослідженню особливостей запровадження інноваційних фінансових продуктів в умовах діджиталізації. Вивчено особливості використання сучасних інструментів цифрового маркетингу в процесі просування відповідних фінансових продуктів через мережу Інтернет з метою забезпечення оптимальних

результатів. Розкрито основні інноваційні технології у сфері фінансів, які дозволяють компаніям забезпечити високий рівень конкурентоздатності у довгостроковій перспективі. Доведено важливу роль соціальних медіа та мобільного маркетингу для налагодження довгострокових комунікацій з цільовою аудиторією. Вивчено роль машинного навчання та штучного інтелекту в процесі дослідження комплексної інформації та сегментування потенційних клієнтів з метою надання їм спеціалізованих фінансових продуктів в рамках реалізації цифрової маркетингової стратегії.

Міжнародний кадровий портал ggc.ua: як бути спеціалістом, за яким будуть гаяти роботодавці навіть у кризу // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 55-56.

Ринок праці останніми місяцями переживав не найкращі часи. Скорочення робочих місць та кількості вакансій, перегляд систем мотивації, зростання конкуренції... Проте із послабленням карантинного режиму бізнес почав потрохи відновлюватись і розміщувати пропозиції про роботу. Ба більше, експерти міжнародного кадрового порталу ggc. ua запевняють: на ряд спеціалістів попит не вгасав і під час основних обмежень. Мова йде про співробітників з високим потенціалом (HiPo).

Marr, Bernard 10 найкращих безкоштовних онлайн-курсів з штучного інтелекту та машинного навчання у 2020 році / Bernard Marr // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 57-59.

Попит на людей, які мають знання і навички штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (mL), сьогодні значно перевищує пропозицію. Це означає, що проходження навчання та отримання кваліфікації з цих предметів цілком може допомогти у розвитку вашої існуючої або майбутньої кар'єри. Однак, не кожен має вільний час та гроші, щоб витратити роки на здобуття наукового ступеня в університеті чи для іншої офіційної кваліфікації.

Бучинська, О. Дуальна форма здобуття освіти: перші кейси впровадження очима підприємств – партнерів освітніх закладів / О. Бучинська, О. Давліканова, І. Лилик // Маркетинг в Україні. – 2020. – № 3. – С. 60-71.

Українська Асоціація Маркетингу в партнерстві з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, Федерацією металургів України, Науково-методичним центром вищої та фахової передвищої освіти проводить дослідження з метою вивчення

реального досвіду роботодавців, які беруть участь у підготовці здобувачів освіти за дуальною формою. Висловлені роботодавцями думки та поради стануть основою рекомендацій органам державної влади та закладам освіти щодо створення сприятливих умов для наближення навчання до вимог ринку праці.

Маркетинг и реклама: всеукраинский научно-практический журнал / Издательский центр „Студцентр”. – Киев-Харьков.

Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4.

Кризис-это не только испытание компании на прочность, но и шанс найти новые возможности для бизнеса// Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 8-22.

Швец, В. Кризис: выигрывают те, кто уже диджита ли зи ровал процессы, маркетинговые исследования и маркетинговые коммуникации / В. Швец // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 22-24.

Для стагнирующей экономики Украины угрозы пандемической ситуации в краткосрочной перспективе заключаются в следующем: сокращение промышленного производства; снижение покупательной способности населения; падение спроса на товары массового потребления; сокращение валютных поступлений из-за рубежа от «заробітчан».

Островская, К. Любой кризис является стимулом для максимальной оптимизации расходов / К. Островская // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 25-27.

Коронавирусная инфекция стала воплощением злобного Джокера, поставившего под сомнение устойчивость систем охраны здоровья, как в глобальном масштабе, так и в каждой из стран по отдельности. Таким образом, способность отдельных лиц, групп и организаций постоянно распознавать, приспосабливаться и воспринимать изменения, помехи, сбои и неожиданности, чтобы поддерживать безопасное функционирование, более не характеризует некогда одиозные медицинские учреждения. Что до украинского частного рынка медицинских услуг, то он значительно просел, как квартал от оползня.

Ставрати, Н. Клиентская база во время кризиса – самый большой актив компаний / Н. Ставрати // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 28-29.

Наша компания стала одной из первых, кто уже с первых дней карантина почувствовал его влияние. Ведь «Фокстрот» — это крупнейшая торговая сеть из 162 магазинов бытовой техники и электроники и интернет-платформа foxtrot.ua с трафиком в докарантинный период в 5,5 миллиона посетителей ежемесячно. Необходимо было быстро реагировать на ситуацию, чтобы в короткий срок обеспечить жизнедеятельность компании в новых условиях.

Вовкотруб, О. В кризис выигрывают отечественные бизнесы с гибким менеджментом / О. Вовкотруб // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 30-31.

Основная кризисная угроза Covid-19 для экономики Украины - это жесткий удар по малому и среднему бизнесу страны. Многие бизнесы в сфере услуг приостановили свою работу в принципе, некоторые не выживут и будут вынуждены закрыться, люди потеряли свою работу, а значит, и доходы, возможность оплачивать ежедневные потребности. Не секрет, что малый и средний бизнес является фундаментом для экономики государства. В совокупности количество предприятий малого и среднего бизнеса составляет более 90 % всех компаний в стране и формирует порядка 60-70 % оборота экономики государства. Сейчас у нас под угрозой эффективность экономики, остро встает проблема обеспечения занятости населения и социальной стабильности.

Карантинное амплуа, или как адаптировать контент бренда под современные реалии? // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С.32-33.

Васильева, О. Именно маркетинг обеспечивает гибкость и диверсификацию бизнеса во время кризиса / О. Васильева // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 38-39.

Согласно прогнозу МВФ, сокращение глобальной экономики в 2020 году ожидается на уровне 3 %; падение ВВП развитых экономик - на уровне 5-6 %. Что касается прогноза по Украине на текущий год, то, по разным источникам, он ожидается между - 3,0 % и -7,7 %.

Мартынова, О. В условиях кризиса важно быть социально полезными и сопричастными / О. Мартынова // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 40-41.

Спад деловой активности продлится до мая включительно, зацепит июнь, но ряд бизнесов не запустится и до осени. Соответственно государство недополучает доход в бюджет, налоги не платятся, приходится оптимизировать затраты. По мнению ведущих экономистов, дефицит бюджета, безусловно, увеличится, и инфляция, вероятно, будет до 20 %.

Кац, Э. При выходе из карантинного кризиса бизнесы начнут больше думать о системном подходе / Э. Кац // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 42-43.

Карантин для малого и среднего бизнеса оказался большей опасностью и вызывает больше страхов и неуверенности в завтрашнем дне, чем сама пандемия Covid-19. Информационная кампания Минздрава оказалась настолько неэффективной, что утомление от месячной изоляции превзошло страх заразиться старшее поколение.

Романив, Ю. Кризис: ценности остаются в фокусе! / Ю. Романив // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 44-45.

Что касается продукта, то карантин внес существенные изменения в нашу деятельность. Все школы сети полностью перестроились на онлайн-обучение. Переход не был легким, у команд школ было всего несколько дней, чтобы подготовиться к формату онлайн- уроков. Мы оперативно создали предметные команды учеников и учителей на платформе Microsoft Teams. Пока формировали команды, учителя активно проходили обучение по проведению онлайн-занятий. Активнее начали использовать тематические онлайн-платформы для математиков, биологов, учителей иностранных языков, а также такие инструменты, как Classtime, Kahoot, Quizlet, Youtube.

Артиш, М. Криза ніколи не впливає на основи маркетингу / М. Артиш // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 46-48.

Про загрози, що несуть за собою кризи, говорити не хочеться. Це питання мене зараз дуже демотивує, маю доступ до закритих чатів з цих питань і раз на тиждень готую статті для регіонального ЗМІ. Тому намагаюся поза тим трохи «переключатися», інакше буде зовсім складно працювати. Сподіваюся на розуміння!

Спробую написати трохи про власне ставлення до маркетингу та комунікацій.

Думаю, що криза ніколи не впливає на основи маркетингу та, відповідно, маркетингових комунікацій. Радше, під час кризи стає чіткіше

видно, які з компаній «дружили» з маркетинговими стратегіями, а які халявили.

Горкун, А. В условиях кризиса синонимом эффективности становится скорость / А. Горкун // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 48-49.

Основную угрозу от карантина для экономики несет с собой закрытие предприятий малого и среднего бизнеса. Сейчас те компании, чья деятельность частично либо полностью приостановлена по причине карантина, не имеют возможности планировать свою деятельность ни на ближайшее время, ни в долгосрочной перспективе, а для бизнеса это очень пагубно.

Головачко, Н. Кризис рождается в голове / Н. Головачко // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 50-51.

В данный момент мы находимся в экстремальной среде, а не только в точке кризиса. Поскольку угроза проникает также в сферу жизни и здоровья. Главный риск для бизнеса - это страх. Большая часть предпринимателей восприняли карантин как возможность отдышаться, поскольку от них, мол, мало что зависит. При таком уменьшении напора и желания работать мы сами можем загнать экономику в период рецессии. Кризис рождается в голове!

Новинки маркетингової україномовної літератури // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 4. – С. 52-53.

Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5.

Полтавцев, А. Маркетинг 4.0 – в более точном таргетировании / А. Полтавцев // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 18-19.

Хала, М. Маркетинг 4.0 – это все о связи с клиентами / М. Хала // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 20-22.

Орлова, Ю. Маркетинг 4.0 – это принципиальная смена бизнес-моделей / Ю. Орлова // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 23-25.

Концепция 4.0 - это прежде всего диджитализация, которая сегодня стерла территориальные и социальные границы, появились онлайн-сообщества (коннеktivити), что изменило и сам маркетинг, и его инструментарий.

Бучацкая, О. Несколько полезных наблюдений для маркетинга услуг в условиях неопределенности / О. Бучацкая // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 26-28.

Яковец, Т. Этапы разработки цифровой маркетинговой стратегии / Т. Яковец // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 29-33.

Разработку маркетинговой цифровой стратегии удобно разделить на два этапа: формирование и реализация.

Баловсяк, Н. Сколько performance в вашем digital: эффективность интернет-рекламы и ее основные показатели / Н. Баловсяк // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 34-36.

Сальникова, Д. Анфлюенсеры – бояться не стоит анализировать / Д. Сальникова // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 38-41.

Анфлюенсер – блогер, рекомендации которого вызывают отторжение, раздражение и желание поступить наоборот: не покупать товар или не пользоваться рекламируемой услугой.

Швец, В. Маркетинговые исследования: диджитализация как важнейший тренд / В. Швец // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 42-43.

Ценности и мотивы современных поколений (исследование академии ДТЭК и Head и HeadHunter) // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 44-47.

Пашула, В. Лайфаки пиарщиков: как запускаются фейки ? / В. Пашула // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С. 48-49.

Чисельність покупців в інтернеті зроста майже в півтори рази // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 5. – С 50-52.

Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6.

Бренд требует постоянного укрепления позиций и быстрой реакции на изменения // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 8-14.

Тренд требует постоянного укрепления позиций и быстрой реакции на изменения: материалы блиц-опроса экспертов.

Пустотин, В. Коллаборация брендов как инструмент бренд-менеджмента / В. Пустотин // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 16-22.

Коллаборация брендов как инструмент бренд-менеджмента.

Мороз, Л. А. Бренд міста: термінологічні та психологічні аспекти / Л. А. Мороз // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 23-25.

Бренд міста: термінологічні та психологічні аспекти.

Ромат, Є. В. Система брендів у публічному управлінні / Є. В. Ромат // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 26-29.

Система брендів у публічному управлінні.

Калиниченко, Л. Регіональний бренд – туристична Херсонщина / Л. Калиниченко // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 30-31.

Туристичний потенціал Херсонщини.

Білявська, Ю. В. Тенденції формування персонального бренду / Ю. В. Білявська // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 34-35.

Тенденції формування персонального бренду.

Янковець, Т. М. Сутність та сучасні тенденції digital-маркетингу / Т. М. Янковець, В. В. Шуль // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 36-38.

Сутність та сучасні тенденції digital-маркетингу.

Лабурцева, О. І. Онлайн-брендінг товарів класів люкс / О. І. Лабурцева // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 39-41.

Онлайн-брендінг товарів класів люкс.

Ілляшенко, С. М. Завдання маркетингу знань в управлінні брендом університету / С. М. Ілляшенко // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 42-43.

Завдання маркетингу знань в управлінні брендом університету.

Чернова, І. М. Соціально відповідальний бренд-менеджмент? Цеє – ... / І. М. Чернова // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 44-45.

Соціально відповідальний бренд-менеджмент.

Федоришина, Е. Индексы демократии как инструмент формирования бренда страны в глазах общественности / Е. Федоришина // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 46-49.

Индексы демократии как инструмент формирования бренда страны в глазах общественности.

Хоменко, Л. М. Аналіз використання мобільних застосунків у стратегіях бренд-менеджменту служби крові / Л. М. Хоменко, Л. Ю. Сагер, В. В. Любчак // Маркетинг и реклама. – 2020. – № 6. – С. 50-51.

Аналіз використання мобільних застосунків у стратегіях бренд-менеджменту служби крові.

Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5.

Маркетологи ошиблись: 4 прогноза о соцсетях, которые не сбылись: самые яркие прогнозы маркетологов о социальных сетях, которые не сбылись / пер. с англ. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 2-3.

Токарев, В. Поди туда – не знаю куда, принеси то – не знаю что. Сказка для топ-менеджеров. Часть 1 / В. Токарев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 4-9.

Кильдеев, Ю. Как Рока-уоке, Канбан и анализ Кано увеличивают B2B-продажи: как использовать методики и инструменты бережливого производства при заключении крупных стратегических сделок компании / Ю. Кильдеев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 10-14.

Даниленко, И. Маркетинг 2020 и все, что о нем нужно знать / И. Даниленко // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 16-17.

Бенуа, Н. Как не навредить бизнесу скидками: скидки и акции – один из лучших способов расположить к себе клиентов и продать товар, который лежит дольше, чем вы планировали... / Н. Бенуа // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 18-19.

Медведева, А. 20 инструментов для увеличения продаж от больших дядей для микробизнесов / А. Медведева // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 20-22.

20 инструментов для увеличения продаж от больших дядей для микробизнесов.

Олюнин, А. Все, что не убивает, делает нас сильнее: эволюция бизнес-процессов в эпоху COVID-19: [формат работы – удаленный] / А. Олюнин // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 24-25.

Эволюция бизнес-процессов в эпоху Covid-19.

Мотыль, П. Как жить в мире "черных лебедей": глава из книги "Лабиринт" / П. Мотыль // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 26-29.

Иванченко, И. Диверсификация карьеры: как маркетологу стать гендиректором: что делать маркетологу, который хочет выйти за границы своей специализации и стремится управлять бизнесом? В каких отделах поработать, какие навыки развивать? / И. Иванченко // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 30-31.

Диверсификация карьеры: как маркетологу стать гендиректором

Александрович, А. Большой SMM / А. Александрович // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 32-36.

Шайдуллина, В. "Переобулся" в воздухе: как маркетинг трансформировался в e-commerce: обзор основных трендов трансформации маркетинговой отрасли в отдельное направление электронной торговли / В. Шайдуллина // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 4-5. – С. 38-40.

Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6.

Как и зачем большие бренды используют краудфандинг: кейсы компаний Giltttte, Lego и Coca-Cola о том, как краудфандинг помог им быстрее внедрить инновации и получить обратную связь от покупателей / пер. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 2-5.

Кильдеев, Ю. Как внедрить "закон и порядок" в службе продаж за три месяца: практический опыт реорганизации службы продаж для достижения наивысшей производительности за три месяца / Ю. Кильдеев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 6-9.

Меркулов, В. Три техники продаж, которые спасут в кризис: продажи "в лоб" – не работают! Покупатели информированы и образованы, имеют обширный выбор продуктов и готовых решений / В. Меркулов // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 10-13.

Токарев, В. Поди туда не знаю куда, принеси то не знаю что. Сказка для топ-менеджеров. Часть 2 / В. Токарев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 14-21. Продолж., нач. в № 4-5 2020.

14 привычек продавцов, которые бесят покупателей (и как их исправить): по материалам blog.hubspot.com / пер. с англ. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 22-24.

Набок, О. Маркетинг для своих: 3 приема создания команды единомышленников: сотрудник для компании – внутренний клиент. Как повысить его лояльность инструментами внутреннего маркетинга? / О. Набок // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 26-28.

Как завоевать лояльность клиента? Говорить на языке его ценностей, потребностей и убеждений. Это самый верный путь, который повышает лояльность к компании. Команда единомышленников транслирует ценности для клиентов. Сделайте сотрудников амбассадорами своей организации через стратегии внутреннего маркетинга, и они сами приведут лояльных клиентов в компанию. Расскажу о трех основных приемах создания внутреннего маркетинга.

Боревич, П. 8 пунктов маркетингового плана в кризис: что делать с маркетингом, когда мир меняется каждый час, и нет понимания, что будет с бизнесом завтра / П. Боревич // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 6. – С. 30-31.

Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7.

Как создать отдел маркетинга мечты? 6 необходимых ролей в команде / пер. з англ. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 2-3.

Существует много разных способов создать высокоэффективную, ориентированную на развитие и результат маркетинговую команду. Тем не менее, опыт компании Hubspot показывает, что в этой команде обязательно должны быть шесть ролей и позиций, которые используют большинство успешных B2B-компаний.

Кестер, К. После коронавируса: 7 положительных эффектов для руководителей будущего / К. Кестер, Х. Паттарт–Дрекслер // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 4-5.

Эксперт по трансформации и преподаватель WU Executive Academy, профессор Катрин Кёстер, и глава департамента дополнительного образования для руководителей этого учебного заведения Хельга Паттарт-Дрекслер считают, что кризис Covid-19 обеспечит беспрецедентный импульс для мегатрендов, распространенных в современном деловом мире, и создаст множество возможностей для компаний и менеджеров.

Они выявили 7 полезных эффектов коронакризиса для руководителей.

Илюха, С. Что важнее "слышать" или "видеть" оппонента? / С. Илюха // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 6-9.

В этой статье я расскажу о нескольких алгоритмах ведения коммерческих переговоров, которые позволяют добиваться отличных результатов, сочетая психологическое влияние и логические аргументы.

Плакунова, Е. Управление репутацией в сети на кейсах медицинских клиник / Е. Плакунова // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 10-12.

Медведева, А. ЦА и УТП не просто буквы. С чего начинать продажи / А. Медведева // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 14-17.

Григорович, Г. 10 мифов об идеальном продавце / Г. Григорович // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 18-21.

От каких стереотипов стоит отказаться, если хотите найти лучшего сотрудника для своего отдела продаж? Об этом в статье

Пискунов, М. Лояльность клиентов – генетический код бизнеса / М. Пискунов // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 7. – С. 22-24.

Лояльность есть сопричастность: клиент не клянется верности бренду, но ощущает с ним связь на рациональном и эмоциональном уровнях. Как метко попасть в головы и сердца покупателей?

Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8.

5 причин, почему хорошие продавцы становятся плохими руководителями / пер. с англ. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 2-4.

Волков, В. "Варианты" – переговорный прием, который недооценивают / В. Волков // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 6-7.

Этот нехитрый маневр можно применять, чтобы узнать правду, отработать возражение или расширить потенциал сделки.

С помощью этого приема вы получите высокие шансы распознать ложь, узнать истинные потребности другой стороны, вычислить ее нужды. В итоге у вас будет больше возможностей заключить более выгодную сделку.

11 фраз, которые повысят качество работы с клиентами / пер. с англ. А. Прудских // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 8-9.

Озерова, Е. Лучший сервис – это отсутствие сервиса / Е. Озерова // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 10-11.

Тищенко, Л. Ошибки маркетинга, которые губят даже успешный бизнес / Л. Тищенко // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 12-15.

Ошибки маркетинга способны погубить бизнес в считанные месяцы. Компания много лет на рынке и успешна? Это еще не значит, что руководство все делает правильно.

Статья Л. Тищенко, анализирует наиболее критичные ошибки маркетинга, которые допускают компании.

Как отдел маркетинга может повысить качество услуг компании // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 16-20.

Три примера из практики о том, как отдел маркетинга помог выстроить отношения с клиентом и повысить качество работы персонала в компании.

Ксенофонтов, С. Пандемия как возможность усовершенствовать маркетинг: какие главные вызовы ставят последние месяцы перед маркетологом IT-компания и как их преодолеть / С. Ксенофонтов // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 22-23.

Какие главные вызовы ставят последние месяцы перед маркетологом IT-компания и как их преодолеть.

Тырсин, Р. Маркетинг или клиентский сервис: что важнее? / Р. Тырсин // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 24-26.

В погоне за продажами и ростом прибыли мы забываем о том, кому мы все это продаем, и насколько потребители и клиенты довольны взаимодействием с нами.

Петухович, А. Когда сдуваются мечты: какие четыре батарейки вернут энергию? / А. Петухович // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 8. – С. 28-31.

Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9.

Сергеева, Е. 3 ориентира, которые помогут адаптироваться к меняющимся реалиям / Е. Сергеева // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 2-3.

Соловьев, С. Чему рекламщики и продавцы могут поучиться у сборщиков ягоды / С. Соловьев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 4-7.

Панферов, В. Как личный баланс позволяет заглянуть в будущее / В. Панферов // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 8-9.

Карпушев, С. 7 рекомендаций гендиректора по выживанию в период пандемии / С. Карпушев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 10-12.

Бурлак, Я. Как дружба маркетинга и продаж снижает стоимость клиента на 12 % / Я. Бурлак // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 14-17.

Три способа начать переговоры с клиентом, у которого "все есть" // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 18-19.

Кабакова, О. 10 ошибок персонала, которые приводят к недовольству клиентов / О. Кабакова, Ю. Гуссоева // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 20-22.

Полушкин, Н. Как работает "Лестница Бена Ханта" в поисковом маркетинге / Н. Полушкин // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 24-27.

Арсеньев, С. 4 шага, которые помогут определить вашу целевую аудиторию / С. Арсеньев // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 28-29.

Как правильно "подкатывать" к покупателям: [глава из книги И. Разова "Монстр продаж"] // Наука продаж: от технологии к искусству. – 2020. – № 9. – С. 30-31.